LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 52 (496), July 7, 1951
Publisher: Vilis Janums, Augustdorf b. Detmold, Lager, Germany, Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Office: Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany.
USA Office: 187-16, Ilion Ave., St Albans, L. I., N. Y., Phone Axtel 7-7397. Subscription rates USA: $ 2.— or 1.50 monthly.
Printer: Weilheimer Druckerei, G.m.b.H., Weilheim/Obb., Germany.
Publ. twice weekly. Circul. 11.000.
Sponsor — IRO.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 52 (496)
Sestdien, 1951. g. 7. jūlijā

Iznāk trešdienās un sestdienās Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors Maksis Čulītis, galv. red. vietn V. Lesiņš. Redaktori: G. Grīnbergs, P. Kļāns, E. Miesnieks, L. Svarcs. Apgāda saimniecības vadītājs H. Zāgars. Apgāda un redakcijas adrese: (13b) Grafenaschau, Obb., Lager. Austrālijas redakc. vad.: A. Smits, 18, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia

„Komūnisti mūs ienīst tādēļ, ka esam brīvi"

SAKA PREZIDENTS TRUMENS PIE DŽORDŽA VAŠINGTONA PIEMINEKĻA

ASV NEATKARĪBAS DEKLARĀCIJAS JUBILEJA

Vašingtona (ig). — No Atlantijas līdz Klusajam okeanam ASV 4. jūlijā atzīmēja savus lielākos valsts svētkus — dienu, kad pasludināja ASV neatkarību. Šogad šo dienu svinēja ar īpašu spožumu un svinīgumu, jo no Neatkarības deklarācijas izdošanas pagāja 175 gadi.

Eiropā, sevišķi Rietumvācijas amerikāņu joslā ASV neatkarības dienu atzīmēja ar plašām pieņemšanām un karaspēka parādēm. Stutgartē, lielākajā amerikāņu pēckara parādē Eiropā, piedalījās 7000 karavīru un 500 kaujas mašīnas, to vidū arī vissmagākie tanki un trieciena lielgabali. Plašo skati pieņēma amerikāņu bruņoto spēku Eiropas vienību štāba šefs ģen. D. Nouse un 7. armijas komandējošais ģenerālis M. S. Eddijs.

Prezidents Trumens svinīgā piemiņas brīdī pie Džordža Vašingtona pieminekļa teica runu, kurā starp citu piezīmēja arī, ka ir pāragri spriest par to, vai komūnistu varas vīri patiesi vēlās mieru Korejā. ASV jābūt modrām un apbruņotām, jo arī pēc Korejas konflikta likvidēšanas, joprojām pastāvēs lielākais drauds pasaules mieram — spēcīgi apbruņotā Pad. savienība. Prezidents konstatēja, ka Koreja ir tikai daļa no plašā konflikta, kurā bez „uguns un zobema" cīnās ar „dumpjiem, draudiem, vardarbību, spīdzināšanām, deportācijām, meliem un viltu". Brīvās tautas nevar būt drošas, teica Trumens, ka vēl kādā citā zemes lodes daļā neizcelsies militāri konflikti, ko izraisīs šī vara. „Komūnisti mūs ienīst nevis tādēļ, ka esam amerikāņi, bet tādēļ, ka esam brīvi — tādēļ, ka mēs iemiesojam izcilāko brīvības spēka paraugu."

Kā norāda Newsweek, ASV neatkarības deklarācija bija revolūcionārs solis, kam tūdaļ sekoja 6 gadi asiņaina kara. Tā ir revolūcionāra jēdziena arī šodien, kas apgarojusi jaunu miljonus visā pasaulē cīnīties par savu brīvību un daudzos miljonos citu, kas pašlaik pakļauti verdzībai, uztur dzīvu cerību demokratijas antitezes — internacionālā komūnisma pievaikšanai.

Svarīgākais īsumā

★ **Ziemeļkorejas un sarkanās Ķīnas radiostacijas trešdien paziņoja, ka komūnistu bruņoto spēku vadība Korejā pieņēmusi ģen. Ridžveja priekšlikumu par iepriekšēju miera sarunu sākšanu pirms 10. jūlija. Komūnistu ģenerāļa Kimilsunga un Pengtē parakstītā atbilde skan sekojoši: „Piekrītam trīs štāba virsnieku sūtīšanai uz Kaesongu — kā jūs to esat ierosinājis. Ja Jums tas pieņemams, mēs sagatavosim pagaidu konferenci Kaesongas telpā uz 8. jūliju."**

★ **Somijas parlamenta vēlēšanas 2. un 3. jūlijā nav sagādājušas nekādus negaidītus pārsteigumus. Iepriecinošākais panākums ir tas, ka kaut arī komūnisti ieguvuši 4 jaunus mandatus (līdz šim 38, tagad 42), tiem nav izdevusies plānotā ielaušanās šīs zemes demokratiskajā vairākumā. Saimnieciskā grūtību un sarežģījumu algu un cenu politikas ietekmē komūnisti cerēja uz sevišķi lieliem panākumiem, kas izpalika. Līdzšinējā valdības koalīcija — zemnieku partija, pilsoniskais centrs un sociāldemokrati jaunajā parlamentā ieguvuši 131 vietu no 200, un līdz ar to valdība varēs mierīgi turpināt savu sekmīgi ievadīto saimnieciskās nostabilizēšanas politiku. Vēlēšanās piedalījās pāri par 70 proc. balsotāju.**

★ **Deviņi amerikāņu senātori — senāta izpolitiskās komisijas locekļi svētdien izbrauc inspekcijas ceļojumā uz Eiropu, lai pārbaudītu un pētītu ASV saimnieciskās palīdzības līdzšinējo ietekmi un turpmākās vajadzības dažās vecā kontinenta zemēs. Senātori uzturēsies Eiropā 14 dienas.**

★ **ASV ražo tagad atombumbas sēriju produkcijā, atomgranātu un no tālienes vadāmo atomlādiņu attīstībā gūtas jaunas sekmes, un ar sevišķiem panākumiem strādā pie zemūdenes, ko dzīs atomspēks — paskaidroja amerikāņu rūpniecīskās mobilizācijas pārvaldes priekšnieks Čārls Vilsons.**

★ **Skyrocket tipa Duglasa raķešlidmašīna pērnajā gadā sasniegusi visus līdzšinējos augstuma un ātruma rekordus. Precīzos datus tur slepenībā, bet Los Angeles Times aviācijas speckorespondents apgalvo, ka pēc konstruktoru aprēķiniem mēģinājuma lidojumos pārspēts viņu cerētais. 23.000 metru augstumā jaunās raķetlidmašīnas stundas ātrums pārsniedzis 2000 km.**

★ **Anglu vēstnieks Teherānā Francis Sheperds paskaidroja, ka Lielbritānijas valdība vēl nav izšķīrusies par galīgu angļu personāla evakuāciju no Abadanas rafinētavas. Sheperds pasvītroja, ka pēc 12 dienām jāpārtrauc darbs rafinētavā, jo rezerves krātuvēs būšot visas pārpildītas.**

★ **ASV noraidījušas Ungārijas valdības prasību atvilkt amerikāņu diplomātus no Budapeštas. Ungāru prasība bija pamatota ar arhibīskapa Greša prāvas „atklājumiem", ka ASV vēstniecība būtu piedalījusies spiegošanā.**

NO MIRUŠIEM ATKAL DZĪVAJO VIDŪ

BRIGITA ATGRIEŽAS — MĀTE UN MEITA VAIRS NEPROT SARUNĀTIES — MELBURNAS LAIKRAKSTU 1. LAPPUSES SENSĀCIJA — LATVIEŠU MEITENE APCEĻO TRĪS PASAULES KONTINENTUS, KAMĒR ATROD SAVU MĀTI

Vēstule Latvijai no Austrālijas

Kad priekš 6 ar pus gadiem krievi iegāja Pozenē, cilvēki zaudēja daudz — gan mantu, gan dzīvību. Latviešu mātei pazuda abas meitiņas — 2 g. v. Ingrida un 6 g. v. Brigita. Pazuda bez vēsts un pēdām. Pati māte nokļuva kādā DP nometnē Vācijā. Bez apstājas viņa meklēja savas meitenes. Rezultātu nebija. Vajadzēja sākt samierināties ar vistraģiskāko — meitenes mirušas. Labākā gadījumā tās varbūt aizveduši boļševiki. Laiks spēj cilvēku rētas mazliet sadziedēt. Atkal reiz viena latviešu māte norakstīja zaudējumos savu dārgāko, savu mīļāko — bērnus. Zem kājām bija tāls ceļš — emigrācija uz Austrāliju. Viņa aizbrauca.

Pati dzīve veido jaunas filmas — visneparastākās, visdīvainākās. Tāds ir arī stāsts par Brigitas atgriešanos no mirušajiem, kas šajās dienās bija visu Melburnas dienas laikrakstu 1. lappuses sensācija.

Brigitas atkalredzēšanās ar māti Melburnā. Uzņēmums pārfotografēts no Melburnas laikraksta The Sun.

Tad sekoja neticamais. Uz Austrāliju izceļojušās mātes radiniece, kura Vācijā strādāja kādas DP nometnes birojā, nejauši reiz atrada zudušo bērnu vārdus. Tie bija ierakstīti kādos vecos UNRRAs sarakstos starp tūkstošiem citiem no vecākiem atšķirtiem bērniem. Nu pavediens risinājās tālāk. Zudušās meitenes jau bija izvietotas Amerikā. Ziemeļdakotas farmera Hugo Vendta ģimene audzināja mazās kā pašu bērnus — mīloja un skoloja. Meitenes zināja, ka savus vecākus tās zaudējušas. Viņas domāja, ka tie miruši. Bet tad farmā pienāca vēsts, ka bērniem atradusies īstā māte. Sākās trauksme un sarežģījumi. Amerikas farmera ģimene ar skumjām domāja par šķiršanos no mīļajiem latviešu audžu bērniem. Māte Austrālijā, iztēlojot sev kādreizējo atkalredzēšanās brīdi, atkal ne nakti nevarēja gulēt. (Turpinājums 2. lpp.)

Ukrainis Volodimirs Holubivs 250.000. DP uz ASV

Brēmerhafena (oe). — Ar IRO transporta tvaikoni General Sturgis pirmdienas rītā no Brēmerhafenas uz ASV izbrauca 250.000. DP — 42 g. v. ukrainis Volodimirs Holubivs. Šis jubilejas skaitlis gandrīz sakrita ar sākotnēji paredzēto ASV DP likuma beigu terminu 30. jūniju. Tagad, pēc oficiāli parakstītā DP likuma pagarinājuma līdz 1951. g. 31. decembrim uz ASV varēs izceļot arī imigrantu kvotes atlikušā daļa — 91.000 pārvietoto personu no Vācijas rietumu sektoriem un Austrijas.

Vai latviešu karavīrs nav cienīgs runāt ar ASV prezidentu?

Gronas transitnometnē ierodas mūsu bij. karavīrs ar savu ģimeni. Viņu pie sevis aicina attiecīga baznīcas organizācija un atklāj, ka tiekot meklēts kandidāts 250.000. iecelotājam Ziemeļamerikā. („Apaļos" numurus nepieškir gadījums!) Labprāt izraudzītu viņa ģimeni, bet vai viņš neesot bijis latviešu leģionārs?

„Protams, un vēl virsnieks!" ar lepnumu atbild karavīrs. „Diemžēl, tad jūs mums nederat," atteic ierēdne, „jo, redziet, šī ģimene Amerikā izpelnīsies lielu uzmanību, tai paredzēta vizīte pat pie prezidenta Trumena, un būs nelāgi, ja jautājumam: ko darījāt kara laikā? atbildēsit, ka bijāt leģionārs."

„Man vienalga, ar kādu numuru iebraucu Amerikā un kādu uzmanību izpelnos, bet ja apstāklis, ka esmu bijis karavīrs, mani vēl arvien apēno, tad tas ir apvainojums visiem latviešu karavīriem. Un ja amerikāņu sabiedriskā doma vēl arvien ir tāda, ka šāds noteikums bija nepieciešams, tad karavīrs tieši būtu īstais vīrs, kam ar prezidentu Trumenu būtu kas runājamais! To jūs, lūdzu, paskaidrojiet tiem noteikumu devējiem!" cieti noteic karavīrs un aiziet.

Vds.

Trimdinieku kildas attur ASV no izšķirīgiem lēmumiem

Vai uzslava baltiešiem pelnīta?

SPECIĀLZIŅOJUMS LATVIJAI NO BEĻĢIJAS

Luvēna. — Iztirzājot ASV valdības nostāju, Austrumeiropas valstu nākotnes jautājumā, beļģu laikraksts La libre Belgique 25. jūnija numurā raksta:

Sav. valstu valdība gan parāda dzīvu interesi par tagadējo padomju satelītvalstu nākotni, bet vēl arvien nav izšķīrusies par skaidru un noteiktu politisku programmu pēc komūnistu režīma sabrukuma. Jau 3 gadus ilgstošajā aukstajā karā pret Pad. savienību, amerikāņu valdība plašos apmēros izlieto krievu, poļu, čechu un baltiešu emigrantu pakalpojumus gan ārlietu ministrijas un pretizlūkošanas dienestā, gan Amerikas balss raidījumos. Pēdējā laikā arvien vairāk atskan balsis par emigrantu ievērojamā militārā potenciāla izlietošanu. Taču šī pozitīvā nostāja par Austrumeiropas valstu atbrīvošanu no Pad. savienības jūga vēl nenozīmē skaidri definētu Sav. valstu valdības nostāju, kaut arī nepieciešamība pēc tās kļūst ar katru dienu asāka.

Kara gadījumā ar Pad. savienību emigranti būtu aktīvi cīnītāji Amerikas pusē ar noteikumu, ka viņu zemes interesējošo jautājumu kārtošanu nodotu viņu pašu rokās. Tādā veidā emigrantu vadītāji grib nodrošināties pret jaunu Teheranu, Jaltu un Potsdamu. Šo emigrantu prasību Amerikā uzskata par pilnīgi saprotamu un normālu. Kas tad kavē ASV valdības izšķiršanos?

Raksta autora atbilde uz šo jautājumu pārsteigs ikvienu no mums: galvenais amerikāņu valdības vilcināšanās iemesls ir pašu emigrantu savstarpējās kildas! Vašingtona tiešām nezina, ar kuru emigrantu grupu lai sadarbojas, jo vēl viena grupa otru sīvi apkaro un nemitīgi apgalvo, ka tikai tā vienīgā tiesīga pārstāvēt savu zemi. Tā poļiem ir trīs eksila „valdības", par kuru saprašanos un sadarbošanos nevar būt ne runa. Viņu vienīgais vienotājs ir pretkomūnistiskā nostāja un naids pret Varšavas valdību. Ar kuru no trim „valdībām" Sav. valstis varētu slēgt līgumus? Vēl nesen darbojās divas čechoslovaku komitejas, abas „vienīgi tiesīgās", tāpat gaskaldīti ir rumāņi un ungāri."

Vienīgi baltieši liekas esam vairāk vienoti un veido ciešu bloku... raksta tālāk autors un nobeigumā saka, ka, pazīstot emigrantu politisko nogrunējumu savstarpējo gaskaldīšanos, neviens nevar pārmest amerikāņiem, ka viņi atturas pieņemt izšķirīgus lēmumus un dot noteiktus solījumus, kurus emigranti paši prasa un gaida visvairāk.

Lūk, neitrāla novērotāja vārdi, kas mudina uz pārdomām. Vai arī mūsu politiskajiem darbiniekiem nav patīkami lasīt divās rindās ietverto atziņu par baltiešu emigrantu nostāju trimdā? Kaut tikai tā būtu patiesība! Mūsu pašu rokās ir, vai, meklējot to, kas mūs šodien vieno, speram soli uz dzimtenes pusi, vai, uzurdot vienmēr no jauna to, kas mūs agrāk šķīra, kļūstam par netiešiem Latvijas kapračiem, pašiem to nenojaužot. **A. Z.**

Ungāru trimdinieki protestē pret archibīskapa Greša notiesāšanu un deportācijam

Minchene (le). — Ungāru trimdinieki Rietumvācijā plašā protesta sanāksmē Minchenē pieņēma rezolūciju, kurā pieprasa tūlītēju UN intervenciju tealta prāvā notiesātā archibīskapa Greša un citu apsūdzēto lietā. Tāpat memorandā, kas bez UN piesūtīts arī rietumu valstsvīriem, prasa izmeklēt pēdējās masu deportācijas Ungārijā.

Ungāru nacionālās komitejas Eiropā prezidents bij. ārlietu ministrs Gustavs fon Henejs nolasīja memorandu, kurā starp citu prasīts, lai visas brīvās nācijas nekavējoties iesniegtu protestus par Ungārijas iedzīvotāju piespiedu deportāciju. UN jāpieņem rezolūcija, kurā jāprasa tūlītēja deportēto ungāru atvešana atpakaļ no Pad. savienības un jaunu deportāciju pārtraukšana. Ja UN protesti paliktu nesekmīgi, nekavējoties jāpārtrauc diplomātiskās attiecsmes ar austrumu bloka valstīm. Memorandā konstatēts arī, ka no 1950. g. vasaras līdz 1951. g. aprīlim vien, ti. nepilna gada laikā deportēti 70.000 ungāru.

Pāvests Pijs XII ekskomunicējis visas tās ungāru iestādes un personas, kas piedalījušās uz 15 gadiem notiesātā archibīskapa Jozefa Greša apcietināšanā un notiesāšanā. Pēdējo šāda veida ekskomunikācijas dekrētu Sv. kongregācija izdeva 1951. g. pavasarī, sakarā ar čechu archibīskapa Jozefa Berenta apcietināšana un tiesāšanu.

Krievu bēgļu traģēdija Tālajos austrumos

Ženēva (ag). — IRO galvenā mītnē Ženēvā saņēmusi telegrafisku saucienu pēc palīdzības. To raidījuši 23 krievu bēgļi, kuriem izdevies izkļūt no Sindzjanas provinces, kad to okupēja ķīniešu komūnisti. Patlaban šī bēgļu grupa atrodas Tibetā — Tjantrē pilsētā, Himalaju ziemeļnogāzē, bet nevar vairs nokļūt tālāk nepārvaramo kalnāju dēļ. Pirmās ziņas par šiem nelaimīgajiem jau sniegusi indiešu misija Lhasā. Bēgļu grupā ir 21 vīrietis, viena sieviete ar 14 g. v. meiteni; grupā vairāki ir slimi. Tos varēja glābt vienīgi ar Indijas valdības palīdzību, bet pēc pēdējiem notikumiem Tibetā arī šī iespēja zudusi.

Līdz Sindzjanas provinces krišanai komūnistu rokās pēc IRO ziņām tur dzīvojuši ap 25.000 krievu emigrantu, to vidū arī laba tiesa bij. komūnistu, kas bēguši no padomijas terrora un „tīrīšanām". Vairums šo bēgļu 1949. g. beigās pārvesti uz Šanghaju, bet no turienes uz Filipīnām. Taču pārējie vairs nepaguva izkļūt brīvībā, jo ceļi uz Šanghaju bija nonākuši komūnistu kontrolē. Tikai nedaudziem vēl palaimējās izkļūt no sarkano gūsta. Par tajā palikušo krievu likteni vairs nav nekādu ziņu.

PAZIŅOJUMS

Ar šī gada 18. jūliju Kanadā, Toronto, sāks iznākt LAIKRAKSTA LATVIJA AMERIKAS KONTINENTA IZDEVUMS.

Tā uzdevums vispirmā kārtā būs apkalpot mūsu godājamos abonentus Kanadā un Savienotajās valstīs. Līdztekus līdzšinējai lasāmvielai, kas interesē latviešu trimdiniekus visās zemēs — rakstiem un apcerēm par nacionālām, politiskām un kultūras problēmām, tautiešu korespondencēm no dažādām valstīm u.t.t. — Toronto izdevums sniegs

AKTUĀLU UN SVAIGU INFORMĀCIJU

par notikumiem Kanadas un ASV latviešu dzīvē un visā pasaulē, turklāt

SASNIEDZOT AMERIKAS KONTINENTA LASĪTĀJUS DAUDZ ĀTRĀK.

Šai sakarā Latvijas izdevumu no Eiropas mūsu abonentiem Kanadā un ASV

AR Š. G. 22. JŪLIJU VAIRS NEPIESŪTĪSIM.

Tos mūsu abonentus, kas tomēr vēlētos arī uz priekšu saņemt Eiropā iznākošo Latvijas izdevumu, lūdzam steidzami par to paziņot mūsu apgādam Vācijā: (13b) Grafenaschau Obb., Regierungslager, Verlag Latvija, lai nerastos pārtraukums laikraksta piesūtīšanā.

ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA

arī turpmāk kārtojama pie mūsu laikraksta līdzšinējiem pārstāvjiem, norādot katrā gadījumā, kuram no abiem izdevumiem iemaksa domāta.

Pateicamies lasītājiem par mums līdz šim dāvāto interesi un atļaujamies izteikt cerību, ka ar iepriekš minētiem pārkārtojumiem lasītāju labā šī interese vēl pieaugs.

LCK apgāds LATVIJA

Sociāldemokratu eksīlpolitiķi mēģinās iekļūt Eiropas padomē

Frankfurte (oe). — Frankfurtē atjaunotās 2. sociālistiskās internacionāles ģenerālpadome par savu priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo COMISCO prezidentu Morganu Filipu, bet par viceprieksšēžiem francūzi Leviju un vācieti Olenhaueru. Par internacionāles ģedekli izraudzīta Londona. Rezolūcijā par „sociālistisku pasaules miera akciju" sociāldemokrati ar nožēlošanu bijuši spiesti atzīt militārās aizsardzības problēmas nostādīšanu pirmā vietā, jo pagātne pierādījusi, ka brīvās demokratijas nevar nosargāt bez ieročiem. Internacionāle pieņēma arī deklarāciju par „demokratiskā sociālisma mērķiem un uzdevumiem", kas vēršas pret starptautisko komūnismu kā jaunu imperiālisma ieroci, un pret

(Turpinājums 8. lpp.)

Vai brīvības statuja pievils tūkstošu cerības?

SĀCIES PĒDĒJAIS POSMS DP IZVIETOŠANAS AKCIJĀ

Pagājušā 4 gadā, kopš IRO no UNRRAs pārņēma bēgļu un DP izvietošanas un aprūpes darbu, Šai sakarībā sniedzam New York Herald Tribune **Vācijas līdzstrādnieces Sonas Tomeras** rakstu, kurā norādīts, ka vēl IRO aprūpē palikušo nākotnes izredzes, bēgļu un DP izvietošanai ņemot pēdējā posmā, uzlabotos vienīgi tad, ja amerikāņu organizācijām dotu laiku galvojumu saņēmšanai DP vismaz vēl līdz septembra beigām.

Atlikušajā šajā darba laikā — raksta Tomara — IRO tomēr nestrisinās līdz galam to ļaužu izvietošanas problēmu, kam karš un komūnisms atņēmis mājas. Gada beigās, kad IRO fonda būs izsīkuši un tai darbība būs jāpārtrauc, vismaz ceturtdaļmiljonam cilvēku būs jāmēģina uz savu roku iekārtoties trīs Eiropas visbiežāk apdzīvotajās zemēs — Rietumvācijā, Austrijā un Italijā. Tikai daži spēs atrast darbu šinīs valstīs, vairākumam būs jāpārtiek no labdarības un sociālo iestāžu sagādātiem līdzekļiem.

IRO atrisināmās problēmas jau no paša sākuma bija gigantiskas, bet tās vēl grūtākas padarīja bēgļu straume no zemēm viņpus dzelzs priekškara. Savā 4 gadu darbības laikā IRO izvietojusi un repatriējusi vairāk nekā 1 milj. personu. Vairāk nekā ceturtdaļa no šī skaita — 265.000 uzņēmušas ASV, kamēr Austrālija izvietojusies 175.000, Izraelā 110.000, Kanadā pāri par 100.000, Anglijā 85.000, Dienvidamerikas zemēs, galvenokārt Argentīnā, Brazilijā un Venecuēlā, ap 75.000. Ap 60.000 bija devušies uz Franciju un Beļģiju, visvairāk uz darbu oglraktuvēs, bet šī akcija nav attaisnojusies — daudzi no šiem IRO izpratnē jau izvietotajiem starplaikā atgriezušies Vācijas nometnēs.

Organizācijas birokratiskajā valodā teikts, ka 236.394 „lietas" — tā apzīmētas dzīvas būtnes — „uzskata par izbeigtām", izņemot juridisko un politisko aizsardzību. Tālāk seko 11.584 vēco un slimo. Izraela šī mēnesī uzņem 100 „grūti izvietojamo" žīdu, dažus simtus citu uzņems Norvēģija, Francija un Zviedrija, taču lielākā daļa no pašreizējā pusmiljona paliks Vācijā un Austrijā. Trešo palicēju kategoriju veido ap 200.000 bēgļu un DP, kas joprojām atrodas IRO aprūpē un bauda arī izceļošanas tiesības. 50.000 no tiem vēl dzīvo IRO nometnēs, galvenokārt Vācijas amerikāņu joslā. Pārējie 150.000 dzīvo privātī un vai nu strādā, vai arī saņem bezdarba pabalstu. Ap 110.000 no tiem atrodas Vācijā, 23.000 Austrijā un 17.000 Italijā.

IRO apzinās atzīst, ka atlikušajā laikā nebūs iespējams izpildīt visu DP likumā stājauto kvoti — 324.000, un ģenerāldirektors Kingsleys par mērķi uzstādījis 309.000 vīzu izsniegšanu. Tas nozīmē, ka nākamo sešu mēnešu laikā uz ASV spētu izceļot vēl 45.000 bēgļu un DP. IRO ierēdņi gan ļoti šaubās, vai šo mērķi varēs sasniegt. Taču arī labvēlīgā gadījumā, un ja arī Kanada, Austrālija, Jaunzēlande un Dienvidafrika veltītu iespējamās pūles izceļotāju uzņemšanai, uz vietas paliktu vismaz 100.000 vēl izvietojamu bēgļu un DP. Ir zināms, ka līdzekļi izvietošanas turpināšanai vēl būtu, un ka izceļotāju rīcībā nodotie kuģi bieži atstāj ostas pustukši.

Izvietošanas novilcināšanā visvairāk vainojams ASV iekšējās drošības likums, kas praktiski uz 6 mēnešiem pārtrauca ieceļošanu ASV visiem DP, **kas bija bēguši no komūnistu režīma.** Arī pēc likuma papildinājuma pieņemšanas ASV imigrācijas ierēdņi ikvienu tik stingri ekrānējuši, ka daudzi dedzīgi pretkomūnisti palikuši „ceļa malā". **Pašreizējā izceļošanas kārtība ir bezgala lēna,** juceklīga un, varētu gandrīz teikt, imigrantiem naidīga. Oficiāli pieņem, ka drošības likums palīdz aizkavēt komūnistu aģentu iekļūšanu ASV. Taču baznīcas organizācijas zina liecināt, ka vairums aizturēto ir pārliecināti pretkomūnisti, jo tie paši ir izbaudījuši komūnistu režīmu un to pazīst.

Pret inteliģenci vērstas visbargākās pārbaudes. Daudzos gadījumos personas, kam ir galvojumi un kas būtu kļuvuši vērtīgi ASV pilsoņi, īpaši pašreizējā darba roku trūkumā, noraidītas tikai tādēļ, ka viņu intervēšana sastelgta un skrīnētājas iestādes vēlējās drīzāk ļaudis noraidīt nekā ar viņiem tikt nodarbotlies. Viens no spilgtākajiem piemēriem ir kāda no Pad. savienības izbēgušā krievu zoologa gadījums, kuru noraidīja imigrācijas un naturālizācijas dienests. Tā ierēdņi aiz paviršības bija par profesora nodarbošanos zoologa vietā ierakstījušas „sociologs" un piedēvēja viņam komūnistu ideoloģijas aktīvu atbalstīšanu. Līdzīgā kārtā — uz aizdomu pamata par piederību totālitārām organizācijām — pēdējo 9 mēnešu laikā noraidītas tūkstošiem personu, ja tos jau iepriekš nav noraidījis „amerikāņu ārsts", pretizlūkošanas dienests. DP komisija vai konsuls. Tāpat izceļošanas gaitu palēninājis tas, ka ASV tieslietu departamenta instrukcijas un ieceļošanas likumu tulkojumi ir neskaidri un bieži pat pretrunīgi.

Pēc pašreizējā pagarinājuma noteikumiem visiem varbūtējiem ieceļotājiem ASV līdz jūlija beigām jau jābūt imigrācijas procesā resp. vismaz saņēmušiem kārtējos un, ja nepieciešams, arī papildgalvojumu. Taču tas ir bezcerīgi īss laiks. Ja kongress šo robežu pagarinātu līdz septembra vai oktobra beigām, būtu atrisināta DP ieceļošanas problēma, un ASV būtu ieguvušas saviem aizsardzības plāniem tik noderīgu darba spēku. —

Tomeras rakstu kam starplaikā sekojis vēl otrs — Kāda no Beļģijas atpakaļ pārbraukušā DP stāsts — visumā atsaucīgi uzņēmušas arī IRO aprindas Ženēvā, vienīgi atsevišķi pārmetumi, piem., par kuģu braukšanu tukšā, pamudinājuši IRO publiskās informācijas direktoru Donu Prairu **publicēt plašāku pretrakstu,** kurā viņš **kategoriski noraida,** it kā IRO gatavotos pamest 500.000 DP „ceļa malā". Daudzi DP starplaikā paši jau esot iekārtojušies Eiropā uz pastāvīgu dzīvi, un, IRO galīgi izbeidzot darbību, tās aizsardzībā Vācijā, Austrijā un Italijā būšot palikuši tikai nedaudzi izceļot gribētāji.

Jācer, ka šī polēmika atkal būs vairojusi amerikāņu sabiedrībā interesi par DP likteni un Sav. valstis palīdzēs vēl pēdējā posmā rast DP problēmai apmierinošu nokārtojumu.

—gs

Nodibināta Vācijas latviešu studentu apvienība

PAR PREZIDIJA PRIEKŠSĒDI IEVĒLĒTS STUD. ING. A. MARTINSONS

Vairumam studentu no Vācijas izceļojot uz aizjūras zemēm, radās nepieciešamība Latviešu studentu centrālās savienības prezidija sēdeklī pārcelt uz ASV. Jūnija sākumā notika prezidija pēdējā darba sēde, kurā par LSCS pārstāvi Vācijā izraudzīja stud. ing. A. Martinsonu. Viņam uzticēja turpmāk kārtot latviešu studentu lietas, gādāt par viņu aprūpi un noorganizēt Vācijā esošo latviešu studentu apvienību, kas kā locekle iekļautos LSCS.

Latviešu studentu rosme trimdā pazīstama jau kopš bēgļu gaitu sākuma. Nodomātais un paveiktais nekad nav atstāts novārtā, bet iespēju robežā realizēts. Tikai dažas nedēļas pēc LSCS darbības izbeigšanas Vācijā, latviešu studenti pulcējās sanāksmē, lai nodibinātu Vācijā savu trimdas organizāciju ap kuru apvienojoties vieglāk atrisinātu dažādās problēmas studiju sekmīgai nobeigšanai.

Vācijas latviešu studentu sanāksme, kurā studējošo delegāti ierādās no visām Vācijas universitātēm, notika no 30. jūnija līdz 2. jūlijam Gräfenašavas nometnē. Konferences atklāšanas svētbrīdi vadīja māc. A. Liepiņš, pēc kam latviešu studentu pārstāvis stud. ing. A. Martinsons norādīja uz šīs sanāksmes nozīmību Vācijas latviešu studentu organizēšanā. Sanāksmi sveica World University Service pārstāvis Vasko, nododot vēlējumus arī no NCWC vadītāja fon Burga un Mrs. Kirchneres, Baltijas institūta pārstāvis prof. E. Šturms, Latvijas redakcijas pārstāvis, nometnes vadība un atsevišķu tautību studentu pārstāvji.

Studentu grupu pārstāvji ziņoja par studiju iespējām dažādās Vācijas augstskolās un par studentu materiālo stāvokli. Pēc tam ievēlēja Vācijas latviešu studentu apvienības prezidiju un pieņēma tās statūtus. Par apvienības prezidija priekšsēdi izraudzīja stud. ing. A. Martinsonu, bet par locekļiem Indi un Kalēju. Revīzijas komisijā ievēlēja B. Maikovsku, K. Ādamsonu un P. Urdzi. Apvienības uzdevums apvienot visus Vācijā aktīvi studējošos un studijas pārtraukušos latviešu studentus, lai iespēju robežās palīdzētu nobeigt studijas resp. tās atjaunot.

Sanāksme caurskatīja stipendiju fonda valdei iesūtītos lūgumus un 24 studentiem piešķīra atmaksājamas stipendijas.

Apvienības sekciju darbības starplaikā par Baltijas telpas kultūru no apdzīvotības laika sākuma līdz šai dienai referēja prof. E. Šturms. Par šo tematu profesors pie Bonnas universitātes izstrādā savu zinātnisko darbu.

Konferences noslēgumā Vācijas latviešu studentu apvienības prezidija priekšsēdis A. Martinsons norādīja uz studentu lielo pienākumu pret tautu. Viņš izteica ticību, ka apvienība vienos latviešu studentus vienā saimē cīņā par Latviju.

E. M.

Tuvojas latviešu pārstāvību Vācijā vēlēšanas

LCK savā 7. un 8. aprīļa sēdē Ludvigsburgā izteicās par latviešu pārstāvības vēlēšanu pēc tiešā vēlēšanu principa, atmetot vēlēšanas pēc elektoru sistēmas. Vēlēšanas notiks tūlīt pēc pārstāvības statūtu pārreģistrēšanas vācu tiesā. Sniedzam Latviešu centrālās padomes Vācijā vēlēšanu instrukciju.

I

Vispārīgie noteikumi

1. Latviešu centrālā padome Vācijā (LCPV) ievēlama pa apgabaliem tiešās, aizklātās vēlēšanās.

2. Aktīvās vēlēšanu tiesības bauda Latviešu trimdas kopības dalībnieki, kas vēlēšanu dienā ir vismaz 18 gadus veci, bet pasīvās vēlēšanu tiesības — kas ir vismaz 21 gadu veci.

Piezīme: Trimdas kopības dalībnieki ir visas personas, kam izsniegtas trimdas kopības dalībnieku kartes un kas trimdas kopībai paredzētās iemaksas izdarījušas vismaz par 1951. g. pirmo pusgadu, vai arī par šo laiku no iemaksām bijušas atbrīvotas. (LCK 1951. g. 2. jūnija lēmums.)

3. Vēlēšanu apgabals aptver vienu Latviešu apgabalu (L. A.).

4. Katrā vēlēšanu apgabalā ievēl pa vienam LCPV loceklim no katriem 300 apgabalā dzīvojošiem balstiesīgiem vēlētājiem. Atlikumā virs 150 balstiesīgiem vēlētājiem dod tiesību viena LCPV locekļa ievēlēšanai.

Ja kādā apgabalā ir mazāk par 300 balstiesīgo, tad tomēr šinī apgabalā ievēlams viens LCPV loceklis.

Ja ievēlamais loceklis kaut kādu iemeslu dēļ izstājas no LCPV, tad viņa vietā nāk nākošais kandidāts, ja vien viņa vēlēšanās saņēmis ne mazāk kā 15 proc. no dalību ņēmušo vēlētāju balsīm.

II

Centrālā Vēlēšanu Komisija (CVK)

5. Latviešu centrālās padomes Rietumvācijā vēlēšanas vada un pārrauga Centrālā vēlēšanu komisija (CVK), kas sastāv no priekšsēža, diviem locekļiem un diviem substitūtiem.

6. CVK priekšsēdi, locekļus un substitūtus ieceļ Latviešu centrālā komiteja Vācijā savā kopsēdē.

7. CVK pilnvaras ir spēkā līdz LCPV pilna locekļu skaita ievēlēšanai un ievēlēto locekļu mandātu apstiprināšanai.

Vēlēšanu norises saskaņošanai CVK var izdot papildu instrukcijas, kā arī, ja to svarīgos gadījumos prasa vietējie apstākļi, atļaut atkāpšanos no šīs instrukcijas.

III

Vēlēšanu komisijas

8. Vēlēšanas apgabalā vada Apgabala vēlēšanu komisija, kas sastāv no trim locekļiem. Apgabala vēlēšanu komisiju ieceļ CVK no attiecīgā apgabalā dzīvojošo trimdas kopības dalībnieku vidus. CVK vajadzības gadījumā var uzdot kandidātu izraudzīšanu LCPV apgabala pārstāvjiem, kuriem šādā gadījumā jāuzrāda vismaz seši kandidāti.

9. Vēlēšanu darbību nometnēs, vai ārpus tām, izved vēlēšanu apakškomisijas, kas sastāv no 3 locekļiem, kurus ievēl nometnes komitejas un revīzijas komisijas kopsēdē.

Ārpus nometnēm dzīvojošās trimdas kopības dalībnieku grupas, skaitā ne mazākas par 30 balstiesīgām personām, kas nav pārstāvētas ar grupas vēlētu komitēju un revīzijas komisiju, vēlēšanu apakškomisiju ievēl grupas trimdas kopības dalībnieku pilnsapulcē.

Piezīme: Vēlēšanu apakškomisijas, kuru ievēlēšanas šai pantā paredzētā kārtībā pastāv nepārvarami šķēršļi, ieceļ attiecīga apgabala vēlēšanu komisija, vai arī rakstiski pilnvaro atsevišķas personas vēlēšanu noorganizēšanai un izvešanai.

10. Uzraudzību par vēlēšanu apakškomisijām piekrīt Apgabala vēlēšanu komisijām, bet par pēdējām — Centrālai vēlēšanu komisijai.

11. Apakškomisijas sastāda balstiesīgo vēlētāju sarakstus, pārbaudot pēc trimdas kopības dalībnieku kartēm un citiem dokumentiem, vai minētās personas atbilst 2. p. noteikumiem. Ārpus nometnēm un 9. p. 2. d. minētām grupām dzīvojošos vēlētājus savos sarakstos ieved tuvākā apakškomisija. Vēlētāju saraksti vismaz septiņas dienas pirms vēlēšanām izliekami redzamā vietā vēlētāju ieskatam.

IV

Kandidātu uzstādīšana

12. Kandidātu sarakstu katram vēlēšanu apgabalam var uzstādīt ne mazāk kā 30 attiecīgā vēlēšanu apgabala balstiesīgo vēlētāju.

13. Katrā kandidātu sarakstā nedrīkst būt vairāk kā divtik kandidātu, cik šinī apgabalā var ievēlēt LCPV locekļu. Kandidātu sarakstī ar 12. p. minēto vēlētāju parakstiem iesniedzami apgabala vēlēšanu komisijai. Pirmie trīs sarakstu parakstītāji ir šī saraksta pārstāvji un iesniedzēji, kas atbild par sarakstā sniegto ziņu pareizību.

14. Uzstādītiem kandidātiem jādod rakstiska piekrišana savai kandidatūrai. Tie nevar būt kandidātu saraksta parakstītāji. Kandidātiem nav obligāti jādzīvo tanī vēlēšanu apgabalā, kurā viņa kandidatūru uzstāda.

15. Saraksta pieņemšanas termiņu, ne īsāku par 7 dienām pirms vēlēšanām, izsludina Apgabala vēlēšanu komisija. Par saraksta pieņemšanu vai noraidīšanu sastādama akts. Sarakstus, kas neatbilst šiem noteikumiem, vēlēšanu komisija noraida un iesniedz nekavējoties atpakaļ iesniedzējiem, rakstiski motivējot noraidīšanas iemeslus.

16. Ja Apgabala vēlēšanu komisijai izsludinātā laikā (15. p.) neviens kandidātu saraksts nav iesniegts, tā izsludina jaunu termiņu ne vēlāku par divām nedēļām.

17. No iesniegtiem kandidātu sarakstiem to iesniegšanas kārtībā Apgabala vēlēšanu komisija izgatavo vienu kopēju kandidātu sarakstu. Kandidātu sarakstam jābūt izliktam nometnēs, vai grupu vadītāju mītnēs, redzamā vietā vismaz 5 dienas pirms vēlēšanām un vēlēšanu telpās pa visu vēlēšanu norises laiku.

(Beigas sekos)

Viens gads vācu saimniecībā

SLIKTAIS MATERIĀLAIS STĀVOKLIS IETEKMĒ GARĪGO ROSMI

1. jūlijā pagāja gads, kopš amerikāņu joslas latviešus no IRO aprūpes pārskaitīja vācu saimniecībā. Minchenes apgabalā pirmo izklīdināja lielo Traunšteinas nometni. Pirmo grupu latviešu pārvietoja uz tuvējo īgaunu nometni Vilandshagā pie Freilasingas. Tieši 1. jūlijā nometnes iedzīvotāji saņēma „kenkartes", un nometne pāgāja bēgļu komisāra pārziņā. No pirmās dienas nometni vada Sudetijas vācietis. Latviešiem un īgauņiem ar nometnes vadītāju attieksmes labas. Pats bēglis būdams, viņš izprot stāvokli labāk nekā bavārieši. Saprotīgi administrātīvās lietas kārto bēgļu komisārs. Atturību, reizēm, pat klaju naidu izrāda landrāts un citas apriņķa amata personas. Krāsu nostāju pret visiem sveštautiešiem izrādīja Ainringas pagasta valde. Rudenī un ziemā Süd-Ost Kurier vietējās lapās parādījās vairāki kompromitējoši raksti, kuriem aizmugurē stāvēja pagasta valde. Pēdējā laikā pagasta valde ir samierinājusies, jo bēgļu problēma nav lokāla, bet valsts lieta. Bēgļu un DP stāvokli pasliktina sliktie saimnieciskie apstākļi. Laufenas apriņķis stiepjas gar Austrijas robežu. Apriņķī nav rūpniecības centru. Visas saimniecības pamats laukaimniecība. Katrs trešais apriņķa iedzīvotājs ir bēglis. Vietējiem iedzīvotājiem — bavāriešiem pasaule sākas un beidzas pie Bavārijas robežas.

Ainringas lidlauka darbinieku 7 ģimenes mājiņas apdzīvo latvieši un īgauņi. Mājiņas celtas pēdējā kara gadā un iekārtotas ērti, bet no IRO pārņemtas nolaistā stāvoklī. Bēgļu pārvalde tās vēl nav paspējusi izremontēt. Lielākām ģimenēm ierādītas divi istabas un virtuve. Mazākām ģimenēm un vieninieklem virtuve un dzīvojamā telpa kopīga. Katram mājiņām zajo labi kopti ģimeņu dārziņi. To kopšana dod dzīvei kādu jēgu un rudenī palīdzēs sabalansēt budžetu. Spēcīgākie tuvējā purvā griež dedzināmo kūdru, tā sagādādami kurināmo sev un tiem, kas paši nevar cilāt smago lāpstu.

Sabiedriskie darbinieki un inteliģence izklīdusi. Vilandshagā dienas aizvada gleznotājs Gecs, Latgales rakstnieku grupas jaunā dzejniece Anna Megne, trimdā apkususī rakstniece Anita Daugule, šachists Jānis Jurjevskis. Garīgai rosībai nav cieta pamata. Ciešāki sakari nav uzņemti ar divi tuvējām latviešu nometnēm: Insulas veco ļaužu mītni un Zalcburgas latviešiem. Sāka, ka pirmais gads esot visgrūtākais. Vilandshagas latvieši tic šim sakāmvārdam, un oliekšnim uz otru gadu kāpj pāri palāvīgāk.

Oskars Kalējs

visus pārvaldes amatus. Vēsums nav izbeidzies, kaut IRO laiki aizmirsušies. Latviešu grupas sevišķā vērtība ir jaunatne, jo trešā daļa no kopas ir zem 18 gadiem. Pārējie, sevišķi vīrieši, ir invalīdi un tādēm kaitēm slimojošie, kas kavējušas tiem izceļošanu. Lielākā grupa ir kara invalīdi ar ģimenēm un karavīru atraitnes. Pārējie saņem sociālo vai bezdarba pabalstu. Pēc Badreichenhalles nometnes likvidēšanas, strādātāju skaits sarucis līdz vienam. Sliktais materiālais stāvoklis ietekmējis latviešu garīgo rosību. Nometnē pastāv latviešu komiteja un DV kopa, bet tās savu darbību tālāk par nometni nav izvērsušas.

Pretim aiz upes atrodas Mocarta pilsēta Zalcburga. No dzimtenes, Eiropu apceļojot, bija svēts pienākums iegriezties Zalcburgā. Tagad tanī ir bijuši tikai daži Vilandshagenas latvieši. Mākslas galerijās un mūzejos guļ neskatītas mākslas un kultūras vērtības, bet gars ir par kūtru tās uzņemt. Nometnē iekārtota latviešu bibliotēka, kurai gan trūkst jaunizdevumu. Skolu jaunatne līdztekus vācu grāmatām, lasa arī latviešu grāmatas. Bērni apmeklē vācu pamatskolu un ģimnaziju Badreichenhallē. Pagājušā vasarā pastāvēja arī bērnu dārzs, bet rudenī, kurināmā trūkuma dēļ, darbību izbeidza. Šogad bērnu dārzā mācības nav atjaunotas. Tāpat nav noorganizēta svētdienas skola, kaut, visus prātus kopā liekot, to varētu izdarīt. Garīgi aprūpēja māc. Brencis, bet, dodoties emigrācijā, atstāja draudzi vācu mācītāja ziņā.

Vienkopus dzīve jaunatni pasargājusi no pārvācošanās. Latviešu gars nav noslīdējis līdz bezcerībai, kaut otrs gads nesola nekā laba. Visi mēģina piemēroties apstākļiem un ceļ dzīves pamatus kā mācēdami. Ap mājiņām zaļo labi kopti ģimeņu dārziņi. To kopšana dod dzīvei kādu jēgu un rudenī palīdzēs sabalansēt budžetu. Spēcīgākie tuvējā purvā griež dedzināmo kūdru, tā sagādādami kurināmo sev un tiem, kas paši nevar cilāt smago lāpstu.

Sabiedriskie darbinieki un inteliģence izklīdusi. Vilandshagā dienas aizvada gleznotājs Gecs, Latgales rakstnieku grupas jaunā dzejniece Anna Megne, trimdā apklususī rakstniece Anita Daugule, šachists Jānis Jurjevskis. Garīgai rosībai nav cieta pamata. Ciešāki sakari nav uzņemti ar divi tuvējām latviešu nometnēm: Insulas veco ļaužu mītni un Zalcburgas latviešiem. Sāka, ka pirmais gads esot visgrūtākais. Vilandshagas latvieši tic šim sakāmvārdam, un oliekšnim uz otru gadu kāpj pāri palāvīgāk.

Oskars Kalējs

MEKLĒ ZUDUŠOS KARAVĪRUS

Ja kāds ziņātu par bij. 19. divīzijas karavīra Valža ĀRIŅA, dzim. 1917. g. 17. martā Vainodē, 1945. g. bijis Čechoslovakijā, tp. g. martā ievainots un ievietots Štetīnes slimnīcā, un par Jāņa BARANOVSKA, dzim. 1912. g. 23. sept., bijis 18. Kurzemes bataljona 1 rotā, uz Krieviju aizbraucis 1942. g., lūdzam, ziņot par to Latviešu apvienības Dānijā prezidijam, Kobenhavn V, Postbox 212, Danmark.

Latviešu skolu jau apmeklē bērni, kas dzimuši Anglijā

Vēstvelsas ģimeņu hostelī, Anglijā, kur valda rosīgs gars, notika latviešu ekolas mācības gada noslēguma akts. 39 ekolas bērni sekmīgi mācījās dzimtenes mācību, latviešu valodu, vēsturi un dziedāšanu. Aktu klāja DVF Vestvelsas nod. priekšnieks R. Britals, bet no Londonas bērnu sveikt bija ieradies DVF izglītības nodaļas vadītājs Ž. Bukovskis. Pēdējais savā uzrunā novēlēja, lai jaunā paaudzei nezustu mīlestība uz dzimtai zemei, par kuru dažiem ir kai miglainas atmiņas, bet dažiem trūkst pat to. Pēc tam klausītājus iepriecēja bērnu koris, klausītājus un pasaku spēlēt. Dažu jaunāko bērnu vidū bija tādi, kas dzimuši Anglijā.

No mirušiem atkal dzīvajo vidū

(Turpinājums no 1. lpp.)

Latviešu māte no Austrālijas un Ameriku, ka pateicībā par pieņemšanu, viņa vismaz pēc Ziemeļdakotas farmā atstāta jaunmelteni Ingriču, bet Brigita atkal Austrāliju. Tad pienāca diena, Brigita deva ardievu skūpstu kuŗa no vecākās mātes atvadījās otras mātes, jo Brigita mazo bija daudz kopusi un auklējusi. nija pēdējās dienās Brigita Brisbanē un devās tālāk uz Melbourni pēc tam brauktu vēl tālāk — Someresas imigrācijas centru dzot redzētu māti. Austrāliešu lieti mātes un meitas sastapšanās mēr izkārtoja jau Melburnā — pēc lappuses sensāciju bija vērts rīti! Satikšanās izvērtās atkausēja, neaprakstāma, bet jau nākamirklī atklājās pirmais šķēršlis: gita runāja tikai angliski — ar cēkāniešu akcentu, māte saprata viņu latviski. Satraukumā viņa izsauca pat vācu valodā: „Ich bin sehr, sehr glücklich!"

Māte apprecējusies otro reizi, gina nu sastapās ar otro audžu tēvu savā mūžā un pusbrāļiti Edmundu. Pēc dažām nedēļām visa ģimene ies dzīvot pašu mājiņā Melburnā. gita apmeklēs austrāliešu skolu, mājās mācīsies latviski. Viegrūtības nāksies aizmirst. Amerikā atstāja Ingriču. Starp diviem kontinentiem, Austrāliju un Ameriku tagad tiepatskaļi lidos vēstules ar mīļiem diem. Kas gan vairs ir tālumā, Brigita savu māti atrade, ceļojot pa trim kontinentiem! Ir pamats domāt, ka Ziemeļdakotas latviešu pāris reizei atradīs ceļu arī uz labā mera mistera Vendta mājām, ietgridai pamācītu kādu vārdiņu viski.

Tāds ir stāsts par to, kā latvietes Paulīne Saļarenoka atrada Ingu un Brigitu.

Arnolds Šmi

Balaratā, jūnijā

Ženēva apspriež ārzemju bēgļu statu

Ženēva (al.). — Pirmdien Ženēvas pulcējās 25 nāciju pārstāvji, lai gatavotu veldā izstrādātu starptautisku konvenciju par bēgļu un bezpavalstnieku statusu, kura sagatavošanas darbi ilgi jau pirms divi gadiem.

Jaunajā konvencijā bēgļiem un bezpavalstniekiem vispirms grib noteikt tādas pašas tiesības, kādas ārzemju cīgā zemē bauda viesi ārzemnieki. Tālāk tajā paredzēta vesela virkne punktu, kas pasargās bēgļus no nelabvēlīgas matotas izraidīšanas, diskriminācijas vai jebkāda veida brīvības ierobežošanas. Galīgo konvencijas tekstu izstrādāt 3 nedēļu laikā, bet pēc tam to nodos ateviškā valstu valdību ratificēšanai.

Latviešu koristi palīdz sagādāt līdzekļus bēgļu atbalstam

Londonas latviešu koris, diriģenta Jēruma vadībā, jūnija vidū koncertēja Vorthingā, Dienvidanglijā, lai palīdzētu vākt līdzekļus bēgļu pabalstīšanai. Britu bēgļu palīdzības padomes priekšsēdētāja vietas Menkendorfa paziņoja, ka Worthingas sabiedrība apņēmusies pārņemt uz Angliju un apgādāt kādu vecu latvieti igauņu laulātu pāri, kam meita un trīs bērniem jau dzīvo Anglijā, bet viņi paši un nespēj savus vecākus aprūpēt. Koncerta klausītāji angļi šai vakarā bai saziedoja vairāk nekā 20 mārciņu.

AUSTRIJĀ VAIRS TIKAI 250 LATVIEŠU

Austrijā pašlaik vairs tikai 250 latviešu, galvenokārt veci, slimi, invalīdi un to ģimenes locekļi. Puse Austrijas latviešu dzīvo Zalcburgas novadā, kur ir arī lielākais latviešu centrs. Paršas nometne ar 53 latviešiem.

Zvirbuli, kas vēl nav nošauti

VĒSTULE NO AUSTRĀLIJAS

Kauču par nākotnes nodomiem, tāpat kā par gaumi, labi audzinātiem cilvēkiem nenāktos šķēpus lauzt, tad tas vēl nenozīmē, ka par tiem nevarētu ieinteresēties.

Domāju, ka Gallupam uzzināt amerikāņu nākotnes nodomu vadlīniju nāktos tikpat viegli, kā tas bija nosakot pēdējo prezidenta vēlēšanu rezultātus, bet kā viņam veiktos ar Austrālijas latviešiem?

Aprunājos ar kādu „lāga zēnu", kas šad un tad mēdza iedrāzties manas mājas pagalmā uz tikko pirkta, vizoša spēkrata. Viņš izrādījās zēns ar vērienu. „Ko nu, kundzīt, par nākotni," viņš teica, „mums brašiem zēniem visādas iespējas. Pašlaik mana nākotne ir motocikls — varens, skrien kaut kokā — un tas arī man nav nekas jauns. Kad apniks kukabūras baidīt, pirkšu kaut ko uz četriem riteņiem un nemaksāšu vairs dzīvības apdrošināšanas polisi... Ko es ķeršu? Bet, kundzīt! Kaut vai mūsu pašu drostalinas — tūlīt visām pielaiž pie namdurvīm, tā slaidi, uz priekšu — tūlīt visās kaimiņu mājās logu aizkari paveras — un kur tad attālumi. Bet nedomājiet, kundzīt, ka man nav padomā arī dažas tīri praktiskas lietas. Ko jūs, piemēram, sākat par vistu fermu? Vieglīt Sapērk tik dzīvo un nedzīvo mantu un lai ražoļ Pats guli, kaut vai kājas griestos saslējis, un spļauj debesīs. Esmu pat pāris grāmatas par vistkopību izlasījis. Tiesa, kundzīt, esmu jauns un domāju arī mācīšanos neatmest, esmu tikpat kā immatrikulējies augstskolā, vēl tikai mazas grūtības ar to valodiņu, bet tad šitam zēnam neviens zinības templa durvis vairs neaizcirtīs."

Viņš brašā atsveicinājās ar milzīgā cimdā tērptu roku un izdrāzās no sētas tādā ātrumā, ka daudzi kaķi liels baiļēs sabēga vienīgajā eukaliptā, bet es nospriedu, ka ar šādu ātrumu brašais zēns ķeramo arī sakers...

Arī nākamo satiku cilvēku, kas tikko bija ticis pie kravas mašīnas. Cik „lāga zēns" bija ātrs un jestrs, tik šis, kā jau ģimenes tēvam pieklājas, lēns un apdomīgs. „Ir jau nu ir, kur braukt un būt, bet vai bez grūtībām. Vēl neiet lāga ar to valodu, un darba devēji — tā vien liekas — domā: skat', kāds nebijis, vēl nav Austrālijā ne lāga degunu apsildījis, jau šim mašīna, jau taisās mūs konkurēt. Jā, jā — tās pašas cilvēcīgās bailes arī šeit, zemē, kur vēl darbs atlikulikām. Pavedu granti būvuzņēmējiem, bet ir arī tādi, kas labprātāk gaida uz savējiem mēnesi, nekā dod vest mums, ārzemniekiem. Domāju, ka pamazām tomēr kuļsos. Arī māja būtu laba lieta, bet tā kā esam pieci cilvēki un es vienīgais gādnieks, tad izdomāju, ka ar algu vien tālu netikšu — paņēmu mašīnu uz izmaksu, un ja tikai netrūks darba, tad ceru pamazām tikt arī pie mājas —apbūves gabalu jau esmu izraudzījies. Lēnām pār tiltu," viņš smaidot nobeidz un nobrauka iesirmos deniņus.

Viņa strādā slimnīcā, un, dzirdot manu jautājumu, šķelmīgi pasmaida: „Krāt gan nekā nedomāju. Vienreiz dzīvei vajadzīgs arī mazliet šiks. Kad redzu skaistos skatlogus, nemaz negribas uz pilsētu braukt — alga vienmēr par īsu. Mācīties arī pašreiz nekā nedomāju, varbūt vēlāk — tagad nav laika. Vācijā dzīvojot, daudz kas nokavēts." Viņa aiziet, jautri papēdīšiem piesitot takti dungojamai meldijai.

Uz lielas saskrienos ar kādu paziņu, bij. studentu. „Nu ko," viņš atbild jautājumam, „ja jau reizi esmu sācis mācīties par „klempneri", tad jāpabeidz vien būs — mājās pārbraucot noderēs; — te jau maizi var visādi nopelnīt. Strādājam abi ar sievu, bet māju celt gan vēl nedomājam. Vispirms gribam apskatīt pasauli. Ja jau reizi esam šīnī malā, tad būs jāpamet skatiens arī pāri robežai. Kad būšu laimīgi ar visu ticis galā, tad taisīšos uz kuģa par mechaniķi. Sieva varēs tāpat braukāt līdzi. Bet tie vēl zvirbuļi, kas nav nošauti."

Tautietis, kas ceļ jau māju, saka: „Ko tur daudz domāt. Esam pieci — visi strādājam, un pēc pusgada jau ceram sēdēt zem sava jumta. Ir gan grūtības ar materiāliem, bet man šinī ziņā palaimējies: draugs strādā cementa fabrikā, bet es ar tēvu ķieģelnīcā. Kā darbinieki varam dabūt materiālus lētāk un pietiekami. Drīzumā domāju jau pārcelties uz savu apbūves gabalu — pagaidām teltīs. Pieteikušies arī talcinieki, pašu tautieši — gan mūrnieki, gan namdari, gan krāsotāji. Tā — kaimiņš kaimiņam — domāju, ka kaut kas sanāks."

Gāju smaidīdama un paļāvīga tālāk. Latvieši tik tiešām rosīga tauta! Tad satiku pavisam nelaimīgu cilvēku. Bēdīgi viņš stāstīja: „Mēs abi ar sievu esam iekrājuši smuku naudiņu, tikai vienu pāri kurpju esmu atļāvies divos gados, bet ko lai tagad dara? Jūs sakāt — māju? Nē, to nu gan nē, jo karš tikpat kā durvju priekšā. Naudu bankā glabāt nedrīkst, mārcinas krītas cenā kā pērnā gada cepures. Domāju par mazu veikaliņu, bet kur nu tagad, kad pasaulē dūc un rūc. Nu itin nekā un nekur. Mašīnu pirkt būtu pēdējā muļķībā — nāks karš tuvāk, vēl apķilās, un benzīna tā kā tā nebūs, un ej nu sazini, kādreiz gadās vēl iebraukt kādā cietākā priekšmetā. Varētu jau pirkt kādu briljantiņu, bet ja nu atkal laiki grozās un vajaga naudas, tad godīgu cilvēku, kam pārdot, neatradīsi. Vai jūs tiešām nevarat pateikt, ko lai es daru?" Nē, to es nevarēju, un vīrs, pavisam noraizējies, aizgāja.

Tad satiku vēl vienu, kas vēlējās braukt atpakaļ uz Vāciju un krāja naudu atceļam; vienu, kas bija allaž jautrā prātā un priecīgs citēja Horaca pantus; vienu, kas gribēja dibināt latviešu-austrāliešu tuvināšanās biedrību; vienu, kura pirka grāmatas un mācījās augstskolā mūziku; vienu, kas teicās esam izgudrojis divas jaunas mašīnas, un pēdīgi kādu bij. karavīru, kas izteicās īsi un kodoliģi: „Kas man še ko nepatikt — dzīvoju..."

Domāju, ka Gallupam, tāpat kā man, vienīgi pareizā rīcība būtu — nākotnē attelkties no komentāriem. Tādi ir latvieši...

Babete Blicava

Franču spējas

Pirms vēlēšanām Francijā populāra bija anekdote par valsts prezidenta Oriola viesošanos ASV.

Izmantodams kādu brīvu brītiņu, prezidents kopā ar ASV ārlietu ministru Ečesonu un adjutantiem devies privātā izbraukumā uz laukiem. Ceļā viņi satikuši kādu ceļojošu cirku atpūtā. Kāds zvēru dīdītājs nopūlējies ar ēzeļa dresēšanu, kas, kā zināms, nav viegls darbs. Oriols bijis ieinteresēts un lūdzis Ečesonu apstādināt auto un uzzināt, ko dresētājs grib no nabaga ēzelīša panākt. Cirkus vīrs vēlējies kaut vai to, lai ēzelēns saslien ausis. Kā franču tautas oficiāls pārstāvis, Oriols vēlējies pierādīt, ka arī to „dabūt gatavu" frančiem ir nieks. Viņš piegājis pie ēzeļa un iečukstējis tam kaut ko ausī. Ēzelis pēkšņi saslējis ausis.

Tad Oriols taujājis dīdītājam, ko viņš vēl vēlētos panākt. „Kaut lai ēzelis apsēstos," atbildējis vīrs. Oriols atkal kaut ko iečukstējis ausī, un ēzelis — apsēdies. Klātesošie brīnījušies, bet Oriols noprasījis, vai vēl esot vēlēšanās. Cirkus vīrs vēlējies redzēt savu ēzeli raudam. Oriols iečukstēja ēzelim ausī, un raugi — ēzelis raudāja.

Jūsmīgi pavadīti, abi valstsvīri iekāpa mašīnē un turpināja ceļojumu. Ečesonam ziņkārojis, ko Oriols ēzelim teicis. „Pateicu viņam savas algas lielumu — viņš saslēja ausis; kad pateicu, cik izmaksā mans Amerikas brauciens — viņš no pārsteiguma apsēdās, bet kad es viņam pateicu, cik Francijā pelna vienkāršs strādnieks, ēzelis no žēlabām sāka raudāt," smaidīdams atteica Francijas valsts prezidents.

Dzimtenes vakarskolā

SARGĀSIM SAVU BĒRNU DVĒSELI

„Kur Latvijā ņemām ābolus? Vai arī pirkām „Drive in" veikalā?" sārtu ābolu rokā kādu vakaru man jautāja 7 gadus vecā Dacīte.

„Latvijā gandrīz pie katras lauku mājas atradās pa ābeļu dārzam. Mājā, kur dzīvoja tēvocis Rūdis, ābeļu bija ap divdesmit. Būdams tavos gados, labprāt rotaļājos šai dārzā kopā ar draugiem Minku, Duksi, Kluksti un cālēniem. Lejā, dīķa malā plekājās bars pīļu un zosu. Rītos, kad zālē vēl margoja rasa, tāpat basām kājām iešķrēju dārzā palūkoties, vai nav sabirušī āboli. Jābūt varen acīgam, lai kuplajā zālē ieraudzītu garšīgos ābolus."

„Vai pie reizes palasīji bananus, apelsīnus un firzikus?"

„???"

Dace jautājumu atkārtoja.

„Latvijā šādu augļu nav. Tie aug siltajās zemēs. Nomalā dārza stūrī gan bija zilās plūmes un kupls ķiršu koks, bet sakņu dārza vienā dobē lielās dārza zemenes. Meža zemenes gan garšoja labāk, tās daudz saldākas."

Jā, šī saruna tiešām notika, un Daces jautājumi pierādīja, ka, kaujoties ar visādām dzīves likstām, esam aizmirsuši savus bērnus. Tie aug un attīstās svešā vidē, samērā maz zinot par īsto dzimteni — Latviju. Ja mūsu bērnībā vecmāmuļai vajadzēja paiet tikai gabaliņu, lai no dārza atnestu sulīgu ābolu mazdēlam, tad svešās zemēs bērns redz, kā ābolus pērk pie veikalnieka. Un nav vairs viņu acu priekšā latviešu zemnieku sētas, kurā viss ritēja pēc senas, ierastas kārtības. Nav zēnam lielā prieka pārjāt kumeļu no ganībām, nav kulšanu un siena plaujas prieku. Un māte vairs neiet uz klēti, lai meitiņai atnestu smaržīgas rupjmaizes šķēli un blodiņu skāba krējuma. Nav raibaļu, nav aitu bariņa, kas blējot tekāja liellopiem līdzi, nav pat Minkas — ir tikai „old cow" vai „damned cat", kam labprāt iesper ar kāju vai iesit. Nevar no dobītes paraut sarkanu burkānu, tos pasniedz lielīem, spožiem skatlogiem veikalos kaut kādi sveši tēvoči.

Ja trimda ilgs vēl tikai dažus gadus un pašī bērnu prātos nepratīsim uzturēt dzīvu Latvijas mīlumu un dailumu, viņi būs dzimtenei zuduši, kaut arī vēl runās latviski. Tagad ik vakarus apmēram minūtes divdesmit tērzējam par Latviju. Ne šad un tad, ne kad iznāk, bet ik vakarus. Dace, Mārīte un Ziedonis platām, dzirkstošām acīm klausās un redz latviešu sētu, redz sējam, plaujam un kulam, redz viļņojam tumšzilo Baltijas jūru, mirdzām stalto galvaspilsētu Rīgu.

Svētdien, sastopot kaimiņu Janci, Ziedonis tam uzbruka ar augstu virs galvas paceltu skalu. „Sargies krustnesi, kad Nameja pulki nāk!" viņš brīdināja pretinieku. Bet meitenes smiltīs cepa plāceņus kulšanas talkai, brīvi atdarinātai pēc Friča Dziesmas Poem pa kulšen...

Kārlis Ķezbers

Nacionālās problēmas emigrācijā

VĒSTULE LATVIJAI NO MINESOTAS

Daudzas sava rakstura īpašības, gan sliktas, gan labas, mēs mēdzam izskaidrot ar latviešiem īpato individuālismu un savrupību. Tas tiesa. Bet patiesība arī tā, ka tiklīdz mēs nokļūstam svešā zemē, tā alkstam latviešu sabiedrības. Dažkārt mērojam garu ceļu, lai satiktu citus tautiešus. Vai nu tā ir kāda latviešu sanāksme, dievkalpojums, vai vienkārši mēs braucam cits pie cita ciemā. Esam priecīgi ne tikai par radu un draugu, bet par katru tautieti, ko satiekam. Mēs gan gribam dzīvot katrs savu dzīvi, bet tāpat mēs gribam biežāk sanākt kopā un vislabāk jūtamies tautiešu sabiedrībā.

Ja nu runājam par nacionālā gara saglabāšanu emigrācijā, tad latviskām organizācijām jābūt galvenām tā kopējām un glābātājām svešumā. Ja tomēr biedrības un draudzes vēl nevar attīstīt tik sekmīgu darbību, kā tas būtu vēlams, tad kādi tam ir iemesli?

Ikviena zeme, kas mūs ir uzņēmusi kā emigrantus, grib lai asimilējamies, lai kļūstam par tās zemes pilsoņiem. Viena ātrāk un nepacietīgāk, cita to tik krasi neizrāda, bet vēlēšanās ir tā pati. Tādēļ neviena sveša zeme mūsu biedrošanos nevēro ar prieku un sajūsmu.

Vēl pirms gada latvisku biedrību un draudžu dibināšanai dažās valstīs nebija nekādu izredžu. „Ejiet amerikāņu baznīcā," mums teica, „apmeklējiet mūsu klubus un biedrības, tā jūs un jūsu bērni ātrāk iemācīsies mūsu valodu un mūsu dzīves veidu. Jūsu nacionālās organizācijas būs jums tikai kavēklis. Nedomājiet par tām."

Tagad stāvoklis mainījies tanī ziņā, ka nav vairs jūtama tik liela pretestība biedrību un draudžu dibināšanai, kaut arī netiek izrādīta nekāda labvēlība. Vēl aizvien grūtības rada apstāklis, ka pūlas atrunāt statūtos paredzēt tādus pantus, kas svarīgi latviskā gara stiprināšanai. Ieteic no draudžu satversmes svītrot norādījumus, ka dievkalpojumiem jānotiek latviešu valodā. Kādam vecļatvietim, kas šo jautājumu skaidroja pie amerikāņu iestādēm, pateikts, lai viņš šinī lietā tik daudz nepūloties, jo pats nemaz neesot visāl cieši saistījies ar kādu draudzi. Mūsu tautietis atbildējis, ka jau vairāk nekā 30 gadu viņš neesot dzirdējis dievkalpojumus mātes valodā, kāpēc gribot rūpēties, lai šinī zemē iecelojušos tautiešus nepiemeklētu tas pats liktenis.

Biedrību dibināšanā līdzīgas grūtības. Bet kad biedrība nodibināta, tad vēl jāiekaro stāvoklis savu tautiešu vidū. Daļa latviešu neatbalsta savas organizācijas šauri egoistisku iemeslu dēļ, savu rīcību pamatodami vārdiem: „Ko viņi man dos, es no viņiem tāpat nekādu labumu nedabūšu..." Parasti tie ir laudis, kas neabonē pat latviešu laikrakstu. Citi nav aizmirsuši nometnu laikus Vācijā, kad viņu slimīgo patmīlību aizvainojis kāds komitejas vīrs. Tāpēc viņi „principā" ir arī pret biedrību vīriem, kas viņu uztverē ir lāvušies ievēlēties tikai personīgu labumu vai goda dēļ. Kā tagad lai jūtas biedrību amata personas, kas bez atlīdzības veic sabiedrisku darbu?

Laimīgā kārtā šie kritizētāji gan ir mazākumā, jo lielākais tautiešu vairums savu organizāciju darbību vērtē objektīvi. Viņi arī saprot, ka organizācija var augt tikai kopā ar mums pašiem. Jo apņēmīgāk turēsimies pie savām organizācijām un palīdzēsim tām izveidoties, jo būsim drošāki, ka savu nacionālo garu trimdā nezaudēsim.

Tv-Tv.

Mineapolē, jūnijā.

Vai putnkopība atmaksājas?

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI NO SAV. VALSTĪM

Amerikas putnkopība ir stipri specializēta, un bez personīgas pieredzes grūti pateikt, kura tās nozare te labāk atmaksājas: olu ražošana resp. dējējvistu audzēšana, tītaru audzēšana, cāļu audzēšana gaļai vai cita speciālitāte.

Šoreiz došu mazu aprēķinu par cāļu audzēšanu gaļai. Piezīmēju, ka šo nozari beidzamā laikā ieteic arī Amerikas putnkopības speciālisti, kā saimnieciskāko nozari, kur izdotie dolari atmaksājas divarpus līdz trīs mēnešos. Bet vispirms atstāstīšu kādu raksturīgu darba devēja un DP strādnieka sarunu.

Saimniece: „Kad Jums ir laiks, apskatiet mūsu mazo cāļu māju un pasakiet, cik vistu tur pa ziemu var turēt, lai tās pašas māju apsildītu. Izplēsiet saplaisājušo betona grīdu un salabojiet logus. Kādu sugu Jūs ieteiktu olu ražošanai?"

Strādnieks: „Olu ražošanai labākās ir baltās leghornas. Grīda nav jāplēš ārā, bet jāsalabo. Nopērciet 1 maisu cementa un akmeņa šķembas, es grīdu salabošu. Mājiņā var mitināt līdz 45 vistas, bet vieglī būvēto veco mājiņu tās ziemā tomēr nevarēs sasildīt."

14. jūnijs Venecuēlā

Valensijas, Venecuēlā, laikraksts Carabobeno, sakarā ar latviešu tautas sēru dienu 14. jūnijā, ievietoja rakstu Latvija un latvieši, kurā apskatīja mūsu tautas liktenģaitas. Garais raksts bija ilustrēts 14. jūnija notikumu attēliem, kad boļševiki lopu vagonos uz Sibiriju aizveda latviešu tautas locekļus.

Aizvesto piemiņas aktu 17. jūnijā rīkoja Valensijas latviešu palīdzības biedrība. Biedrības priekšnieks J. Henkuzens aicināja teutiešus neaizmirst dzimteni, bet vienmēr ticēt tam, ka nāks laiks, kad atkal atgriezīsimies savā dzimtenē.

J—ns

Venecuēlas lauksaimniecība

SĀKUMĀ NEVAR CERĒT UZ LABU PEĻŅU

Venecuēlas valdība apsveic katru jauniebraucēju, kam ir nodoms nodarboties ar lauksaimniecību. Tam pamatā ir apsvērums, lai tā būtu neatkarīga no ievedumiem. Parasti iebraucēji arī sirsnīgi velc savu darbu, bet nelaime ir tikai tā, ka ne vienmēr darbs laukos atmaksājas. Pirmajos divos gados valsts piešķir brīvu uzturu un dzīvokli ģimenei, dod lietošanā vajadzīgās mašīnas, nerunājot nemaz par zemes samaksu. Kāpēc darbs tomēr neatmaksājas? Vainīgs Venecuēlas neparastais klimats un neziņa, piemēroties lietus un sausuma periodiem. Kāds pazīstams bulgārs, kas dažus gadus savā dzimtenē studējis lauksaimniecību un Vācijā 6 gadus vadījis lielu dārzniecību, iebraucis Venecuēlā ar uzkrātu kapitālu un pievērsies atkal savam ierastam darbam. Nopircis 5 ha lauksaimniecībai derīgas zemes un ar vietējā darba spēka palīdzību to apstādījis kāpostiem, tomātiem, burkāniem u. c. Audzis brīnišķīgi, jo bijis lietus periods, bet pēc mēneša, sausumam iestājoties, un nezināmdams izmantot mākslīgo apūdeņošanu, zaudējis visu ražu.

Vietējie lauksaimnieki izsakās, ka ne katrreiz ir ticība saņemt izsēto atpakaļ. Daudzreiz neiznāk pat sēklai. Tomēr citi gadi zaudēto atkal izlīdzina ar uzviju. Daba šeit loti mainīga, bet zemes auglība apmierinoša. Trūkst tikai labas apstrādāšanas. To pa lielākai daļai apstrādā primitīviem darba rīkiem. Mākslīgos mēslus tikpat kā nepazīst. Lielo lauksaimniecību īpašnieki, lai būtu neatkarīgi no. ražas svārstībām, tuvākās pilsētās ierīkojuši veikalus, kur par augstākām cenām pārdod savus ražojumus, kā arī dod uz kredita saviem strādniekiem. Pēdējie uz parāda ņemto nekad nespēj atmaksāt, un tā lielgruntnieki nodrošina sev pastāvīgu darba spēku.

Strādnieki tomēr ar saviem darba devējiem apmierināti. Mazā izpelņa dod pietiekami viņu nacionālajiem ēdieniem — melnām pupiņām vārītā ūdenī ar mazu tauku piedevu, un „repam" — kukuruzas maizei. Apģērbs un apavi prasa loti maz izdevumu. Eiropiešī ar vietējo darba spēku nevar konkurēt, jo nespēj paciest karstos saules staros, kā arī nopelnīt ģimenes uzturēšanai.

Šie ir galvenie iemesli, kamdēļ lielākā daļa iebraucēju pievilušies un meklē darbu pilsētās, kur noteiktas darba stundās izpelna vairāk. Nav tomēr teikts, ka lauksaimniecība Venecuēlā neatmaksātos, vai arī nebūtu labas zemes. Iebraucēju nelaime tā, ka viņi jau sākumā grib naudu raust riekšavām. Ja nu tas nepiepildās, tad meklē darbu citur. Pazistu dažus krievus, kas jau vairāk kā divus gadus strādājuši lauku darbus, un tagad vairs nav padoti likteņa untumiem.

H.

Saimniece: „Leghornas es vairs neaudzēšu, tām piemīt kanibālisms. Pirksim balto plimutroku cālus, gailīšus uzbarosim, vistiņas paturēsim ziemai."

Strādnieks: „Kanibālisms nepiemīt noteiktai sugai, bet rodas no saspiestas dzīves un nepareizas ēdināšanas. Ja gribat gailēnus pārdot gaļā, pērciet rodailendas vai Nūhempširas cāļus. Mazā mājiņā varēs izaudzēt 150 cāļu, no tiem rudenī izlasīsim 45 labākās vistiņas turēšanai. Apgalvoju, ka pie šī skaita un putnu brīvības arī kanibālisma nebūs."

Saimniece: „Bet es tur agrāk audzēju 400 cāļu, ziemā arī vistu bija daudz vairāk nekā jūs sakāt..."

Strādnieks: „Bet tad bija kanibālisms..."

Beigās saimniece tomēr pievienojās strādniekam, kaut gan par kanibālismu viņa palika pie saviem ieskatiem.

Pēc pāris dienām no perinātavas atvedām 150 divi nedēļas vecus Nuhempširas cāļus, kas maksāja 34 dolari (23 centi gabalā). Cāļi bija veselīgi un loti aktīvi. Grīda un logi salaboti, sienu šķirbas aizsistas ar dēļiem, bet nebija makslīgas mātes. Tā kā laiks bija silts, tad iztikām ar petrolejas krāsniņu, bet mājiņas kaktus nožogoju ar stiepuļu pinumu, lai cāļi nespiežas kaktos un cits citu nenospiež.

Speciālā cāļu barība bija loti laba, kaut gan padārga. 100 mārc. sausbarības maisījuma, ar ne mazāk kā 20 proc. jēlproteīna un 3,5 proc. jēltauku, bet ne vairāk kā 8 proc. ar A un D vitamīniem vitamīnizētas kokšķiedras, maksā 5,25 dol., graudu spraukumi ar kviešiem 4,35 dol., bet spraukumi bez kviešiem 2,80 dol. maiss. Cāļi auga un ātri pieņēmās svarā, nevienu nenobeidzās, arī kanibālisms neparādījās.

3 mēnešu laikā cāļi apēda 1700 mārciņu sausbarības maisījuma un 900 mārc. graudu spraukumu, kas kopā maksā 113 dol. Cāļu māju sildīja apm. 10 dienu, petolejas patēriņš bija loti niecīgs. Darbs pie cāļiem ne vairāk kā pus stundu dienā — rītos un vakaros silītēs sabērt jau gatavu barību un sallet traukos ūdeni.

Cāļu māju nevienu reizi netiku tīrījis. Pirmo reizi izkaisīju cāļu māju ar kūdras pakaišiem, pēc tam izbēru 3 maisus zāģu skaidu, kas nekā nemaksāja. Pāris reizes ieminējos par jauniem pakaišiem, solījās gan atvest, bet tā kā neatveda (varbūt taupības dēļ!), tad arī es vairāk par to nerunāju. Pakaišus tikai dažas reizes ar grābekli izrušinu.

Logiem un durvīm priekšā aizsitu stiepuļu pinumu, lai tās vienmēr varētu turēt vaļā. Gaiss mājiņā bija pietiekami labs un cāļi no karstuma necieta.

Cāļi ātri pieņēmās svarā. Lielākie gailēni svēra 5,6 — 7 mārc., vidējie 5, bet vistiņas 4 — 4,2 mārc. Latvijā tik labu caurmēra svaru rodailendām un barneveldām 3 mēn. vecumā neredzēju. Es to izskaidroju galvenā kārtā ar labi sagatavotu barību un svaigu gaisu.

Par kādu cenu tagad cāļus var pārdot gaļā? Tuvākā cāļu tirgotava, kurā informējos, uzpērk cāļus katrā laikā un vairumā. „Broilerus" (labi barotus gailēnus) fermeri sāk pārdot no 2 — 2,5 mēn., bet „fraijerus" no 3 — 3,5 mēn, vecumā. Par pēdējiem maksā mazliet vairāk. 150 Nūhempširas cāli 3 mēn. vecumā kā fraijeri izvērtējas sekojoši:

50 lielākie, ar caurm. svaru 5,3 mārc. dzīvsv. . . . . 265 mārc.
40 vidējie, ar caurm. svaru 5 mārc. dzīvsv. . . . . 200 mārc.
60 mazākie, ar caurm. svaru 4 mārc. dzīvsv. . . . . 240 mārc.
750 mārc.

750 mārc. ā 29 centi — 204,45 dol.

Pārdodot cāļus kautā un dzesētā veidā iegūtu mazliet vairāk, bet tad strādniekam būtu vai nu jākavē citi darbi, vai jāstrādā virsstundas, par kurām viņam nekā nemaksā. Tādēļ cāļus pārdod dzīvsvarā.

Izdevumi:	
samaksāts par cāļiem	34 dol.
barība	113 „
strādnieka alga	25 „
	172 dol.

Atlikums 32,45 dol., vai 21,6 centi no cāļa.

Tā nav liela summa, bet pasākumā ieguldītā nauda 3 mēn. nesusi 19 proc. peļņu. Viens cilvēks var apkopt 2500 līdz 3000 gaļā barojamu cāļu, resp. trīs mēnešos nopelnīt 540—640 dol.

Mācītājs Voldemārs Rolle par cāļu audzēšanas iespējām Misisipi štatā savā laikā Latvijā rakstīja, ka turienes farmeri no kokvilnas audzēšanas pārsiēdzoties uz lopkopību un putnkopību kā ienesīgāku nozari. Farmeri dodot strādniekiem audzēt cāļus uz pusgraudu. Ik pēc 9 nedēļām farmers pārdodot ap 1200 cāļu un pusgraudnieks saņemot apm. 200—250 dolaru, dažkārt pat līdz 340 dolaru. Kādēļ neizmantot iespēju nopelnīt sev lieku dolaru ar putnkopību, ja ģimenē ir kāds brīvāks cilvēks, kas putnus var apkopt. Cāļu barošana gaļā šim nolūkam loti piemērota.

Andr. Lelše

Nacionālisms un imperiālisms

Antibolševistisko nāciju bloka ABN sanāksme Minchenē pieņēmusi rezolūciju, kurā asi vēršas ne tikai pret komūnismu, bet arī pret krievu imperiālismu vispār. Šī rezolūcija nav nejaušs impulsa rezultāts, tajā izteiktās domas atrod pamatojumu visā Krievijas vēsturē, kas ir viena bezgalīgu iekarojumu virkne. Katram šādam iekarojumam vienmēr ir sameklēts savs morālisks attaisnojums: slavu tautu atbrīvošana no svešo jūga, pareizticības aizstāvēšana, logs uz Eiropu, pieejas nepieciešamība pie jūras. Krievi savas „neatņemamās tiesības" uz iekarotām zemēm dibina uz to, ka krievu tauta taču par tām lējusi savas asinis; nav svarīgi, ka reizē viņi ir izlējušī arī citu asinis, nav svarīgi, vai kāds viņiem ir lūdzis „atbrīvošanu" vai „aizstāvību", vai pie „loga" nav stāvējušas citas tautas, vai jūras krasts nepiederēja citai valstij, kurai šī pieeja bija ne mazāk nepieciešama.

Šis imperiālisms pārvērtās par krievu tautas nacionālo lietu un tik dziļi iesakņojās krievu psihē, ka pat krievu progresīvā inteliģence vairs nebija spējīga atšķirt nacionālismu no tīrā imperiālisma. Krievu dzejnieks Puškins savā poēmā Poltava nostāda par nodevēju ukraiņu patriotu Mazepu tādēļ, ka Mazepa sacēlās pret krievu caru, lai atbrīvotu savu ukraiņu tautu no krievu atkarības. Kad pēc Krievijas revolūcijas Baltijas tautas pacēla balsis par autonomiju, tās neatrada dzirdīgas ausis pie toreizējā valsts vadītāja Kerenska. Nožēlojami dzirdēt, ka vēl tagad, pēc sava pilnīga politiskā bankrota, Kerenskim pietiek drosmes nākt atklātībā ar savu egoisma deklarāciju.

Šo domu par „lielo nedalāmo" kā „svētu mantojumu" pārņēmuši tagadējie Krievijas valdītāji un arī liela daļa krievu emigrantu ārzemēs, no tās nespēja atteikties daudzo pretlielinieciško pasākumu vadītāji Deņikins, Judeničs, Kolčaks u. c. Viss pasaulē var mainīties, valstu iekārtas, uzskati, attieksmes, bet krievu inteliģences valstiskā doma palikusi negrozīga, kā iesaldēta. Jau trīsdesmit četrus gadus gaida brīnumu, bet brīnumu laiks ir pagājis, tie vairs nenāk.

Ņujorkā 1944. g. izdota Ņinas Verchovskajas Haides un Filmora Haida (Hyde) grāmata Russia then and always (Krievija toreiz un vienmēr). Jau virsraksts it kā pasvītro Krievijas nemainību. Tas tiešām izpaužas arī grāmatas saturā. Grāmatas autore (domājams, ka Filmoram Haidam še ir tikai redakcionāla loma), runādama par barjēras valstīm (cordon sanitaire), pie kurām pieskaita Somiju, Igauniju, Latviju, Lietuvu, Poliju un Rumāniju, izsakās, ka krievi šī kordona nodibināšanu nosaukuši par Krievijas dalīšanu. Neatkarīgi no apvainojuma (!), šo valstu dibināšana radījusi grūti aizstāvamu robežu (kam, no kā?). Ne Somija, ne Igaunija, Latviju vai Lietuva neesot agrāk pastāvējušas kā patstāvīgas valstis. Loiddžordžs pastāvējis uz Latvijas un Igaunijas atzīšanu, kaut gan šīs zemes piederējušas pie Krievijas vairāk nekā 200 gadu, tātad vēl pirms Masačuzeta atkarota indiāņiem. Polijai piešķirti apgabali, kas jau no Katrīnas laikiem piederējuši Krievijai, ko apdzīvojuši pareizticīgie un kur tikai 10 proc. iedzīvotāju bijuši poļi. Mēģināts balkānizēt Kaukazu, atdalot Gruziju, Armeniju, Azerbeidžanu, bet šis mēģinājums neizdevies. Rumānijai atdota krievu Besarabija. Rietumu brīvības kustība bijusi vērsta tikai pret Krieviju, ne pret franču vai angļu zemēm. Tikai Sav. valstis sākumā negribējušas atzīt nekādu Krievijas dalīšanu.

Argumentācija, kā redzams, dibinās uz to pašu Krievijas tiesību neapšaubāmību un negrozāmību, — pietiek, ka krievi pār attiecīgo zemi ir jau valdījuši. Citu tautu nacionālās neatkarības tiesības ir apvainojums krievu tautai. Autore ir arī piemirsusi, ka Lietuva ne tikai ir jau bijusi patstāvīga valsts, bet krievu kņazi maksājuši Lietuvas karalim meslus. Arī amerikāņu tautā uzskati indiāņu jautājumā ir grozījušies, kaut gan stipri par vēlu, bet atšķirība tomēr ir tā, ka amerikāņi ir daudz kultūrālāki par indiāņiem, kamēr ar krieviem un Baltijas tautām tas ir otrādi.

Pēdējos gadu desmitos visā pasaulē ir grozījies uzskats par tautu tiesībām, un pašnoteikšanās princips ir atzīts par tikpat svētu, kā ticības brīvība, vārda brīvība vai personas neaizskaramība. Arī rietumu lielvalstis ir spērušas lielus soļus šinī virzienā. Anglija piešķīrusi patstāvību Irijai un Indijai, Sav. valstis Filipīnām, Holande Indonēzijai. „Kordona" valstis ir pierādījušas, ka ir spējīgas saimnieciski pastāvēt, pie kam viņu saimnieciskā un sociālā struktūra bija daudz attīstītāka nekā Krievijai jebkad ir bijusi. Arī Sav. valstis tagad ir sirsnīgākās šo valstu patstāvības aizstāves.

Krievu emigranti jau 34 gadus gaida uz Krievijas atbrīvošanu. Kā viņi bez citu palīdzības to nespēs, viņi arī paši saprot. Bet viņiem arī jāsaprot, ka neviens neies liet savas asinis tikai par krievu interesēm, par Krievijas imperiju, pretēji pašu interesēm; necīnīsies, lai kļūtu atkal Krievijas pabērni, minoritāte. Arī no lielvalstīm uz šāda veida palīdzību nav ko cerēt. Ja krievu emigranti var saprast, ka arī somiem, igauņiem, latviešiem, lietuvjiem, baltkrieviem, poļiem, ukraiņiem un citām tautām ir tādas pašas tiesības uz politisko un saimniecisko neatkarību, kā viņiem, tad mēs varēsim atrast arī kopēju valodu un cerēt, ka mūsu kopējie centieni dos panākumus.

N. K.

„Sarkanā kapella" atsāk darbu

ATJAUNOTA PĒDĒJĀ KARĀ PAZĪSTAMĀ KOMŪNISTU SPIEGU ORGANIZĀCIJA

Vācu laikrakstos publicēti vairāki raksti par komūnistu spiegu organizācijas „Sarkanā kapella" atjaunošanu. Padomju ģenerālis Dimitrijs Volanskovs paziņojis, ka noorganizēts labi funkcionējošs demokratiski noskaņotu radio ziņotāju tīkls, kas aptver visu pasauli.

„Sarkanā kapella" darbojās otrā pasaules kara laikā. Tās panākumi bija ievērības cienīgi. 1945. g. šo spiegu organizāciju likvidēja. Atlaida ne tikai atsevišķus aģentus, bet arī Maskavas centrāli. 1947. g. Kremlis pavēlēja ģen. Volanskovam noorganizēt jaunu „Sarkano kapelu" bez agrākajiem funkcionāriem un aģentiem un sagatavot to svarīgu un grūtu uzdevumu veikšanai. Ziņu aģentūra ICO vēstī, ka ģen. Volanskovs uzdevumu veicis ļoti sekmīgi, un jau šinī mēnesī komūnistu jaunie aģenti sniegšot Kremlim pirmos ziņojumus, gan militāra, gan saimnieciska rakstura.

Cīņa ar atjaunoto „Sarkano kapellu" nav paredzama viegla, jo pagaidām trūkst jebkādu norādījumu, kas ir tās aģenti. Zināms vienīgi, ka to skaits ir stipri lielāks, nekā pirms desmit gadiem. Pad. savienības ārlietu ministrs Molotovs augstākās padomes sēdē nesen paziņojis: „Sarkanās kapellas" aģentu skaits rietumu valstīs pārsniedz 10.000. Pirms 20 un pat vēl pirms 10 gadiem mums ne katru reizi bija viegli iegūt informāciju par slepeniem rietumu politiķu nodomiem un rīcību. Tagad, turpretī, ziņu iegūšanas praktiskā problēma, pretēji rietumnieku apgalvojumiem, ir samērā viegli atrisināma. Ziņas, ko vēlamies iegūt, paši rietumnieki met mums rokās. Padomju iespaida sfairas paplašināšanās līdz Elbai un aktīva mūsu piedalīšanās Tālo austrumu notikumos sagādājusi mums daudz uzticamu līdzstrādnieku. Tāpēc arī mēs zinām, kas runāts un nolemts rietumu politiķu slepenās konferencēs, kuru protokolus uz laicīgu iegūst mūsu aģenti."

„Sarkanās kapellas" spiegi, kā idejiski komūnisti, tā Kremļa zelta iekārdināti vienkārši nodevēji, jau tuvākā nākotnē, šķiet, sagādās brīvajai rietumu pasaulei daudz nepatikšanu un intensīva darba. Amerikāņu pretizlūkošanas daļas vadītājs neslēpj, ka *jāmobilizē visi spēki cīņai ar šo padomju spiegu organizāciju. Jugoslavu* ziņu aģentūra vēstī, ka padomju spiegu skolu Maskavā kopš 1946. g. beigušas vairāk nekā 16.000 *personu, kas drudžainā tempā, nepārtraucot mācības* pat naktīs, sagatavoti brīvās pasaules saimniecisku un militāru noslēpumu izspiegošanai. **Rs.**

Jauns politiskas cīņas paliglīdzeklis

K. KALNIŅA BROŠŪRA ANGĻU VALODĀ

Līdzšinējiem latviešu pretkomūnisma propagandas izdevumiem angļu valodā nule pievienojusies Kārļa Kalniņa brošūra Staļinisms — vienvirziena ceļš uz dzimtbūvi (Stalinism — the One — way Road to Bondage), ko autors pavairojis manuskripta veidā, un par saviem līdzekļiem laidis klajā Eslingenā. Īsajā 22 lpp. brošūrā K. Kalniņš sevišķi koncentrētā veidā iztirzā komūnisma būtību un mērķus, dibinoties visnotaļ uz pašu komūnisma ideologu Ļeņina, Staļina uc. principiālajiem rakstiem un deklarācijām, jo tie labāk un autentiskāk par visiem komentāriem parāda boļševisma patiesos mērķus un cīņas taktiku.

Komūnisma militārā zinātne un ideoloģija dibināta uz tiem pašiem pamatiem, kā agrākais prūšu un vēlākais Hitlera militārisms, pārņemot prūšu militārā teorētiķa Klauzevica pamattezi, ka karš ir tikai politikas turpināšana ar citiem līdzekļiem. Starpība vēl tikai tā, ka boļševiki jebkuru karu pret komūnismu uzskata par netaisnu, bet komūnistisko agresiju vispār neatzīst par agresiju. Komūnisma pasaules iekarošanas plānus nespēj aizplīvurot arī viņu inscenētā „miera propaganda", jo padomju miera eņģelis ir tikai vāji nomaskēts kara dieva Marsa vēstnesis. Tā ir modernizēta vecā pasaka par valsti, kuras pavalstniekiem vienā mutē jāslavē karaļa lepnais valdnieka tērps, kaut arī patiesībā viņš staigā kails.

Ar rūpīgi izmeklētiem citātiem brošūras autors tāpat atsedz bīstamās komūnisma „lielo melu" deklarācijas par iespējamu komūnistu režīma un rietumu demokratiju „sadzīvošanu". Arī šīs deklarācijas ir tikai taktisks cīņas līdzeklis, jo komūnisti nevienu brīdi nav atteikušies un nedomā atteikties no sava gala mērķa — pasaules komūnisma, šai ziņā palikdami uzticīgi savam ideologam Ļeņinam, kura rakstos veltīgi meklēt atziņu par iespējamu kapitālisma un komūnisma saprašanos un sadarbību.

Brošūra būs noderīgs palīglīdzeklis mūsu politiskajā cīņā angliski runājošās zemēs. Latviešu trimdiniekiem Vācijā autors K. Kalniņš, kas savā laikā bija latviešu delegācijas loceklis Tautu savienībā, pazīstams kā enerģisks sabiedrisks un politisks darbinieks, kas jau daudzkārt Vācijā sekmīgi pratis aizstāvēt latviešu trimdinieku intereses un aktīvi sekmēt viņu politisko cīņu. M. D.

Bažas par britu delegāciju braucieniem aiz dzelzs priekškara

Londona (dc). — Britu valdībai nopietnas bažas sagādā dažādu delegāciju došanās uz Pad. savienību un Austrumeiropu, jo komūnisti tās pārāk veikli prot izmantot saviem propagandas nolūkiem. Nesen uz Poliju divu nedēļu apmeklējumā devās 52 personu liela britu arodbiedrību delegācija. Jūlija vidū uz Maskavu dosies septiņu britu kvēkeru delegācija, ko aicinājusi „padomju miera cīnītāju komiteja", utt. Delegācija uz Poliju ir lielākā, kas kopš kara beigām devusies uz Austrumeiropu, un tā radījusi nepatiku kā lēboristu partijas vadībā, tā arī trēdjūniju kongresā.

Ielūdzot apmeklējumos rūpīgi sastādītas angļu pārstāvju grupas, sedzot visus delegātu izdevumus, tos lepni uzņemot, apgādājot ar labi instruētiem tulkiem un pavadoņiem, un izvadājot viesus pa iepriekš rūpīgi izvēlētām fabrikām, dzīvokļu kolonijām un atpūtas centriem, komūnisti reizē sasniedz vairākus politiskus mērķus. Vienkārt, padomju režīmam iekšzemē vieglāk pārliecināt strādnieku masas, ka Lielbritānija akceptē padomju metodes; no otras puses, no šādiem apmeklējumiem Anglijā daudzi atgriežas ar ilūziju, ka strādnieku dzīve padomju valstī tiešām ir paradiziska un var šo maldīgo ieskatu izplatīt tālāk.

Šo komūnistu propagandas efektu diezgan grūti apkarot, ja negrib upurēt dažas svarīgas brīvības, piemēram, britu pilsoņu tiesību pēc vēlēšanās izbraukt. Apsvērta doma par delegāciju iepriekšēju konstruēšanu — kādā veidā vislabāk iegūt patiesu ainu šādos viegli aranžētos braucienos. Bez tam ierosināts arodbiedrību kongresam uzaicināt uz vairākām nedēļām privāti viesoties Anglijā lielākas krievu, poļu un citu Austrumeiropas strādnieku grupas, kā arī aicināt komūnistu kalnračus, tēraudrūpnīcu strādniekus utt. uz zināmu laiku informācijas nolūkā apmainīties darba vietām ar angļu kolēģām. Ja arī padomju režīmi šādus priekšlikumus noraidītu, britu strādnieki arī no tā varētu taisīt savus secinājumus.

Tīrīšanas „augstā skola"... (4)

„Bijušie", „seksoti" un „virsterroristi"

GRĀMATA PAR NKVD DARBA TECHNIKU

Izmantodami savu pašu pieredzi Pad. savienības 30. gadu lielajās, t. s. Ježova tīrīšanās un padomju cietumos, Anglijā iznākušās grāmatas Russian Purge autori F. Beks un V. Godins tajā starp citu raksturo dažādas tipiskās „tīrīšanu" upuru kategorijas un izskaidro īpato apstākli, ka arī pašas varenās NKVD kastas locekļi allaž jutušies un jūtas režīma terrora apdraudēti.

Nozīmīga loma padomju terminoloģijā bijusi t. s. „bijušiem ļaudīm". Par „bijušo" uzskatīja katru, kam bijis kāds svars, stāvoklis vai nozīme pirms boļševiku revolūcijas — vai nu amata, materiālā stāvokļa, titulu vai citā ziņā, tāpat visus, kas pirms pilsoņu kara bija nostājušies pret boļševikiem — anarchistus, ukraiņu separatistus, sociālrevolūcionārus, Deņikina un Kolčaka piekritējus u. c. Piederība šai katēgorijai visā padomju valsts laikā bijusi ārkārtīgi bīstama. Katram padomju pilsonim visos laikos bijis jāizpilda neskaitāmas aptaujas lapas, un nevienā no tām netrūka jautājuma par „sociālo izcelšanos" — vai atbildētāja vecāki bijuši no dižciltīgo, garīdznieku, tirgotāju, zemnieku kārtas vai sīkburžuāzijas. Tāpat katrā anketā jāatbild par nodarbošanos pirms revolūcijas un agrāko partijas piederību. „Sociālās izcelšanās" slēpšana ir viens no nozīmīgākiem padomju pilsoņu pārkāpumiem.

Līdz 1937. g. bija vēl stipri daudz „bijušo" katēgorijas cilvēku, kas kaut kā uzturēja eksistenci, strādādami par grāmatvežiem, naktssargiem un tamlīdzīgi. Bet jaunais „šķiras modrības" sauklis tagad prasīja viņu izstumšanu pat no visvienkāršākajām vietām un darbiem. Ilgi un velti izmeklējušies sev kādu klusu „robu", šie „bijušie" beigās nonāca cietumu kamerās. Īpašā grupa viņu vidū bija visu konfesiju garīdznieki. Cietumos kopā ar katoļu un pareizticīgo priesteriem varēja sastapt protestantu mācītājus un žīdu rabīnus.

BAILĒS NO SABIEDRĪBAS UZMANĪBAS

Bieži gadījās visādas kļūmes un personu samainīšanas, īpaši, ja gadījās izplatītāki uzvārdi. Grāmatas autori atceras gadījumus, kad nepareizi apcietinātās personas pirms kļūdu atklāšanas jau bija paguvušas „atzīties" spiegošanā un citos smagos noziegumos.

Padomju pilsonis instinktīvi vairījās noklūt sabiedrībā redzamākā vietā, jo katra kaut cik prominentāka figūra paklauta nepārtrauktai un rūpīgai novērošanai un reizē ar to apcietināšanas riskam. Pirms amatpersonu apcietināšanas parasti nogrāba viņu apakšniekus. Inkriminējošus materiālus par katru amatvīru vāca katrā gadījumā, kaut arī to neapcietinātu, tādēļ viņu nemitīgi kā ēnas pavadīja un uzmanīja viens vai vairāki NKVD ierēdņi, kas uzstājās par viņu miesas sargiem. Uzraudzītājiem bija liela līdzrunāšana pat šo cilvēku privātajā dzīvē. *Aģentiem bija jāziņo NKVD par katru* uzraugāmā kustību un izdarību, bet ja uzraugāmais nonāca cietumā, tad turp sekoja arī uzraudzītāji, ja nebija arestēti jau iepriekš.

Katra augstāka amatpersona varēja būt droša par to, ka tās šoferis, sekretārs vai ziņnesis tai pašā laikā ir arī NKVD slepenais sadarbnieks — „seksots", kas regulāri ziņo par sava priekšnieka un viņa ģimenes gaitām. Šī izspiegošana attiecās uz novērojamo privāto dzīvi, satiksmi ar citiem un personīgiem uzskatiem. Tā kā izsekošana notika reizē no dažādām vietām, tad ļoti jāuzmanās bija arī katram aģentam pašam, kaut tas arī būtu noskaņots labvēlīgi pret savu uzraugāmo, jo, NKVD iestādēm salīdzinot no dažādiem avotiem saņemtās ziņas, smagi iekrist varētu pats aģents.

CIGAREŠU ŠĶIRNES — PĒC DIENESTA PAKĀPES

Kaut gan NKVD padomju iekārtā bija „valsts valstī", tālāk stāsta autori, arī pašiem NKVD ļaudīm tomēr dzīve pagāja tādās pat bailēs no aresta. Jo lielāks bija NKVD vīra amats, jo vairāk viņam bija jābaidās no t. s. speciālās nodaļas, kas bija tādā pat stāvoklī pret pārējo NKVD valstību, kā pēdējā pret visu padomju valsti. Ne visi NKVD štati rekrūtējās no brīvprātīgiem darbiniekiem, bet tos bieži speciāli izlasīja no partijas vai komjaunatnes biedriem, ko pēc sociālās izcelšanās un citādi uzskatīja par sevišķi uzticamiem. Noraidīt šādu NKVD piedāvājumu tikpat kā neviens neuzdrošinājās. Turklāt NKVD ļaudis sociālā ziņā bija vislabāk nostādītā šķira visā Pad. savienībā. No tiem prasīja arī labu ārējo paskatu un uzstāšanos, viņu sievas ģērbās vislabāk un lepni demonstrēja savas rotas lietas. Bērni apmeklēja īpašas skolas, un arī mazākos posteņus NKVD valstībā bieži piepildīja ar augstāko ierēdņu ģimenes locekļiem. Arī partijas aparāta amatvīri centās iedabūt savus bērnus NKVD dienestā, un tā šīs radu attieksmes vēl veicināja īpašas priviliģēto kastas rašanos.

Bet arī šīs kastas ļaužu dzīves apstākļi atkarājās no ļaunemamā amata, tāpat kā visā padomju dzīvē. Zemākajiem ierēdņiem tie bija ļoti pieticīgi, kaut gan labāki nekā līdzīgas pakāpes amatpersonām citās nozarēs. Turpretim dižvīri saņēma lielas algas, apdzīvoja plašus dzīvokļus, varēja lietot savām vajadzībām dienesta automobiļus, un tiem netrūka nekādu citu materiālu labumu. Viņi un to ģimenes locekļi atvaļinājumus pavadīja speciālās NKVD atpūtas mītnēs, bet arī tur ērtības atkarājās no pakāpes. Ģenerāļa pakāpes cēkists nesmēķēja tā pašas cigaretes, ko majors, bet leitnantam savukārt bija jāapmierinās ar vēl lētākām.

TERRORISMA ĶĒDES REAKCIJA

Par šo iespējami lielāko padomju apstākļos pieejamo komfortu NKVD ierēdņiem bija jāsamaksā ar centīgu „darbu", kas prasīja daudz nervu. Pratinātāju parastais darba laiks ilga līdz 4 vai 5 rītā, jo naktis bija atvēlētas par izdevīgāko nopratināšanu laiku. Klāt nāca pastāvīgie priekšnieciskās pamudinājumi uz modrību, prasības atklāt arvien jaunas sazvērestības un spiegu organizācijas. Tādēļ arī pratinātāju vidū nervu sabrukumi bija bieža parādība. Reti kāds no pratinātājiem, atskaitot pašus aprobežotākos, ticēja pratināmo patiesai vainai, bet zināja, ka no šiem „tautas ienaidniekiem" viņiem katrā ziņā jāizspiež atzīšanās, kaut arī iegūtās liecības nebūtu pilnīgi izdomātas. Atklāto saprātēju — ciniķu čekistu vidū bija maz, bet vairums darīja to, ko no viņiem prasīja priekšniecība un pašu drošība — vai nu aiz tīrām bailēm, uzticības partijai, godkārības vai individuālās personīgās drosmes trūkuma.

Tā bija izveidojies kuriozais stāvoklis, kur vesela valsts dzīvo pastāvīgās bailēs no kādas organizācijas terrora, kuras locekļi paši tomēr nespēj pilnīgi baudīt savas varas augļus, jo paši dzīvo līdzīgā baiļu terrorā no NKVD „speciālās daļas". Turklāt arī tās darbinieki spiesti dzīvot pastāvīgās bailēs no varbūtējām pārmaiņām viņu augstākajā priekšniecībā, kas varētu nozīmēt arī šo „virsterroristu" krišanu postā.

Raksta noslēgumā sekos daži autoru secinājumi par tīrīšanu dziļākiem iemesliem.

Baltijas vāciešu žurnāls par attieksmēm pret igauņiem un latviešiem

Baltijas vāciešu mēnešraksts Baltische Rundschau, kas iznāk Artūra fon Bēra vadībā Bovendenā pie Getingenas, jūnija numuru ievada ar Dr. H. Marnica rakstu „Mūsu attieksmes pret mūsu dzimtenes biedriem", kurā iztirzā Baltijas vāciešu nostāju pret latviešiem un igauņiem. „Šis jautājums, kas loti daudziem tautiešiem, bez šaubām, ir tuvu pie sirds," raksta autors, „šķita zaudējis nozīmi pēc repatriācijas akcijas. Bet vēsture atzgājusi pāri šim Trešās valsts piespiedu atrisinājumam, un mums ierādītā „jaunā dzimtene" atkal gāja zudībā ar visbriesmīgākiem satricinājumiem, mantas un asiņu zaudējumiem, kamēr baltiešu tautu vadītāji slāpj, lai izbēgtu no iznīcināšanas, tāpat bija spiesti atstāt veco dzimteni. Viņiem ir tas pats svešas zemes bēgla liktenis, kāds jāpanes mums, un, tuvojoties IRO darba beigām un tās aprūpējamiem iekļaujoties vācu pārvaldē un saimniecībā, šis liktenis vēl vairāk vienādojas."

„Bet šī likteņa kopība nepastāv tikai kopš sabrukuma pirms 5 gadiem" tālāk raksta Dr. H. Marnics. „Tā pati dzimtene, tās daba, zeme un klimats, tās etnoloģiskie, ģeopolītiskie, saimnieciski ģeografiskie un vēsturiskie dotumi un spēki veidojuši tiklab latvieti, kas tur mitis kopš sirmas aizvēstures, kā vācieti, kas tur apmetās un iedzīvojās septiņos vācu austrumvēstures gadsimtos. Šie veidotāji spēki, protams, nav likvidējuši valodas un kultūras atšķirības, ievērojot vēl to, ka vēsturiski politiskie mērķi bija ne vien dažādi, bet, diemžēl, diezgan bieži arī viens pret otru vērsti. Bet arī valoda un kultūra nav palikusi bez savstarpējas ietekmes, un kopīgās dzimtenes kopīgo veidotāju spēku iedarbi visskaidrāk izpaužas veidos kā abas puses reaģē uz pašreizējo Rietumvācijas vidi. Šajā plāksnē saprašanās rodas loti ātri, kaut arī iepriekš laudis nebūtu pazinuši. Valoda neškiet, ja viens prot otra valodu, nesķiet arī kultūra, ja viens otra kultūru cieņ

redzes viedokļa kritiski aplūko vācbaltiešu politiskos mērķus pagātnē, tad daudz kas gan var rādīties citā gaismā, nekā to bijām mācījušies un es domāju, ka tad vairs nevarētu būt grūti sastapties ar latviešiem un igauņiem uz kopējas līnijas."

„Divi punkti jāliek katras diskusijas sākumā un visa tālākā pamatā, lai šīs diskusijas būtu auglīgas: 1. Baltijas tautas kļuvušas politiski un kultūrāli pilngadīgas un savus radītājus spēkus šinī ziņā pierādījušas pagājušos trīs gadu desmitos, 2. Baltijas valstis pieder pie rietumiem, pie Eiropas."

„Izejot no šīm atziņām, neizbēgami nonākam pie skaidri noraidošas nostājas pret Vācijas imperiālistisko „ievācošanas politiku" Latvijas un Igaunijas okupācijas laikā, ko, diemžēl, vācbaltiešu pārstāvji austrumu pārvaldē akceptēja un palīdzēja reālizēt."

„Klūda ar smagām sekām bija arī vācbaltiešu attieksme pret Latvijas un Igaunijas valstu izveidošanos. Baltijas hercogiste, kuras kronis bija domāts Vilhelmam II, bija vācu atrisinājums, kas perēkinājās ar iedzīvotāju vairākuma vēlējumiem. Latvija un Eesti turpretim jāuzskata par eiropisku atrisinājumu, jo ar to divas Eiropas tautas radīja savai attīstībai piemēroto dzīves formu."

„Rīgas atbrīvošana 1919. g. 22. maijā bija spožs eiropisks veikums, bet kauja pie Cēsīm, ievērojot boļševistisko ienaidnieku, nodevība pret Eiropas domu, par ko ar veltīgi upurētām asinīm bija jāsamaksā nevis tās radītājiem, bet gan abās pusēs cīnītājiem pret boļševismu un par Eiropu."

„Doma par jaunu Eiropu," nobeigumā raksta Dr. H. Marnics, „kurā katrai tautai, tātad arī vācu, tāpat latviešu un igauņu, pieder sava vieta mierīgā sadarbībā, atbilstoši tās tautiskai, kultūrālai, politiskai un saimnieciskai dinamikai, — šī doma iegūst arvien skaidrāku un spēcīgāku pārsvaru. Kamēr agrāk to pauda tikai atsevišķi cilvēki, šodien laikmeta posts mūs visus paķļauj šīs domas lokam."

PA JAUNĪBAS TEKĀM

ZELTĪTE AVOTIŅA

Ančugrietas atgriešanās

Jau no laika gala mūsmājās visus lakus sauca vai nu par Ančiem vai Cristām, bija jau arī visi tādi pelēki, melnām svītrām un gluži melnām astēm. Tie esot, lūk, tie visgudrākie un labākie kaķi, tā vecāmāte teica, no viņas mazbērnu pulks tam nešaubīgi ticēja.

Gadījās tad vienu vakaru, ka mūsu Ancis nepārnāca. Un pēc dienas arī vēl nē. Ko nu darīt? Mums, bērniem, jau ēst vairs gribējās, ne gulēt. Sērīgi sēdējām ap vecomāti.

„Un piens Anča bundžā jau sarūdzis! Lūk mums jau divi peles slazdā! Ancīt, to tā zēl! Ja nu lapsa mežā noķērusi, ko tad?" — tā saucām cits caur citu. Vecāmāte aizspieda ausis un dzina mūs gulēt, bet kā gulēsi, kad Ancis varbūt jau beigts un pagalam?

Ilgi vēl čubinājāmies pa savām gultiņām un čukstus pieminējām mūsu Anci vismīkstāko asti pasaulē.

„Tie reanie vaigi," nopūtās mazā Māra, „nevienam runcim visos Allažos tādu nav!" Bet Pēteris, jau gandrīz skolas gados būdams, norūca savā lakstā kaut ko par kārtīgām mājām, kas bez kaķiem nekam vairs nederot.

Tad lēni pavērās durvis, un vecāmāte pabāza galvu istabā: „Kas te vēl negul? Tēvs piezvanīja no Rīgas, ko tie rakeri darot! Pateicu, ka vairs nevaru valdīt. Un lai ved mums no Rīgas jaunu kaķi, tur pa sētu visādi apkārt dauzās! Bet ja negulēsit, tad sūtīšu jūs ar visu kaķi uz Rīgu atpakaļ!"

Gulējām klusi kā pelītes, galvas zem segām, pavisam klusi. Kad dzirdējām vecāsmātes balsi no pagalma puses un brīdi vēlāk kūts durvis čīkstam, bijām no gultām ārā! Tāpat basām kājām salaidām īstu prieka danci apkārt istabai. Šodien jau piektdiena, un sestdien brauks papus ar „Daliņiem" un jauno Anci!

*

Tēvs, uz galda nolicis skalu grozu, mūs vēl brīdināja: „Nu, tikai uzmanīgi, ka neaskrāpē jūs visus!" Bet aizsietais, šņācošais grozs mūs tā kārdināja, ka ne mirkli ilgāk vairs nespējām nogaidīt. Grozu vaļā! Vaļā! Pēkšņi raibs, balti un melni plankumains zibens, draudīgi šņākdams, aizdrāza mums garām un pāri un šķērsām cauri istabai! Apjukuši raudzījāmies tukšajā grozā.

„Vai tas, vai šitais te bija — ē — bija mūsu kaķis?" „Mincīt, nāc nu šurp, mēs jau tev nekā, itin nekā nedarīsim!" tā saucām un labinājām. Veltī! Ne piens, ne desas gabals, ne mīļi vārdi līdzēja. Labi, ja tā negribi, tad ar slotas kātu! Ja tik nu zinātu, kur tas kaķis paslēpies? Vecāmāte pirmā zem savas gultas ieraudzīja divi spīdīgas acu zīlītes. Un pacēlusi segas stūri, viņa ar slotu čuknīja pa pagulti.

„Meža zvērs, vai līdīsi laukā!" Bet zvērs tik paskurināja briesmīgi dusmīgas, baltas kā adatas asās ūsas un sita pa gultas kāju ar balto astes galiņu.

„Citāds ir kā Ancis, to gan var redzēt!" sauca Pēteris, bet viņš jau bija liels puika, tādēļ arī uzdrīkstējās līst zem gultas un pustumsā kaķi papētīt. „Un aste tīri balta," kaut kur no pagultes skanēja Pētera balss. „Un ausis arī baltas!"

Labu brīdi dzirdējām tikai niknus šņācienus un Pētera smago elpošanu. Tad bija tāds kā paudiens, kā sāpīgs kliedziens. Un gar mūsu acīm nostiepās kaut kas melni pelēks. Pa lostiepās laukā un projām! Kaķis atkal projām! Kamēr nu atjapāmies no lielā izbīļa, apbrīnojām Pētera drosmi un plastās sarkanās švīkas uz rokas dilba, kaķis jau bija pār trejdeviņiem kalniem.

Nelīdzēja arī mūsu žēlabas. Gan tēvs mūs mierināja, ka nākamo sestdienu vedīs citu kaķi, vai pat divus, sētā jau arvien esot kaķu par daudz, un sētnieks priecājoties, ja varot kādu projām dabūt. Bet nu mēs vairs negribējām, nē, ne par ko vairs kaķu negribējām! Tad mēs labāk rotaļāsimies ar suni vai pīlēniem.

Bija jau tā uz rudens pusi. Un kad meži beku pilni, tad pat bērniem rītos nenāk miegs, vai nu bērzlape gaidīs, kamēr viss slinkums būs izgulēts?

Groziem un nažiem un lakatiem apgādātus, mūs palaīda uz mežu. Ak, šie lakati! Ap ausīm un ap kaklu un ap krūtīm! Bijām satuntuļoti apaļi kā — nu gluži kā lielie, baltie rimbuļi uz vecāsmātes piena krūzes. Katram maizes gabals rokā un ābols grozā. Pamācība līdzi: „Par dziļu vien neejiet mežā!"

Tikko gribējām ap kūts stūri uz meža pusi griezties, te satrūcināti apstājāmies un kā easaluši palikām brīdi stāvot. Kas tā bija par skaņu? Tāds kā pīkstiens? Pēkšņi mazā Mārīte apkrita augšpēdus. Viņas izstieptais pirksts stīvi rādīja uz lūku kūtsaugšā. Mēs vai savām acīm neticējām: lepni, savu asti gar sāniem sagriezis, ķepu laizīdams, uz kūtsaugšas sēdēja kaķis! Tas pats izsprukušais meža zvērs! Miau, un vēlreiz miau! Izstaipījies un kūkumu sacēlis, kaķis lēni, kā garlaikodamies pakāpās līdz jumta malai. Un nolēca tieši mums deguna galā. Nevainīgā balsī klusi naudēdams, kaķis pieslējās Pētera kājai un pētīja mūs kā diezin kādus brīnumus. Pamazām mēs aptvērām, ka šī diena ir lielu, brīnišķu notikumu diena. Ļoti svinīgā gājienā ar kaķi uz rokām devāmies atpakaļ uz istabu. Mazā Mārīte tenterēja visiem pa priekšu, skaļi saukdama:

„Es atradu Ančugrietu! Ančugrieta atkal mājās!" Un viņas lielā lakata stūri, krusteniski pār muguru un kuplā pušķī easieti, plivinājās vējā. Bijām visi vienis prātis par to, ka šito kaķi sauksim par Ančugrietu, kā tad citādi lai būtu? Tādu, kas no plūsonas pēkšņi ne no šā, ne no tā pārvērsās lēnprātīgā, aplam maigā radījumā, — tādu kaķi neviens bērns nevarēs tikai par vienkāršu Anci vai Grietu saukāt! Un Ančugrieta likās būt mierā ar savu izcilo vārdu un kēniškīgā cēlumā murrāja un murrāja un piemiegtām acīm, kā smīnēdama, skatījās pasaulē.

Vēlāk, kad Ančugrieta jau labu laiku bija mūsmāju peles baidījusi, neviena vairs viņas neganto skrāpēšanos pirmajā dienā nepieminēja. Pat Pēteris likās to aizmirsis. Un kad kādu rītu aizkrāšnē uz kartupeļu maisiem, autiem un veciem dūraiņiem kūņojās četri sīki, mīksti Ančugrietēni, mēs bērni slepus aizsviedām Ančugrietas piena bundžu, tā jau bija tikai skārda! Un pieškīrām mūsu kaķu ģimenei lielo rožaino apakštasi, kas līdz tam bija stāvējusi istabā zem resna ģerāniju poda. Tik varenam kaķim nepiekļājās lakt no skārda bundžas!

MARGARITA KOVAĻEVSKA

Čiepa stāsta septīto pasaku

Lūk, ko man pastāstīja Čiepa:

„Skiet, katrs, kam tīk klausīties kāršu licējas nākotnes pareģojumos un slēptā mānticībā auklēt sevī kādu nedēļas dienu vai ciparu, kas it kā nesot dzīvē laimi, sapratīs, ka arī man ir tāda diena un cipars, kas gadu spraugās šad tad nometis sirdij jauku brīdi vai arī dzīves ceļu pagriezis uz citu pusi.

Diena, kuru es saucu par savu, ir ceturtdiena, un cipars septiņi allaž ziedējis manā prātā kā saules puķe, kas savu dzelteno galvu griež tikai pret gaismas strēli. Septītā decembra dienā es esmu ienākusi zemes dzīvē, septītais gada mēnesis jūlijs atnesis man ziedos un smieklos mīlestības pirmo muti. Svētdiena, kas ir septītā, atpūtai radītā Dieva diena, mani vienmēr bērnībā, agrā rīta stundā ir apsveikusi ar svaigi gludinātu un spodru brunci un baznīcas zvaniem — bing bang — šodien nav jāiet uz skolu. Nē, patiesi — reiz septītā dienā — bet es gribēju stāstīt pavisam ko citu.

Es gribu stāstīt par skaitli trīspadsmit. Jā, arī tas dažkārt kā velna rokas apzeltītais pirksts ir manā dzīvē spēlējis augstu spēli un allaž sagriezis likteņa ratu tā, ka darījis manam dēku garam prieku un raizes.

Un notiek, ka jūras pasaka Noasa šķirstā pēkšņi strupi nobeidzas trīspadsmitā februāra dienā un izmet mani kā zivi no tīkla pasaules lielākajā pilsētu pilsētā Nujorkā.

Ak, Ereles mežu sapņu būde ar mīkstu sūnu zem pēdām! Ak, Venterfa ar nikulīgajām dienu puķēm! Nu, akmeņos iekalta, cieta un stūraina, dārdīgajā steigā aizelsusies pilsēta bez sākuma un gala — ar vīzdegunīgi augstiem debesskrāpjiem, kas sniedzas pāri Dieva vēja sētiem visaugstākajiem kokiem, vissmailākajiem baznīcu torņiem. Tā ir reibīgi augsta spēle mazam cilvēkam bez naudas un mantas — pat pārdroša spēle. Kad stāvu ostas muitnīcā blakus savai grāmatu lādei, es skaidri dzirdu vāka spraugā Voltēra Kandīdu vaidam: „Ak, mana mīļā Kunigunde! Kas gan ir šī pasaule?" Tā viņš reiz vaidēja arī Anglijas krastos. „Kaut kas diezgan traks un diezgan baigs," es murminu Kandida ceļa biedra Mārtiņa balsī, jo man pašai savu vārdu vēl nav — es esmu apskurbusi. Un nu Kandīds runā tieši ar mani. „Vai jūs patiesi, mīļā Čiepa, domājat braukt tālāk, neredzējusi Nujorku no iekšpuses? Lūk, kā es savā laikā... Un klausieties, cienījamā kundze, nupat uz kuģa viens no jūsu dēļiem izslimoja murgu pilnas masalas — vēl tagad gluži raibs vaigā. Un vērojiet, jūsu otrs dēls arī jau sarkanām acīm, pilns masalu baciļu. Un paskatieties, kundze, uz savām kājām, kas tērptas Vāczemes zīda zeķēs un dāņu zemes kurpēs. Jūs lodzaties kā nožēlojama jūras pīle uz augstajiem sauszemes papēžiem. Ja var notikt brīnums, pabieciet pilsētu pilsētā Nujorkā, ko meklēsit tālajā Klusā okeana piekrastē?"

Un brīnums notiek. Es saku: „Seit, Nujorkā!"

Velna apzeltītais pirksts pabīda mani uz priekšu. „Esi sveicināta, sirsnīgi sveicināta, varenā pilsēta Nujorkā! Tavos debesskrāpjos no apakšas līdz pat augšai kust ļaužu skudras, kaļ zelta dolarus, kaļ gredzenus, dārgas sprādzes, un kaļ vieglas dienas Floridā. Zelta putekļi sedz tavus jumtus un plato logu palodas, pērlēm un sudrabota ūdens strūklām tavus zaļos dārzus slacina lielu mākslinieku darinātas strūklakas, tikko jaužamas zils dūmaks kā tūkstoš un vienas nakts Šecherezades sejas plīvurs sedz tavu vareno namu fasādes. Kāda laime būt vienai no tūkstošiem izredzētō un spert soli tavās dimdoņas pilnajās ielās. Ne melni kraukļi, ne sarkani mūdži nav knābuši un žņauguši tavu varenību!"

Jā, tik izšķērdīgi es dziedu savas sirds vārdus, dziļi pati savās krūtīs. Un ja man būtu skaista balss, es dziedātu — Rīga dimd, Rīga dimd..., jo cilvēks, kam patīk dzīvot, grib arī mīlēt jaunās dzimtenes zemi zem kājām. Un varbūt te var kalt jaunu Rīgu?

Un es un mani zēni un mans kādreizējais kieģelu vīrs, nupat izbijušais kuģa saldmaizes cepējs — mēs visi draugu pulkā sēžamies taksametrā un drāžam cauri pilsētai. —

Es skatos, izberžu acis un skatos. Nē, es vēl nemaz negribu atvērt acis īstenības skatam. Cik pelēkas ielas, pilnas papīru un gružu! Cik melni un apkvēpuši nami. Nevienā logā nevīd krokainais aizkars, smaga zīda vai gaisīga puķu tīkla. Tie aizsegti no dienas gaismas papīra aizklājiem un dīvainiem režģiem. Vai šeit ļaudīm slimas acis? Kāds pirbulis, nelāga pirbulis platajās ielās! Nevienā gājēja sejā nerotājas laimīgs smaids — ne melnajās, ne dzeltenajās, ne brūnajās vai baltajās. Un kur pazudusi limuzīnu elegance, kas tā žilbināja acis, skatot konsulu un inspektoru mašīnas Ventorfā. Te ielas pilnas trakiem ratiem, tie joņo turpu un joņo šurpu rūcošu kukaiņu izskatā — gan spoži lakoti, varavīksnes krāsās, gan putekļiem segti, un viņu ir tik daudz, tik uzbāzīgi un lēti daudz!

Un kad mēs esam draugu mājās, mans vecākais dēls slauka pirmo vil-

(Turpinājums 6. lpp.)

Stikla kalnā pēc Saulcerītes (3)

Kā pēdējo bij. Sverdlovskas tautskolas absolventu pārbaudījumu darbu saņēmusi 13 g. vecā Daumanta Hāznera domraksta.

RAIŅA ZELTA ZIRGS

Viens no mūsu lielākiem raksttniekiem ir Jānis Rainis. Viņš ir rakstījis dzejoļus un lugas. Visvairāk viņš rakstījis lugas, kurām vielu bieži ņēmis no pasakām. Viena no viņa skaistākām lugām ir Zelta zirgs.

Zelta zirgs ir luga piecos cēlienos. Arī tai viela ņemta no pasakas. Tur darbojas pasaku tēli: princis, princese, karalis, Sniega māte, Vēja māte, Melnā māte, Baltais tēvs un citi. Tur arī ir tēvam trīs dēli: divi gudri, trešais muļķis.

Pirmā cēlienī darbojas tēvs ar saviem trim dēliem. Tēvs mirst, nepaspēdams novēlēt dēliem mantu, tikai līdz vecākajiem dēliem sargāt un mīlēt jaunāko brāli Antiņu. Tiklīdz tēvs ir aizdarījis acis, tā tūlīt abi vecākie brāļi sāk plēsties ap tēva atstāto mantu. Tā mantu dalot, pie viņiem ierodas nabags — Baltais tēvs un pastāsta, ka nākošā dienā patiet septiņi gadi un septiņas dienas no tā laika, kad princese guļ stikla kalnā. Tāpēc karalis rīko mielastu un lūdz visus ļaudis ierasties, lai nonestu princesi no stikla kalna. Kurš viņu nonesīs, tas dabūs visu karalvalsti un princesi par sievu. Tūlīt abi vecākie brāļi pošas ceļā un izdzen Antiņu ar nabagu no mājām. (Tūlīt tad abi brāļi sāciet uz mielastu, lai būtu pirmie.)

Tā Antiņš ar nabagu klīst pa mežu. Antiņš tikai visu laiku par to vien skumst, kurš nonesīs princesi no stikla kalna zemē. Nabags pastāsta Antiņam, ka princesi no kalna var nonest tikai tas, kas ir ar mieru atdot sevi visu, savu dzīvi, savu gribu. Antiņš grib visu darīt, lai tikai glābtu princesi. Nabagam salstot, Antiņš atdod viņam savas drēbes, un atlīdzībai nabags viņam pastāsta, kā var tikt pie vara, sudraba un zelta zirga un drēbēm.

Tai dienā, kad notiek mielasts un ļaudis sacensās kalnā kāpšanā, iet bojā arī abi godkārīgie Antiņa brāļi. Ļaudis redz, ka pa kalna stāvāko vietu jāj vara jātnieks. Jātnieks netiek līdz pusei, kad sāk slīdēt atpakaļ. Ar sudraba jātnieku notiek tas pats. Vēl pēc kāda laika jāj zelta jātnieks, un tas sasniedz kalna galu. Ļaudis gavilē, ka Saulvedis nonesīs princesi lejā.

Nonācis kalna galā, Antiņš sauc Saulcerītes vārdu un uzmodina princesi. Saulcerīte viņam uzmauc pirkstā gredzenu, lai vēlāk viņu atkal pazītu.

Karaļa pilī jaunais princis grib ar viltu iegūt princesi sev. Viņš nocērt Antiņam pirkstu, kurā ir princeses dotais gredzens. Princese tomēr viņu pazīst, ka tas nav īstais Saulvedis, un bēdās grib doties atpakaļ mūža miegā. Melnie kraukļi jau gulda viņu atpakaļ stikla zārkā, kad ierodas Antiņš un patur princesi sev. Princeses vietā melnie kraukļi paņem sev līdz jauno princi.

Šo Raiņa lugu var divējādi izskaidrot. Saulcerīte var būt ziemas miegā sastingusī daba un Antiņš var būt pavasaris, kas nāk un uzmodina dabu. Antiņa tēvs ir vecais gads un viņa abi brāļi pārējie gada laiki.

Saulcerīte var būt arī verdzībā nospiestā latviešu tauta un Antiņš latviešu karavīrs, kas nāk un atbrīvo latviešu tautu, bet septiņi kraukļi — septiņsimts gadu, kad latviešu tauta vergoja zem vācu varas. Te nu Antiņš ir latviešu karavīrs, kas ir skaidrs kā saule, stipre kā saule un mīlīgs kā saule.

Daumants Hāzners

Pa Staburaga bērnu tekām

25. NODARBĪBAS

Iepriekšējā ugunskura vakarā dzirdējāt Staburaga stāstu par piegulniekiem. Tagad paklausīsimies, kāds bija

TĀLO BRAUCĒJU UGUNSKURS.

Jau saule rietēja, kad vakara krēsla manā pakājē piebrauca kāds desmits lielu, savādu laivu. Katras laivas priekšgalā ērmojās no koka griezta nezvēra galva, bet no laivām kāpa krā vīri ar smailām dzelzs cepurēm galvā, apaļiem vairogiem rokā un garu zobenu pie sāna.

Tie runāja svešā mēlē, bet tik daudz sapratu, ka viņi baidās pa nakti braukt tālāk, lai laivas neuzskrietu klintīm.

Laivas tiešām bija varenī piekrautas un rūpīgi nosegtas, pie tām tūliņ stājās sargus. Savu ugunskuru tie iekūra pašā manā pakājē, jo gulēt visi atkal taisījās laivās. Daži braucēji tūliņ rīkojās doties sirojumā pa tuvējiem ciematiem, lai kaut ko salaupītu vēlanai, bet vadonis noliedza, jo esot noruna godam braukt — citādi šejienieši uzbrukšot viņu laivām krācēs un galīgi izlaupīšot.

Tad vīri vilka ārā no laivām saulē kaltētu maizi un dūmos žāvētu gaļu, kas ilgi nemaitājas. Uzēdām tie izvilka savādus, dzeltenus augļus, līdzīgus āboliem. Beigās atnesa māla krūtu ar sarkanu miestiņu, kādu arī mūsu zemē netiku tolaik redzējis. No šī dzēriena visiem ātri iesila galvas, un tie sāka lielīties un nejauki klaigāt.

No viņu lielīšanās dabūju zināt, ka šie vīri, kas sevi sauca par vikingiem, braukuši uz mūsu krastiem pa Daugavu augšup un tad uz koka stumbriem stūmuši laivas lielu gabalu pa zemi līdz citai lielai upei, pa kuru aizbraukuši tālā dienvidu jūrā. Nu viņi bija atceļā. Viņu vadonis dižojās, ka šo braucienu viņa dēļi ierakstīšot pēc nāves viņa kapa akmenī.

Divi citi sakildojās, kurš no viņiem labāks tirgotājs. Lai to pierādītu, viens izlietpa no laivas lielu velteni dārgas un košas drēbes, ko viņš pret zvēru ādām iemainījis. Otrs atnesa lielu, līku zelta zobenu, ko esot ietirgojis par dažiem mūsu zemē dabūtiem dzintara gabaliem. Bet trešais tos abus izsmēja un, iznesis lielu kārbu ar jauki mirdzošiem akmeņiem, teicās tos esam gluži par velti dabūjis — vienkārši ieraudzījis un paņēmis.

Tad visi trīs lielījās tālāk, kurš par saviem dārgakmeņiem mājās saņemšot vairāk naudas, bet beidzot turpat aizsnaudās, jo sarkanais dzēriens tos bija padarījis gaužām gurdenus. Tikai sargi visu nakti modri sargāja laivas, jo tie nebija dzērušī vīna (tā sauca šo dzērienu). Rīta agrumā šie vīri lepni aizbrauca tālāk — viņi bija caurbraucēji, kas nemīlēja mūsu zemi, bet tikai meklēja vietas, kur izdevīgāk tirgoties vai arī laupīt.

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai! Vientuļo mazskautu vadītājs

J. SILIŅŠ

Dzīvnieku ilgas pēc dzimtenes

Tagad, kad esam izklīdināti pa visu pasauli, mūs pavada ilgas pēc dzimtenes. Bet dzimtenes mīlestība un ilgas ir ne vien cilvēkiem, bet arī dzīvniekiem, dažos gadījumos traģiskas.

Minēšu te dažus interesantus gadījumus, kas uzglabājušies manās piezīmēs un labi raksturo dzīvnieku ilgas pēc dzimtenes.

Pirmā pasaules kara sākumā bijušās Krievijas kara resors ieguva no Sāmu salas saimniekiem vairākus zirgus un tos ar tvaikoni pārveda uz Kurzemi. Juzdami svešu apkārtni, zirgi pastāvīgi zvieguši un nav ēduši. Viens no zirgiem norāvies no saites un skrējis uz jūras pusi, kas nebijusi tālu. Tad arī ar varenu spēku vēl citi trīs zirgi metušies virvēs, tās sarāvuši un sekojuši pirmajam. Noskrējuši jūrmalā, visi četri zirgi devušies ūdenī, lai peldētu uz Sāmu salu, kur tie piedzimuši, uzauguši un savam saimniekam kalpojuši. Distance no Kurzemes krasta līdz Sāmu salai ir apm. 30 km. Divi zirgi pārpeldējuši, bet divi noslīkuši. Agrā rīta stundā pie mājas logiem atskanējuši stipra zirgu zviegšana, tie it kā saukuši savu saimnieku. Mājas iedzīvotāji tad steigušies izbrīnas un uztraukuma pilni ārā, kur ieraudzījuši slapjus, krievu aizvestos sava saimnieka zirgus. Zirgi tad rikšojuši uz stalli, kura durvju priekšā nespēkā pakrituši. Kad mājas saimnieks tiem piegājis klāt, tie klusi buinājuši un ostījuši tā drēbes. Drīz vien šī dzīvnieku drāma bijusi zināma visiem salas iedzīvotājiem, un tie steigušies paši savām acīm redzēt šo notikumu. Todien salā reti kāds strādājis. Labi kopti, zirgi pēc dažām dienām jau atspirguši, un, tā kā neviens pēc zirgiem neklaušināj is, tie palikuši saimniekam.

Šo gadījumu man pastāstīja Sāmu salas saimnieks un vienu no šiem zirgiem pat parādīja, kad Latvijas valsts tapšanas pirmajos gados kādā ekskursijā apmeklēju Sāmu salu. Otrs zirgs bija jau nobeidzies, kaut saimnieks tiem devis „vecuma maizi".

Cits gadījums ar ziemeļbriežiem līdzīgs pirmajam. To man pastāstīja kāds mežu departamenta darbinieks Rīgā. Mežu departaments ar mūsu konsula Norvēģijā Vanaga gādību no Norvēģijas ieveda Latvijā dažus ziemeļbriežus cerībās, ka tie vairosies un dienās būs jauks medību objekts. Tos palaiduši valjā pie Kolkas raga. Divi no briežiem pēc dažām dienām, laikam ilgās pēc dzimtenes metušies jūrā, lai easniegtu Norvēģiju un, saprotams, viļņos dabūjuši galu.

Trešais gadījums ar cūku tieši manā pagastā — Lielvārdē. Drēbnieks Jēkabsons pārveda no Kurzemes jau diezgan paprāvu sivēnu — jaunu cūku, lai to audzētu. Cūka neēdusi. Otrā dienā izlauzusies no aizgalda, devusies pa gravu uz Daugavas pusi, metusies ūdenī un, upi pārpeldējusi, sasniegusi sava saimnieka mājas 4 km no Daugavas krasta. Dzīvnieku orientēšanās dažos gadījumos ir apbrīnojama. Cūka, kā tas parasts, vesta maisā.

Kas lasījis ornitoloģisko literātūru, tie labi zina, ka putni, sevišķi pīļu jaunā paaudze, atlidojot no siltākiem apgabaliem, kur tās pavadījušas ziemu, atgriežas uz to ezeru apkārtni, kuru tuvumā tās izperētas un izaugušas. Tamlīdzīgu gadījumu varētu minēt daudz.

Vai dažam labam no mums, kas esam izkaisīti pa visu pasauli, nevajadzētu ņemt piemēru no dzīvniekiem? Kāds brašs Latgales puisis, kas jau apmēram divus gadus Austrālijā, man raksta: „Ja es iedzīvošos, nezin, vai vairs Latvijā atgriezīšos, ja arī tā taps brīva. Ko tā tēva būda un dažas pūrbrīva. Ko tā tēva būda un dažas pūrvietas zemes man dos?" Dzīvniekiem, lūk, šīs „iedzīvošanās" kāres nav, tāpēc tiem ilgas pēc dzimtenes ir lielākas nekā mums.

Ciepa stāsta . . .

(Turpinājums no 5. lpp.)

Banās asaru: „Kur tad kovboji, kur prērijas un indiāņi?" Nav, manu zēn! Nav arī zelta smilšu un sudraba putekļu uz logu palodām. Tie ir akmeņogļu, fabriku skursteņu kvēpu putekļi. Un tās nav smaržīgās dārza rozes, kas tur stingst uz kamīna dzegas. Nē, tās ir cilvēka roku darinātas no nedzīvā, sarkanā krokainā papīra. Un viņas nekad nesmaržos un nekad nenovītīs. Lētas un praktiskas puķes — visam cilvēka mūžam. Tādas pat puķes zied tur ārā, dziļi lejā — ielās. Lūk, aiziet kazas stīvumā vecenīte, zemeņu krāsas kurpēs, augstiem papēžiem, pūdera putekļiem aizsegtām sejas grumbām, un viņas sirmā galvā cepures vietā debesszils neaizmirstuļu vainags. Ko tur vēl klāt bilst, varbūt tas ir brīnišķi — pirms nāves tā nēsāt uz galvas sava kapa pašas gaumē izmeklētu puķu rotu.

Un kad es tā stāvu pie loga un skatos lejā, man blakus atskan mierīga, ar vieu apradusi un apmierināta ilggadīgas Nujorkas latvietes balss. Viņa, skatīdamās pretējā namā, kur pašreiz pieslīd melna vabole automašīnas izskatā, saka — tur ir liku dedzinātava. Man ļoti nepatīk, ka mirušos sauc likuvārdā, es nodrebinos. Un nu jau pirmajā dienā es dzirdu skaistinātu briesmu stāstu par mirušā cilvēka gaitām Nujorkā.

Teikšu pavisam īsi — viņu uzšķērž, viņam izvelk zarnas, iznem sirdi, plaušas un aknas, tāpat kā gailim vai zosij — un aizšuj atkal ciet cilvēka miesu. Jā, bijušam cilvēkam, debesskrāpju cēlējam un lidmašīnu rūcinātājam, naudas rāvējam, pelnītājam, krājējam un iašķērdētājam jāiet debesu valstībā skaistam un smaržīgam kā nobirušam ziedam no dzīvības dārza koka. Ak nē, es jau pārāk vecmodīgi dzejoju klāt. Viņa sejā vienkārši iezieš rožu sārtumu, viņa lūpām uztriepj ķiršu sarkanumu, ja auto katastrofā cietis deguns, to pielipina klāt jaunu, viņa matos ieveido sprogas, viņa vaska dzeltenajām rokām pārkaisa maigi sārtu rožu putekļus, apkopj nagus, nolako, un Dievam Debesīs sajūk visi rēķini — vai tas jaunāka vai vecāka gada gājuma eņģelis — no Amerikas debesīs visi ielido skaisti. Nu jā — iznemot klaidoņus, kas zemes dzīvi patiltēs vārtīja, tiem nebūs rāptiies Dieva vaiga priekšā debesīs.

Bet kur nu debesīs, vispirms jādodas uz kapsētu, nē — uz pēdējo ieslīdējumu karstajā krāsnī, lai sadegtu pekles ugunīs tepat virs zemes. Un kad tāda urniņa . . . bet ko tik daudz, man nepatīk nāves stāsti. Tikai jocīgi, zārku ar pelniem vai skaisto vaska lelli pēdējā ceļā izvada puškotu dzīvu puķu vainagiem. Bet kam tad tie vairs vajadzīgi, te cilvēks dzīvē cienīja papīra puķes!

Ne mūžam es neļausu izraut sev no krūtīm sirdi, kas dzīvai man mācīja mīlēt un priecāties, apžēlot un piedot, nožēlot un skumt. Nekad es neļausu aizmest savas plaušas, kas elpoja zemes vēju smaržas un baudīja cigaretes saldo dūmu. Un manas zarnas, visādus badą tukšumus pārcietušās zarnas, lai arī tās nāk līdzi kapā!

(Turpmāk beigas)

TĀLIVALDIS KENIŅŠ

Olivjē Mesiāns — liels vārds tagadnes mūzikā

Plašākam klausītāju pulkam Olivjē Mesiāns (Olivier Messiaen) vārds pagaidām vēl ir stipri svešs. Caurmēra klausītāja robeža tagadnes mūzikā ir Ravels, Stravinskis, Prokofjevs, Bartoks un Hindemits, pie kam pēdējie bieži vien vairāk pazīstami tikai vārda pēc un nevis pēc viņu darbiem. Tas laikam gan visos laikos allaž bijis mūzikas čelmlaužu liktenis, pie kuriem pieder arī Mesiāns. Jauniem mūziķiem — speciālistiem, turpretim, šie vārdi ir kļuvuši jau gandrīz par klasiķu sinonīmu, tik liels ir šo izcilo komponistu iespaids tagadnes mūzikā, un šodien jau ir iespējams noteikti identificēt un raksturot katra šī vīra lomu mūzikas evolūcijā.

Olivjē Mesiāns ir viens no šī XX gadsimta vidus īpatākiem skaņražiem. Gluži jauns — 43 gadu vecumā — tas jau iecelts Parīzes Nacionālā konservātorijā par mūzikoloģijas un estētikas profesoru, kur šo rindu autoram ir bijusi iespēja viņu iepazīt tuvāk. Izcils mūzikas pazinējs (gandrīz vai visa eksistējošā mūzika viņam atrodas galvā un pirkstos) un smalka komentātors, Mesiāns ir prātis ieinteresēt veselu jaunu komponistu paaudzi ne tikai savos meklējumos, bet arī visās tagadnes mūzikas problēmās. Viņš savā būtībā ir noslēgts, un reliģiozitāte viņa pārdzīvojumā robežo ar misticismu.

Mesiāns izpētījis visu antikās mūzikas pasauli, gregoriāņu kantus, indusu ritmus un putnu dziesmas, izstrādājot savu īpatu rakstības tehniku. Šo savu radīto koncepciju, kas ir īsta sistēma, viņš izteicis divos biezos sējumos Mana mūzikālā valoda (Mon language musical), kuŗos derētu ieskatīties ikkatrām skaņradim. Viņam pieder arī t. s. sēno toņkārtu (ar ierobežotiem apvērsumiem) eksistences formulējums un pielietošana harmoniskā rakstībā. Viņa krāsu palete ir visai plaša un sastāv no vecām gregoriāņu un grieķu toņkārtām līdz visizmeklētākām superpozicijām un jo tālu aizvestiem ritmiskiem palielinājumiem un sašaurinājumiem, kuŗos liela loma bagātai indusu mūzikas ritmikai. Vērojot viņa Mazo Liturģiju (Petites Liturgies) izpildījumu, no pirmā acu skatiena liekas, ka ansambļa sastāvs gan īsti neatbilst reliģiskas mūzikas būtībai (sieviešu koris, klavieres, pārbagātīgi eitamie instrumenti, vibrafons, čelesta un Marteno viļņi). Tomēr, klausoties Mesiāna savādajā mūzikā, nevar tai noliegt tīru iedvesmi, dziļu iekšēju misticismu un pat zināmu kā melodisku, tā ritmisku „lipīgumu". Publika tagad jau ar viņa stilu samierinājusies, bet pirmajā laikā radās visdažādākās pārrunas, polemikas un atklāti skandāli (t. s. „Mesiāna gadījums"), jo pat katoļu baznīca protestēja pret viņa reliģisko koncepciju mūzikālo iztulkojumu.

Atzīmēju, ka šāda veida starpgadījumi, kaut arī vairākus gadus vēlāk, radās ar Mesiāna viesošanos pag. gadā Vācijā, kur lielākos centros tika rīkoti viņa darbu koncerti. It sevišķi par viņa simfonisko vīziju Trois Tales (Trīs indusu teikšmas) atskaņojumu Ķelnē, Münchner Merkur atstāsta par kliedzieniem, svilpieniem un citiem trokšņiem izpildījuma laikā, līdz kamēr diriģents prof. Gintera Vands personīgi uzrunā norādījis uz biežu klausītāju pārsakatīšanos jaunu darbu novērtēšanā, kas šodien ir slavens. (Tiešām, vai tad Stravinski neizsvilpa un nenosauca par prātā jukušu pēc viņa Sacre de Printemps pirmatskaņojuma Parīzes Champs-Elysees teātrī priekš nepilniem 40 gadiem, bet šodien šo darbu pieskaita jau gandrīz klasiskiem paraugiem.) Tas daļu trokšņotāju esot nomierinājis.

Lielas pārrunas radīja pag. gada Eksas (Aix) festivālā arī Meriāna simfonijas Turangalila pirmatskaņojums, kur viņam tika pārmesta ritmiska kompleksitāte, melodiska ekstravagance. Piemetinu, ka šī simfonija ilgst turpat pusotras stundas un ir viens no plašākiem šīs formas darbiem kopš Bruknera un Mālera laikiem, protams, — ar citu problēmu risinājumu un formālu neatkarību. Tā liecināja lieku reizi, ka patiesi pastāv noteikts Mesiāna stils un estētika, kuŗu, diemžēl, tagad daudzi jauni skaņraži cenšas imitēt, tādējādi Mesiānam ļoti kaitējot, jo palaikam surogāts allaž diskreditējis oriģinālu, nostādīdams pēdējo par modi.

Pianistiem sevišķi derētu iepazīties ar Mesiāna klavieru preludijām (Debisī harmoniskās valodas visgalēkā attīstība) tāpat ar 20 Amena vīzijām klavierēm četrrocīgi (Vingt visions de l'Amen); tas ir reliģiskā ietekmē veidots darbs, jo viens no Mesiāna mērķiem mūzikā ir slavēt Dieva un Kristus mistēriju jaunā mūzikālā izteiksmē.

Mesiāna ražīgā ģenija darbu klāstā vēl ietilpst daudzi orķestra, kamermūzikas un vokāli darbi, no kuŗiem it sevišķi gribētu atzīmēt Piecus kantusus (Cinq rechants) 16-pultīgam jauktam korim, kuŗam grūtību, bet arī spraigas oriģinālitātes un tīras emocijas ziņā, nezinu līdzīga tagadnes mūzikas literātūrā. Šī darba iestudēšanai — kas sacerēts verbālā iedomātā indusu valodas imitācijā, ar savu tekstu tātad neizsaka nekā, bet ar saviem savādiem vokābuļiem pasvītro dažādo vokālo un ritmisko efektu iespaidīgumu — slavenais Parīzes radiofona Kuro koris bijis spiests veltīt 44 mēģinājumus, pie kam viss darbs neilgst vairāk par pusstundu. Katrā ziņā tas ir jauna ceļa punkts koŗa mūzikas attīstībā, kas prasīt prasās pēc renovācijas.

Noslēgumā atzīmēšu, ka Mesiāns pieder t. s. Jaunās Francijas grupai, kuŗā starp citiem ietilpst arī kāds cits ļoti oriģināls franču komponists: Andrē Žolivē (Jolivet). Pēdējā koncerts Marteno viļņiem un orķestrim, ko pasūtinājis nupat mirušais slavenais diriģents Kusevickis, pirmatskaņojumā Bostonas filharmonijā un Parīzē bija īsta sensācija šī vārda tiešā nozīmē. Visiem šīs grupas locekļiem, šķiet, kopīgs mērķis ietvert mūzikā zudušo humānisma jēgu, kas jau ir vesela programma, un nebrīnīsimies, ja tā mūzikas attīstība radījusi ja ne revolūciju, tad noteikti nozīmīgu evolūciju, tiklab estētikas, kā metodes plāksnē.

Parīzē, jūnijā.

Kraminš

Vācu laikraksts pa... Rīgas jubileju

Flensburgas Tageblatt Nr. 81 ... tots raksts Grenzfeste des Abe... des, kas veltīts Rīgas 750 g. jubi... Raksta autors īsos vārdos ... gu, tās vēsturi un kultūrālo no... Rīgas vēsture raksta autoram be... ar 1914. g., līdz kuram laikam ... bijusi izaugusi par modernu liel... tu. No vēlākiem laikiem pieminē... kai 1941. gads, kad nopostīta ... vecpilsēta ar Melngalvju namu, ... to, kas pēc 1914. g. uzcelts, nav ... nekas. Vairāku vācu kultūras ... nieku vidū Rīgā pieminēts arī M... lis, bet tikai sakarā ar viņa rak... pret Napoleonu. Rīgas teātri ma... kalngalus sasniegusī direktora ... laja fon Holtaja laikā, kad pie ... ģenta pults bijis Richards Vāg... kamēr pēdējos gados klasiskais ... svinējis savu augtāko piepildīju...

KULTŪRAS CHRONI...

Mārtiņā Zīverts raksta jaunu lugu ... Tā aptver trīs cēlienus ar četrās ... personām un, pēc paša autora domām, ... dējais viņa darbs, kuŗa tematikā ... das problēmas. Turpmāk Zīverts ... vērsties citai tematikai. Jauno lugu ... nodevis iestudēšanai kādam ... donā, kas jau gatavo pirmos divus ... bet pie pēdējā autors vēl strādā. ... ka jūlija vidū Zīverts pats Ierodīsies ... kur vadīs lugas reižu un pats tīkos ... lomām.

Konstantīna Raudīves darba ... seles fragments ar virsrakstu ... tiespiests stāstu žurnālā Ah ... rātāre, Zviedrijā. Tulkojuma ievadā ... ka Raudīve ir ideālistiskā pasaules ... literātūras klasiskā virziena pārstāvis, ... darbos izjūtamā katoļu zemju (Latgales, ... alnas) strāvojums.

Alvīra Kocina, kuŗas jaunais romāns ... vārtos nule iznācis Literas apgādā, ... no Zviedrijas izceļot uz Kanādu. Kā ... pirmajām baltiešu bēgļu vidū Kocinai ... dzams, būs iespējams izceļot ar IRO ...

Prof. Ernests Šlese, kas pēdējos ... bojas par valodu lektoru Tulūzas ... morahelmā, Vācijā, iecelts par ... toru. Viņš lasa lekcijas par krievu ... literātūras vēsturi gan vācu, gan ... lodā, kā arī ievadu valodniecībā. ... uzaicināts arī sarakstīt plašāku ... valodā par baltu valodu salīdzināmo ... tiku.

Sabiedriskā darbiniece Dora Švīkule ... sies Šveicē, kur domā pavadīt ... du. Doram Švīkulei ir kontakts ar ... Šveices apriņķiem, un viņai jau ... devies popularizēt Latvijas vārdu un ... tautas likteni turienes laikrakstos.

Glezniecībā Pauls Purmalis, kas ... das gaitu Vācijā vadīja Ulmā, ... tiku ar amerikāņu karavīru portretu ... šanu, guvis labus sekmes institūtā ... sā, kur godalgots kāds viņa darbs. ... piedalās arī Losandželosā notiekošajā ... modernās mākslas institūtā.

Prof. L. Liberts šovasar vadīs ... sus zīmēšanā un gleznošanā, ko rīko ... kas pilsētas vispārējo studiju kolēģi... darbībā ar Nujorkas publisko bibliotē...

Pianiste Māra Eferte beigusi Bostonas ... servātorijas klavieru klasi. Studējot ... sākusi Latvijā un turpinājusi Ziemeļ... Vācijā.

Grafiķis Ansis Bērziņš, kas darbojas ... nozarē Kolorado Springsā, ASV, ... zīmētas latviešu pasaku ilmas par ... Aijā, Sūkū Jāņa bērni. Darbs jau ... uz priekšu, un materiāls sakārtots pa ...

Pazīstamais Jelgavas fotogrāfs un tāvu ... organizāciju darbinieks Indriķis Kal... kam pieder vairākas starptautiskās foto... kursu godalgas, nule saņēmis Ambergā ... formelsitara dāvāto pirmo godalgu Ai... foto konkursā par kādas senās ... ņēmumu.

Rīgas Melngalvju biedrības vērtīgie ... vidū statuetes, sudraba kausi un citas ... lietas, ko līdz šim uzskatīja par bez... juām, atrodas amerikāņu augstās ... pārvaldīšanā Vācijā. Izvadītas sarunas ... šo priekšmetu nodošanu baltvācu tautas ...

EGILS KALME

Cigarete

NOVELE

Egila Kalmes darba Cigarete galvenais „varonis" nav cilvēks, bet cigarete, ap kuŗu savijas latviešu leģionāru likteņi kādā gūstekņu nometnē. Par cigareti var iegūt pusdienu devu, segas, drēbes un pat atmiņu stāstus, kam tie dārgi un vajadzīgi. Leģionāri Tīlups, Meņģis, Šalka, Pāvuls, Stempe, Skadiņš un citi ir šīs nometnes raksturīgie tipi. Daži no viņiem nolēmuši par katru cenu iegūt segas teltenes izveidošanai, lai pasargātos no lietus un aukstuma, un Meņģa vadībā mēģina atrast veidus, kā šo nodomu īstenot — vienīgā un visdārgākā valūta arī šoreiz ir tā pati cigarete.

(4. turpinājums)

„Es jau teicu: Mediums."

„Dod šurp!"

„Bet, ja būs gaļas zupa, ko tad?" ierunājās Tīlups.

„Kāda būs, tāda jādod," atteica Stempe.

„Noruna paliek noruna" piekrita Skadiņš.

Meņģis aizgāja uz ungāru novietojumu, lai izlūkotu zupu un atgriezies teica:

„Nu gan tu, Skadiņ, iekrити! Šodien ir gaļas zupa."

„Kas nu tā rīkojas. Taču vispirms vajadzēja redzēt, kas ir par zupu," pamācīja Pāvuls.

„Es darīju tā, kā mums visiem vajadzētu darīt. Dosim visi viņam. Tas ir mūsu pienākums. Dosim arī maizi, ne tikai zupu vien."

„Kādēļ tā?" brīnījās Pāvuls.

„Tādēļ, ka viņš ir visstulbākais."

„Ar barošanu tu viņu gudrāku nepadarīsi," paskaidroja Pāvuls.

„Nekā tu nesaprati! Viņam jādod tālab, ka drīz vien mēs mirsim, bet viņš dzīvos. Pasaule mūs nobeigs, bet viņš paliks dzīvs. Viņš būs pēdējais leģionārs, kara vraks, cauri un cauri izrūsējis. Viņu varēs gremdēt dibenā vai vilkt krastā, viņš dzīvos visur. Ja vispār no mums kāds atgriezīsies tur, tad tas būs viņš. Viņš piedzīvos atzīšanu par mūsu pārcilvēcīgajām, drausmīgajām ciņām. Gudri laudis nebaidīsies viņu slavēt, jo viņš nevienam ceļā nestāsies. Pasniegtos ordeņus viņš apcilās, paostīs un, ja tie nebūs ēdami, aizsviedīs projām."

Zils no dusmām Stempe pietrūkās:

„Vēl vienu vārdu un es tev gāzīšu tādu ordeni, ka tu neatcerēsies savu māti!"

Skadiņš iesmējās skarbus šausminātājus smieklus.

„Tā vis nedari, gan cits to izdarīs tavā vietā. Taupi spēkus. Tev jādzīvo un tu dzīvosi, jo tava ignorantia crossa tev palīdzēs visur."

„Sagatavot traukus!" komandēja Meņģis, un ar to strīdus bija izbeigts.

„Vai jau nes?" vaicāja Pāvuls.

„Cik tālu jau ir?" interesējās Tīlups.

„Ir gan bieza!" priecājās Pāvuls par atnesto zupu. Visi notājās ap trauku, kā mušas ap šķīvi.

Stempe ar īpaši šim nolūkam izgatavotu kausu samaisīja zupu, tad garlaicīgi un gausi, kā baidīdamies, kā nedrīkstēdama pasteigties, emēla un lēja traukos. Kad visos traukos bija pa kausam ieliets, viņš otru kausu lēja pēc kārtas no beigām, lai visiem ielītu vienādi bieza. Kad zupa bija sadalīta, gūstekņi pieklupa traukiem. Stempe veikli steidzās pievākt Skadiņa trauku, baidīdamies, ka Skadiņš neapdomājas. Pa to laiku Šalka aiz pārsteigšanās bija paņēmis Stempes trauku, jo abiem līdzīgas konservu bundžas. Pāvuls, to redzēdams, skaļi iesaucās:

„Ko tu grābsties, vai nezini, kam vienmēr ir pilnāks trauks!"

„Ne vienmēr, piemēram, šoreiz arī Skadiņa trauks ir tikpat pilns," aizrādīja Meņģis.

„Ir gan māksla ieliet sev vairāk arī tad, kad raugās deviņi acu pāri," Pāvuls nerimās.

Stempes neizteiksmīgā sejā atplaiksnījās dusmas. Viņš atbrēca:

„Nu, tad lej tu, dali tā, lai visiem iznāk vairāk!"

Dažam jau puszupa bija izēsta, bet Šalka savējo vēl neaiztika.

„Ko tu gaidi, ka neēd?" vaicāja Meņģis.

„Pārdošu."

„Tādu zupu!"

„Par citām zupām veselu cigareti nedod."

„Ja nedod, nedod."

„Bet segas jāpērk."

„Pirksim ar'. Jau rītu segas būs rokā."

„Bet mums taču vēl nav nevienas cigaretes."

„Par mani nebēdā. Jau šovakar man būs vismaz piecas. Tu dabūsi vienu un — pietiks."

„Tālab jau es gribu pārdot zupu."

„Tu gan esi nepraša! Izdevīgāk taču ir, lai zupu pārdod cits un cigareti atdod tev. Tu brīnies? Vai tu pazini Skadiņa brāli un vai atceries, ka viņš krita? Vairāk nekā nevajag. Tev cigarete tikpat kā rokā! Skadiņš to apsolīja tam, kas var stāstīt par viņa brāļa nāvi. Sīki, protams, tu nezināsi, bet sīkums paliek sīkums. To tu vari pielikt vai atņemt pēc vajadzības."

„Man nav nekas nē jāpieliek ne jāatņem. Es pats redzēju, kā viņš krita."

„Tikai esi uzmanīgs, runā prātīgi. Skadiņš ir mazliet . . . tu jau zini . . ."

Žoga malā sakņupis sēdēja Skadiņš un ar kruķi bikstīja smiltis.

„Protams, ka cigaretē tu dabūsi, tikai stāsti kā bija, s... patiesību."

*

„Toreiz mēs atkāpāmies no Hammeršteinas. Tikko bij... cies šķidonis. Izmirkuši, noguruši mēs pēdējie atstājām ... mojošo pilsētu, kas no trim pusēm bija jau apņemta. M... nācās atkāpties pa šauriem lauku ceļiem. Tavs brālis, ... allaž, bija omulīgs un drošināja citus. Atceros, ka viņš ... atradis ceļa malā pamestu neparastu tumšbrūnu zīda drēb... sprieda, ka tā labi piestāvēšot viņa mātei. Viņš soļoja to... sur nest līdz. Netālu no pēdējām mājelēm mūs pārste... ienaidnieka ložmetējs. Skrējām cik jaudājām, jo patvēr... nebija. Lodes džinkstēja visapkārt un ķēra viņu, kā ... sirdī, jo, kad es pieskrēju, viņš vairs nekustējās. Atskato... redzēju, ka viņš palika guļam tumšs un kluss, spožos, ... uguns un asinīm sārtajos dubļos, ar tikpat sārtu zīda d... pie rokas."

Zvērīgām acīm Skadiņš pavērās Šalkā.

„Tu melo! Viens jau man tā stāstīja. Jūs abi esat sar... juši kā jāmelo, lai iegūtu cigareti, bet nedomājiet, ka ... cigareti došu par meliem! Tad jau es pats zinu labāk: ... krita Berlīnes tuvumā, kādā kiršu dārzā. Koki patlaban ... pilnos ziedos. Tad pēkšņi viņam kājā iedzēla lode, un ... pakrita. Lēni sniga ķiršu ziedi un apsedza viņu kā ar b... palagu. Tā viņš krita, jo viņš bija mans labākais brālis. ... jau būt, ka viņš nemaz vēl nav miris. Var būt, ka kād... viņš vēl celsies. Viņš noteikti celsies!"

Skadiņš sarotījās, savēlās uz sāniem, kaut ko meklēd... bikšu kabatā. Viņa netīrie pirksti drebēja, attinot papīrā ... pīgi ietītu cigareti.

„Ņem, pārgriez, pīpēsim uz pusēm!" viņa zilās lūpas ... stēja. „Sapīpēsim uz jaunu redzēšanos ar manu brāli, ja ... šeit, tad viņā pasaulē. Kālab tu neņem? Baidies no ma... Negribi ņemt no kropļa? Kropļu te ir daudz. Visi, kas ... staigā, ir kropļi! No tiem tu nekur neizbēgsi. Drīz vien ... tu būsi tāds pats! Varbūt jau esi? Pag', kur tu iesi? Vai ... dies atzīties, kas esi?"

Šalku sagaidīja Meņģis:

„Cigarete rokā? Nedabūji? Vajadzēja uzstāties. Kas so... tas jādod."

„Ko tur no tāda . . ."

„No kāda?"

„Viņš taču ir kļuvis gluži savāds . . ."

„Te visi ir savādi un, man liekas, arī tu!" Meņģis atcir... patiesi noskaities. Diez', vai tik drīz viņš ar Šalku vairs ... nātu, ja jauns gadījums viņus nebūtu satuvinājis.

Grupai bija piešķirti svārki ar norādījumu dot tam, k... to nav. Lai kādi, tomēr svārki bija katram, tālab noruna ka dabūtie jāizlozē uz visiem desmit vīriem.

(Turpinājums sekos)

Drīz atkal dimdēs viņu soļi...

FRANCI NEGRIB REDZĒT VĀCU DIVĪZIJAS

Londona (ip). — Pēc četru ārlietu ministru vietnieku konferences izjukšanas un Francijas parlamenta vēlēšanām, rietumvalstu galvaspilsētās atkal aktuāls kļuvis jautājums par Vācijas piedalīšanos Rietumeiropas aizsardzībā, un vistuvākajā laikā sagaida sākamies konkrētas sarunas ar Bonnas valdību par vācu kontingentu uzstādīšanu. Kā zināms, rezervētās franču nostājas dēļ Atlantika padomes sanāksmē Briselē decembrī vienojās vienīgi principā noskaidrot vācu nolūku, kas starplaikā izdarīts.

Tagad Atlantika valstu pārstāvji vispirms apspriedīs triju rietumvalstu ziņojumu par sarunās ar Bonnas valdību gūtajiem rezultātiem, lai tad viegotos par konkrētiem priekšlikumiem. Vidrīzāk vācu vienības vēlas redzēt ASV valdība, un sakarā ar iespējamām jaunām saistībām Vidējos austrumos, kas skar tieši britu tautu saimes dzīvības intereses, arī Londonā. Francijas nostāja turpretī arī vēl tagad stipri rezervēta — tā, lieka, pretoties neatkarīgu vācu divīziju uzstādīšanai. To vietā franči ieteic tā. Eiropas grupas, kurās ikviena vācu vienība būtu iedalīta starp divām kādas citas nācijas vai divu dažādu nāciju vienībām. Tāpat franči ar visai lielu neuzticību raugās uz domu atjaut vāciešiem zināmus taktiskos gaisa, vieglus jūras spēkus uc.

No vācu viedokļa galvenā problēma ir saistāmo vienību lielums un tas, vai rietumvalstis būs gatavas atjaut neatkarīgas vācu divīzijas vismaz 12.000 vīru lielumā un pilnīgu vienlīdzību ar pārējiem. Pēc Daily Telegraph, rietumvalstīs pastāvēs uz to, lai vispirms noorganizētu un ģenerāļa Eizenhauera rīcībā nodotu ap 150.000—200.000 vīru lielu vācu kontingentu, kura apbrunošanas rietumvalstu bruņošanās rūpniecībai nesagādātu nekādas grūtības.

Kā atgriežoties no ASV deklarējis amerikāņu augstais komisārs Meklojā, konkrēta vienošanās par uzstādāmo divīziju skaitu utt. vēl neesot panākta, un pirms jautājuma apspriešanas Atlantika saimē esot sagaidāmas vēlreizējas sarunas ar Bonnas valdības pārstāvjiem. Lielā mērā jautājuma atrisināšana atkarājoties no progresa Eiropas armijas radīšanā. Pleven plāna ietvaros. Vašingtonā esot apspriesti arī visi citi aktuālie vācu jautājumi, ieskaitot drīzumā sagaidāmo karastāvokļa izbeigšanu, taču tik svarīgiem lēmumiem esot iepriekš jāsagatavo.

Pēc Newsweek ziņām, sabiedroto militārā komisija Rietumvācijā nolēmusi ieteikt sākumam 12 vācu divīzijas ar 12.000 vīriem katrā, kā arī 200 tanku iznīcinātājus taktisko gaisa spēku atbalstam.

Pēc Rietumvācijas pavalstu iekšlietu ministru konferences, kurā sīki iztirzāja iekšējās drošības jautājumus, SPD treidlen arī vērsās pret Bonnas iekšlietu ministru Dr. Lēru, kas Vācijas robežpoliciju pārvērtot par militāru organizāciju. Rietumvācijas robežpolicija tiekot pārvērsta par izejas punktu remilitarizācijai, pārmetot arī sociālistiskā prese.

SPORTS

Kārļa Pinkas piemiņai

Jūlija sākumā pagāja desmit gadu, kopš boļševiki, atkāpdamies no Valmieras, noslepkavoja vienu no dedzīgākajiem sporta darbiniekiem — treneri Kārli Pinku. Viņš, cik žēlīgā mocekļa nāvē miris kā pēdējais, domājams, 4. jūlijā.

Sporta gaitas Pinka sāka kā vieglatlēts, sasniegdams labus rezultātus, bet drīz vien viņš pievērsās jaunu sportistu meklēšanai un sagatavošanai. Viņa mudinājumi un ierosinājumi izveidoja Valmieras un tās piederīgo apkārtnes vieglatlētus par cieši saliedētu vienību, kas bija spējīga uzvarēt biedrību meistarsacīkstēs visas Latvijas mērogā. Par tradīciju tai laikā kļuva Valmieras uzvara gadskārtējā biedrību iesācēju desmitcīņā. Arī fakts, ka Valmieral bija neoficiāla vieglatletu nodaļa Rīgā, ir apstiprinājums, cik ļoti valmierieši iemīļojuši savu biedrību un treneri un tādēļ, pārejoši dzīvodami Rīgā, tomēr startēja kā Valmieras reprezentanti.

Treneris Kārlis Pinka ar dēlu dodas pie saviem sportistiem Valmieras jaunajā sporta laukumā. — Enerģiskais sporta darbinieks, kas cēlies no strādnieku ģimenes, bija ne tikai viens no pēdējiem latviešiem, kas 1941. g. krita par upuri komūnistiskajam terroram, bet liekas, ka viņš pieder arī pie tiem, kas visnecilvēciskākā kārtā izjutuši sadistiskās mocības. Pinkas līķi atrada Valmieras cietumā. Viņa rokām bija gandrīz līdz elkoņiem nomaukti „cimdi" (pēc roku noplaucēšanas verdošā ūdenī), bet mugurā izgrieztas vairākas ādas sloksnes. Trenera Pinkas „nozieguma" parastais: viņš bija īsts latvietis un nesimpatizēja komūnismam.

Latvijas archīva uzņēmums

Bez vieglatlētikas Pinku interesēja arī basketbols, sevišķi pēc Latvijas uzvaras Eiropas meistarsacīkstēs. Trīs gadus viņa trenētie „Valmieras puikas", galvenokārt vidusskolnieki, ieguva Vidzemes meistarnosaukumu un cīnījās par tiesībām spēlēt virslīgā.

Darbam vērsoties plašumā, Pinka atzina, ka nepieciešams arī dziļums, un, apzinādamies teorētisko zināšanu nozīmi, 1937. g. iestājās Latvijas fiziskās audzināšanas institūtā (LFI). Studiju laikā viņš strādāja Valmierā, vakaros braucot uz institūtu Rīgā, bet prata atrast laiku arī trenera darbam. Vēlāk, pēdējā kursa laikā, strādājot Rīgā, viņš vakaros brauca uz Valmieru trenēt „savus puikas un meitenes". Neviena sacensība nenotika bez viņa klātienes, padoma un uzmundinājuma. Valmieras sportistu cīņās draudzības saites pareizi novērtēt var tikai tas, kam pašu likteņa bija lēmts būt šīs saimes vidū un uzkrāsait tā vīra vārdus, kas visu savu īso mūžu (Pinka mira tikai 36 g. v.) veltīja savas dzimtās pilsētas jaunatnei un sportam. Cik daudz plašu nodomu viņš plānoja kopā ar saviem tuvākajiem palīgiem!

1940. g. Pinka beidza FAI, un nu vajadzēja sākties darbam un ideju īstenošanai. Visu ierauca jaunā vara, viņu pašu noslepkavojot, bet tuvākos palīgus un sportistu saimi izkliedējot visos pasaules vējos. Daudzi no tiem krita kaujas laukos, un līdz ar Pinku nu staigā Aizsaules ceļus, daudzu gaitas ir nezināmas, bet tikai nedaudzi atrodas brīvajā pasaulē.

Mēs, valmierieši, nealmirsīsim soliījumu, ko devām pie Kārļa Pinkas kapa. — Izveidot Valmieras sportu viņa ideju garā un, pār visām lietām, likt sportista sasnieguma pamatā tādu morāli klintī, kādu viņš bija atzinis par nepieciešamu sportista audzinā. Šo soliījumu mēs jau sākām pildīt, tikko atsāķām svaigo kapa kopiņu. Diemžēl, darbs bija jāpārtrauc. Bet mēs to turpināsim, jo pienāks diena, kad atgriezīsimies dzimtenē!

Mēs, valmierieši, domām bieži atzistaigājam pie Kārļa Pinkas kapa un sollekam tur uzticības siedu par zīmi, ka vēl arvien esam modri un gatavi viņa darbu turpināt. Gaidi mūs, draugs, mēs nāksim!

Valmierietis

Latviešu sportisti Eiropā un citos kontinentos

Solotājs K. Ābolinš Notinghemā, Anglijā, veica 2 jūdzes 17:10,6 min., ierindojoties 2. vietā. Līdzīgu vietu ieguva arī Legzdiņš, lēcot ar kārti 3,03 m Rietumanglijas meistarsacīkstēs Melkshemā.

Melburnas latviešu galda tenisisti (V. Mattisons, G. Zeidaks, E. Dinsbergs un O. Briedis) spēlējuši 5—5 neizšķirti ar Melburnas lietuviešiem.

Latviešu veseļa metējs G. Vainovskis, kaut startējot savainotu kāju, izcīnījis Jorkšīras meistartitulu ar 41,40 m tālu veseļa metienu, bet diska mešanā palika 3. vietā.

Vidusanglijas latviešu meistarsacīkstēs vīriešu volejbolā uzvarēja Vārpa, otrajā 2. vietā Tērveti. Abas vienības kvalificējušās visas Anglijas latviešu meistarības finālspēlēm, kurās savu piedalīšanos jau nodrošinājušas arī Ziemeļanglijas pārstāves Ekobija un Venta.

Veserbijas kausa izcīņa basketbolā šogad piedzīvoja 6. izcīņas reizi, izvēršoties par īespaidīgu basketbola sporta parādi Ziemeļanglijā. Piedaloties 6 latviešu un pa vienai igauņu un lietuviešu vienībai, uzvarēja DVF Londona, finālā pieveicot igauņu piecnieku Eski. Uzvarētāju vienībā darbojās Sprogis, Šmits, J. Skujiņš, Antens, Pūris, Jēkabsons un Sudmalis.

Diskabols Jansons Savojas, Anglijā, meistarsacīkstēs vieglatlētikā diska mešanā ar 41,65 m rezultātu palika 2. vietā, taču arī 3. un 4. ierindojās latvieši — Bergvalds (38,53) un Feldmanis (37,30). Lodes grūšanā Bergvalds ar 12,71 m ieņēma 2. vietu, bet Feldmanis spēja 12,07 m.

Pasaules sporta laukumos

Vācijas meistartitulu futbolā ļoti vienlīdzīgā spēlē izcīnīja 1. FC Kaiserslautern vienība, finālā sacensībā Berlīnes olimpiskajā stadionā pieveicot Preussen-Münster vienpadsmitu ar 2—1 (0—0) rezultātu. Kaiserlauternas futbolisti meistara godā tikuši pirmo un ir vispār 20. vācu klubs, kas pratis izcīnīt šos laurus. — **Vācijas amatieru futbola meistartitulu** ieguva Bremen 1860, uzvarot Karlsruher FV ar 3—2 (1—0).

Valsts sacīkstēs futbolā Turcija pieveikusi Vāciju ar 2—1, Austrija B — Luksemburgu ar 5—3, bet neizšķirti spēlējušas Dānija — Austrija 3—3, Zviedrija — Spānija 0—0 un Portugale — Beļģija 1—1.

Bij. pasaules smagā svara boksa čempions Džo Luiss cenšas beidzot lauzt nerakstīto tikumu „They never come back" un cītīgi gatavojas atkārtojuma cīņai ar rases brāli Čārlu. Nule Luiss, uzrādot lielisku gatavību, 6 gājienā ar k. o. pieveica amerikāni Al Savoldu, ko briti uzskata par pasaules meistaru.

Dēvisa kausa izcīņas tenisā Eiropas zonas pusfinālos iekļuva Vācija, uzvarot Beļģiju ar 3—2; Zviedrija, pieveicot Angliju ar 5—0 un Filipīnas; pārspējot Holandi ar 4—1, Itālija, uzvarot Poliju ar 4—1, izvirzījās kā 4. pusfināla dalībniece.

Jaunu pasaules rekordu svara cēlšanā reālizējis Džons Dēviss (ASV), labojot savu līdzšinējo rekordu abrocīgā grūšanā no 180 uz 182,5 kg.

1956. g. olimpisko spēļu sarīkošana Melburnā, ieskaitot milzīgās jaunbūves, austrāliešiem izmaksās 5.328.825 mārciņu. Viena Austrālijas mārciņa līdzvērtīga vairāk nekā DM 9.—.

Ringenberga slimības gultā

Mūsu pieccīņas rekordiste Zinaida Ringenberga Jaunzēlandes ziemā bija nodomājusi visu uzmanību veltīt basketbolam. Sākumā viss gāja gludi. Kopā ar dažām jaunzēlandietēm un ierēmietēm — maori sportistēm viņa noorganizēja jaunu basketbola vienību Kia-Ora (latviskā tulkojumā — Laba laime), kas Sautlendas provinces meistarsacīkstēs pašreiz atrodas vadībā. Z. Ringenbergas tomēr vairs nav ierindā. Jau pirmajā spēlē viņa tik vārīgi ievainoja celi, ka sportistei veselu mēnesi vajadzēja pavadīt gultā. Pašreiz Ringenberga klibodama jau var ierasties darbā, bet basketbola sezona ir vēļā, un jābaidās, vai savainojums neiespaidos rezultātus arī sākamajā vieglatlētikas sezonā. „Skumji," saka Z. Ringenberga. A. Šm.

Labākā līgava

Olafs pārnāk mājās un saka: Es saderinājos ar Hertu!

Bet viņa taču ir pavisam nabaga, — uztraucas tēvs.

Un viņa nemāk saimniekot, — iebilst māte.

Viņa nekā nesaprot no sporta, — saka brālis.

Viņas izskats ir atbaidošs, — stāsta māsa.

Mūžīgi viņa kaut ko lasa, — paskaidro krusttēvs.

Un viņa gērbjas bez gaumes. — piebilst krustmāte.

Viņa krāsojās kā kāda filmu zvaigzne, — dusmojas vecmāmiņa.

Bet viņai ir arī viena ļoti laba īpašība, — saka Olafs.

Kāda tad? visi grib zināt.

— Viņai nav radu! (erb)

Raibā pasaule

— Divus bandītus, kas bija izlaupījuši kāda juvelieŗa veikala seifus Parīzē, nokēra policijas patruļa, jo noziedzniekiem kāds „kolēģa" bija nozadzis viņu automašīnu.

— Kāds zviedru tirgotājs testamentā novēlējis visu savu bagātību skaļruņu apkopošanai, jo tie padarot cilvēkus nelaimīgus un salsinot viņu mūžu.

— Lodi cauri galvas smadzenēm izšāvis kāds garīgā depresijā nonācis bijušais angļu virsnieks. Pašnāvnieks tomēr nenomira tūlīt, bet pēc labi pārgulētas nakts otrā rītā pats pagatavojis sev brokastis, un tikai pēc tam viņu nogādāja slimnīcā. Viņš bija zaudējis atmiņu, bet pēc 3 mēnešu ārstēšanās ir atkal pilnīgi vesels un dzīves priecīgs.

— Kāds atjautīgs italis Milānā izgudrojis cigaretes, kas tūdaļ pašas uzliesmo, kad tās velk gar iesaiņojuma malu.

— Konfeti no mārciņu un 10 šiliņu banknotēm nezināms skatītājs bija izkaisījis pie Elthemas baznīcas Anglijā, kad tur salaulāja kādu pāri.

— Marsejā pakārās Francis Armands, kad tā draugi negribēja ticēt, ka viņa vistas spēj izdēt 200 gramu smagas olas.

— Kādai Vīnes zvēru tirgotājai lekoda klaburčūska, kad viņa gribēja to satvert. Tirgotāja nezaudēja aukstasinību, bet vispirms novietoja čūsku pircējā maisā, tikai tad ar žiletī pārgrieza pirkstu un, ieņemdama dažus parastus pretlīdzekļus, palika veselā. Vajadzīgais serums nebija atrodams visā Vīnē.

Krustvārdu mīkla

(Uzdevis E. Bušs, Gautingā)

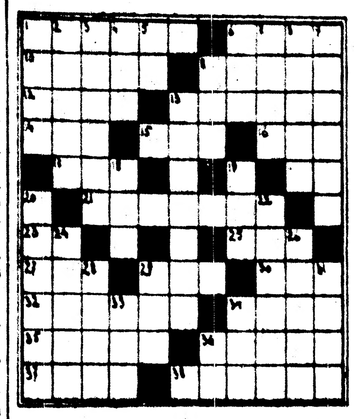

Līmeniski: 1. Spītnīece. 6. Atmakse. 10. Salu grupa Atlantijas okeānā. 11. Piedāvāt, gandrīz vai ledot. 12. Pamats. 13. Latviešu aktrise. 14. Šveices kantons. 15. Mainīt. 16. Startē. 17. Sievietes vārds. 21. Nenovīdīgs cilvēks. 23. Ziņu aģentūra. 25. Datba rīks. 27. Jautājamais vietn. vārds. 29. Caur (sveša vārdos). 30. Pilsēta Somijā. 32. Novietne izstādē. 34 Rati. 35. Mērķēt. 36. Koki. 37. Latviešu raksinieks. 38. Izstādes.

Stateniski: 1. Neaizkarams. 2. Upe Bavārijā. 3. Krāsviela. 4. Priedēklis svešvārdos 5. Norādāmais vietn vārds. 6. Nots. 7. A. Egiļēa stāsts. 8. „Zvaigznes". 9. Gultas daļa. 11 Dauza. 13. Rakstāmpiederums. 18. Celtne. 19. Osta Dienvidamerikā. 20. Bij Latvijas prezidents. 22. Mirdzēt. 24. Tēvs (lat.) 26. Latviešu komponists. 28. Neruņīgs. 29. Insekšu pulveris. 31. Latviešu pulkvedis. 33. Pārvieto. 34. Viens no „pieciem prātiem". 36. Viss kārtībā!

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Barka. 5. Toras. 9. Osta. 10. Jums. 13. Māka. 14. NT (New Testament). 15. Ls (lats). 17. Tā. 18. Ar. 19. Zoļ. 21. Indija. 24. BRT (bruto reģistra tonnas). 25. A.G. (Aktiengesellschaft). 27. Līga. 28. Ka. 30. OK. 32. Ti (titans). 34. Pogas. 36. Moris. 37. Izera. 38. Amura. 39. Nē. 40. Akl 42. Sn (svins). 44. P.S (Post scriptum). 45. Grūd 47. At (atmosfaira). 50. Oba. 52. Plesko. 54. Aka. 55. Nul 57. Te. 58. Na (natrijs). 59. Po 61. L. S. (loco sigilli). 62. Grib. 64. Lats. 65. Drūp. 67. Sančo. 68. laipa. — Stateniski: 1 Bonza. 2. Aste. 3. RT (reģistra tonna). 4. Kaļ. 6. Oma. 7. Skaŗ. 8. Sārts. 11. Uldis. 12. Maiga. 16. Sl. 17. Ta (tantals). 20. La. 22. NL. 23. Jā. 24. Bā (barijs). 26. Goģēns. 28. Kirūna. 29. Apis. 31. Kāre. 32. Toms. 33 Ūsas 35. Se (summa). 36. mA (miliampērs). 40. Arēna. 41. Kūsāt. 43. Gongs. 44. Pa (Pensilvānija) 45. G. I. 46. DK. 48. Tā 49 Raspa. 51. Bura 52. Fe (dzelzs). 53. Op. (opus). 55. Klūp. 57. TBC. 58. Na (natrijs). 60. Oda. 63. In (indijs). 66. R.-I. (Rodailende).

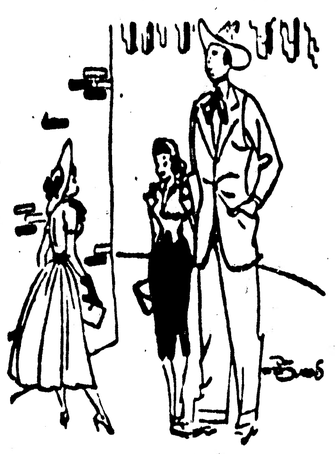

„Ak tavs draugs strādā cirkū! Un ko viņš tur dara!"

PROPAGANDAS KUĢI

Kādā Austrumvācijas ostā katru dienu ierodas vājš vīrs un stundām ilgi lūkojas jūrā. Dula iedzīvotāju runā, ka tas savāds nieks, bet citi, ka prātā jucis. Lietu noskaidrot dodas ostas komandants — sarkanarmijas virsnieks. Uz viņa jautājumu, kapēc svešais stundām ilgi skatoties jūrā, vājais vīrs atbild: „Caldu uz apsoltiem kuģiem, kas atvedīšot mums Pad. savienības labību."

Komandants pasmaida, uzsit vājajam draudzīgi uz pleca un iečukst ausī: „Du nix gucken hier in Hafen, Kamerad. Du gucken in Zeitung. Die Schiffen alles Propagandaschiffen."

Jaunākie darbi
LATVIEŠU LITERATŪRĀ

Jāņa Jaunsudrabiņa romāns
NĀVES DEJA
Broš.: DM 8.50; Zv. kr. 9.50; Dol. 2.20; Šil. 15/—; A. šil. 18/—.
Iesi.: DM 10.50; Zv. kr. 12.—; Dol. 2.75; Šil. 19/—; A. šil. 23/—.

Pētera Aigara romāns
LIETUVĒNA DZĪRES
Romāna 270 lpp. — 22 nodaļās attēloti notikumi Latvijā, sākot ar lielinieku ienākšanu 1940. g., līdz vācu okupācijai 1941. g.
Broš.: DM 9.—; Zv. kr. 10.50; Dol. 2.40; K. dol. 2.65; Šil. 16—; A. šil 20/—; Fr. fr. 800.—.
Iesi.: DM 11.50; Zv. kr. 13.—; Dol. 3.—; K. dol. 3.25; Šil. 20/6; A. šil. 25.—; Fr. fr. 970.—.

Aldas Niedras romāns
KATRĪNE ĀBELE
Romāna saturs no latviešu bēgļu gaitām Vācijā, Isi pēc kapitulācijas.
Broš.: DM 8.—; Zv. kr. 9.—; Dol. 1.95; K. dol. 2.10; Šil. 12/—; A. šil. 16/—; Fr. fr. 630.—.
Iesi.: DM 10.50; Zv. kr. 11.50; Dol. 2.60; K. dol. 2.75; Šil. 16/—; A. šil. 21/3; Fr. fr. 815.—.

Mantnieka apgāds
Pārstāvji Vācijā:
O. Dīķis, Lübeck, Meesen-Kaserne, Bl. 8;
„Phönix", Buchhandlung, Bielefeld, Arndtstr. 6.
(333)

Ja nav iespējams saņemt grāmatu, ko vēlies, nepiemirsti griezties
LATVIEŠU GRĀMATU GALDĀ
256, St. Georges Terrace, Perth, W. Australia.
Pasūtināmi moderni ādas portfeļi skolai un ikdienai, latviešu rotas lietas zeltā, sudrabā un dailamatniecības izstrādājumi.
(273) Ēriks Meija

Lūdzu atsaukties!
Meklēju Pauli KEPĪTI. Pēdējā dzīves vieta 1949 gadā Ardena, Francijā. Ja kāds par viņu ko zinātu, lūdzu rakstīt mātei c/o Mrs. Milda Driksna, 519, Michigan Ave., Lansing, Mich., USA. (338)

MEKLĒJU
ing. chem. Jāni Ozoliņu no Rīgas ar kundzi Lūciju Ozoliņu, dzim. Cillenbergu un dēliem Valdi un Ivaru. Lūdzu rakstīt: A. Kuhi, chez M-seur Aumont, Chemin du Moulin a Vent, Montlhery, S. et O., France. (308)

Ja kāds zinātu
Hāralda PUNTUĻA
tagadējo adresi, laipni lūdzu ziņot Lidijai Palks, (13b) Feldafing, DP Camp. (341)

IZLIETOJIET IESPĒJAS
pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu
LATVIJA
PA GAISA PASTU
uz sekojošām zemēm:
uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanadu — DM 8.50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 resp 5—7 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzēlandi — DM 11.— mēnesī
LATVIJAS ātrais abonementa pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā
Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā.
LCK APGĀDS LATVIJA

Hallo – te Parīze...
ILONAS LEIMANES dzejoļi
Ugunsputns
ar V. Kasiulisa ilustrācijām, iznācis Parīzē, krāšņā mākslinieciskā ietērpā, Francijas Latviešu Biedrības izdevumā.
Grāmata iegūstama un pasūtināma:
Anglijā: Daugavas Vanagu grāmatnīcā — 72, Queensborough Terrace, London, W. 2
A. Veinbergs — 41 Carysfort Rd., London, N. 16.
Cena — Šil. 16 un 10.
Am. Sav. Valstīs: H. Rudzītis — 6643, Bergen Place, Brooklyn 20, N. Y.
Cena — Dol. 2.35 un 1.50
Austrālijā: V. Leimane-Savicka — Forest Reserve, Mt. Burr, S. Australia.
O. Strauts — Box 1560 GPO Adelaide, S. A.
A. Priedītis — 32, St. Mary Street, Camperdown / Sydney
Cena — Šil. 20 un 14.
Kanadā: V. Ziedinš — 92. Morse St., Toronto, Ont.
Cena — Dol. 2.35 un 1.50
Vācijā: Latvijas apgāds, (13b) Grafenaschau, Obb., Regierungslager
O. Dīķis — Lübeck, Meesenkaserne, Bl. 8.
Cena — DM 10.— un 6.—
Zviedrijā: Daugavas Vanagu aģentūra, Garvargatan 11, Stockholm.
Cena — Zv. kr. 12 un 8.
Francijā: I. Leimane — 5, rue Cart, Meudē / Seine.
Cena — Fr. fr. 800 un 500.
Sagatavošanā — I. Leimanes romāns
Kailā dzīvība un Parīzes piezīmes
(340)

FREGATA
(Merchants) LTD.,
BALTIC SECTION,
122, Wardour Street, London W. 1,
piedāvā
250 papirosu čaulītes 3/6
500 „ „ . . . . . 7/—
1000 „ „ . . . . . 14/—
čaulīšu pildītāju 3/6
ar piesūtīšanu.
Taupiet tabaku un naudu! (193)

VALTERS ZIEDIŅŠ
TORONTO LATVIEŠU GRĀMATNICA
92 Morse St. — Tel. GL 8646
Toronto, Ontario, Canada.
Izpilda grāmatu pasūtinājumus Ziemeļ- un Dienvidamerikas valstīm. Vienmēr krājumā jaunākās grāmatas. Pieņem abonementus visiem latviešu trimdas periodiskiem izdevumiem un LCK apgāda Latvija grāmatām.
Pienem laikr. LATVIJA pasūtinājumus uz Kanadu pa gaisa pastu; abonementa maksa - Kanadas $ 2.— mēnesī.
LCK apgāda un laikraksta LATVIJA pārstāvis Toronto, Ont., Canada.
(650)

Kas ko zinātu par
Jāni Soilānu,
beidzamā dzīves vieta Švābu Gmindē, lūdzu rakstīt Valijai Terabanovai, 2010, Gori Lane, Hillsborough, Calif., U. S. A. (319)

LATVIJA
Nr. 52 (496), 1951. g. 7. jūlijā
Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.
Abonements Vācijā,
pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4.50 par eks. mēnesī, pasūtinot kolektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 4.— mēn., uz ārzemēm DM 5.30 mēn. atsevišķā sūtuma cena DM 0.60; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8.50 mēn. uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisa pastu DM 11.—.
Sludinājumi Vācijā
maksā DM 0.90 par vienu nonpareiļu iespiedrindas aizņemamo telpu vienreizīgo 10 iespiedrindu sīkā sludinājuma ievietošanai DM 5.—; vienreiz 5 iespiedrindās sīkā sludinājuma DM 3.— Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 30% atlaidi.
Abonementu pieteikumus, sludinājumus un ieņēmumus Vācijā pieņem mūsu pārstāvji norādītās, kā arī apgāds tieši.
Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju saraksta izziņojiem vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā
LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau, Obb., Regierungslager.
US-Zone Germany.

Miera lamatas

MŪSU KORESPONDENTA SPECIĀLRAKSTS NO ASV

Ar savu ierosinājumu slēgt mieru Korejā, Maliks uzdevis mums visiem lielu un interesantu mīklu. Kas īsti slēpjas aiz šī, bez šaubām, ļoti veiklā un viltīgā manevra, un kāds būs Maskavas nākamais pārsteigums, ko ievada Maļika miermīlīgais žests? To drīz redzēsim.

Būtu vairāk nekā naivi ņemt Maļika miera piedāvājumu par pilnu, un ja rietumu ārlietu vadītāji to tagad šķietami arī dara, tad tas ir tikai apmulsuma diktēts manevrs.

Pats Maļiks zina ļoti labi: tiklīdz amerikāņu un citu rietumu nāciju spēki būs atvilkti no Korejas, tos varēs laist darbā komūnistu agresijas atvairīšanai citās pasaules daļās — Irānā, Balkanos, Āzijas dienvidaustrumos. Bet mēs varam būt droši par vienu lietu: ja nu Korejā, pretēji visiem prāta slēdzieniem, tagad noslēdz pamieru, tad Maskavai, vismaz šogad, nevar būt padomā kādi kara plāni, ne vietējā ne globālā rakstura, un tad arī nebūs vairs maldījušies tie amerikāņi, kara lietpratēji, kas pēdējās nedēļās apgalvoja, ka kara izcelšanās briesmas šogad Eiropā esot uzskatāmas par novērstām, jo patlaban neesot vērojamas nekādas ārkārtējas, neparastas divīziju karaspēka kustības, un ka līdz nākamajam pavasarim sabiedroto divīziju skaits būšot vairāk nekā divkāršojies, un samērīgi pieauguši arī gaisa spēki.

Novērtējot Maskavas negaidīto miera iniciātīvi, mēs nedrīkstam nevienu mirkli izlaist no acīm kardinālo faktu, ka karš Korejā nav nekāda izolēta parādība, bet ir tikai viens loceklītis esošo un gaidāmo notikumu ķēdē, kas nav vairs cilvēku spēkiem apturami vai palēnināmi. Korejas karš tātad ir globālas cīpas simptoms, un tas nevar galīgi izbeigties pirms vēsturiskā cīņa divu milzu spēku starpā nebūs beigusies ar totālu rezultātu.

Pretēji vispār pieņemtam uzskatam, gribas apgalvot, ka Maskava nav izdarījusi ne mazāko kļūdu, pavēlēdama pirms gada savam Ziemeļkorejas satelītam iebrukt Dienvidkorejā, un tā droši vien, bija iekalkulējusi sevos aprēķinos ASV iejaukšanos un tai sekojošo straujo apbrunošanos. Sav. valstīm un arī visai rietumu pasaulei šis ir, ģen. Bredlija vārdiem runājot, „aplams karš aplamā vietā un aplamā laikā". Un Maskavai nav nekāds noslēpums, ka tas uzliek ļoti smagu nastu ASV saimniecībai; pavairo inflācijas briesmas ne vien Sav. valstīm, bet arī pārējai rietumu pasaulei; tas radījis dziļu plaisu amerikāņu sabiedrībā, izmīcinājis abu partiju saskaņotu ārpolitikas kursu un pēdējos mēnešos sašķēlis ļaužu prātus Sav. valstīs tādā mērā, ka ir pat apdraudēta ASV vadošā loma pasaules politikā. Korejas karš pastāvīgi no jauna dzemdē savstarpējo neuzticību un berzēšanos Atlantika nāciju starpā un pie tam šinī kritiskajā brīdī, kad tām jābūt gatavām pārlaist visādus politiskus, saimnieciskus un militārus pārbaudījumus. Jo ilgāk ies karš Korejā līdzšinējā neizšķirīgajā veidā, jo akūtākas kļūs nule uzskaitītās parādības. Un, beidzot, pats galvenais: kamēr ievērojami rietumu spēki iesaistīti bezizredzīgā cīņās Korejā, tikmēr Maskava var pēc patikas mēģināt faktiski netraucēti zvejot lielākās zivis dziļākos ūdeņos, piem., Irānā, kur pašreizējā ļoti nopietnā krize sagādā Pad. savienībai lielisku izdevību manevrēt, pagaidām gan vēl aiz kulisēm, un gaidīt, kad sakustēsies visi pārējie Tuvie austrumi. Šī situācija nāk kā pasūtināta tādam dinamiskam un labi organizētam spēkam, kāds ir staļinisms, jaunā krievu imperiālisma atveids.

Tāpēc arī nav jābrīnas, ka rietumu valstis tik ļoti vēlas, kaut iestātos pamiers Korejā un kaut varētu labi drīz izvākt no turienes ievērojamos UN bruņotos spēkus kritiskajām rudens dienām. Tāpēc arī pēdējās nedēļās, pretēji visiem oficiāliem atsaukumiem (tikai naivi lautiņi tiem noticēja), notika zemes zondēšana, meklējot pēc kādas visiem pieņemamas miera formulas. Pēdējās desmit dienās pirms 23. jūnija, kad Maļiks teica savu runu UN raidstacijā, šīs aizkulišu sarunas jau bija iegājušas savā pēdējā posmā un jau bija izstrādāts pamiera priekšlikums, ko atlika 25. jūnijā tikai parakstīt ģen. Ridžvejam, prezidentam Trumenam un piecpadsmit pārējo nāciju pārstāvjiem.

Šis miera plāns paredzēja deklarēt, ka 1. UN karaspēks Korejā sasniedzis savu mērķi, padzīdams ziemeļkorejiešus no Dienvidkorejas, 2. visas Korejas unifikācija būtu viegli sasniedzama, un 3. jādemilitārizē 20 jūdžu plata josla ziemeļos no 38. pl. grada un jāizbeidz kara darbība, pie kam pamiera laikā UN komisijas apbraukātu visu Koreju un organizētu administrācijas varu.

Maļiks tātad aizsteidzās tam priekšā par divi dienām, izraudams iniciātīvi no amerikāņu rokām aiz kāda tumša aprēķina.

Kā dzird, tikai dažas dienas pirms Maļika miera žesta ASV vēstnieks Kerks ziņoja savai valdībai no Maskavas, ka padomju aviācijas vadība norīkojusi uz Ziemeļkoreju 2000 padomju lidmašīnu līdz ar pilotiem. Pāris dienu vēlāk amerikāņu aviācijas ministrs Finleters brīdināja sabiedrību, ka „brīvprātīgo ķīniešu" aviācija drīz būšot tik stipra, kā amerikāņu aviācija Japānā un Korejā. Citiem vārdiem, „ķīniešu" aviācija, var jebkuru brīdi pēkšņi uzbrukt UN sauszemes spēkiem Korejā un bombardēt arī transportkuģus — brīdī, kad runā par pamieru!

P. R.

„Nesaprotu šo suņu valodu..."

atbild krievu ierēdņi Rīgas, Tallinas un Kauņas iedzīvotājiem

AMERIKĀŅU ŽURNĀLISTU ETVŪDA UN FREIDINA RAKSTS: KĀPĒC STAĻINS JĀTIESĀ PAR SLEPKAVOŠANU

Pagājušā numurā īsumā ziņojām par amerikāņu žurnālistu Etvūda un Freidina rakstu žurnālā Collier's par komūnistiskā terrora un nelietīgās liekulības kalngaliem Baltijas valstīs. Mums tuvais plašā raksta satura pelna, lai pie tā vēlreiz atgrieztos.

Rakstot par padomju terroru Baltijas valstīs, Etvūds un Freidins visu trīs tautu dzīvā spēka zaudējumus, pēc iegūtās informācijas, vērtē vismaz uz 1.142.000—692.000 deportēto, vismaz 200.00o nogalināto, boļševikiem atgriežoties 1944./45. g. un 250.000 bēgļu, kas tagad atrodas rietumos. Šajā kopskaitlī tomēr, liekas, neietilpst zaudējumi otrā pasaules karā, kas arī ir netiešas krievu okupācijas sekas un vērtējami ap 200.000. „Bet tas ir tikai ēākums," raksta žurnālisti „genosida akcijas joprojām vēl paplašina. Lietuvā, piemēram, Dekanozova plāns sākotnēji paredzēja likvidācijai 25 proc. lietuviešu, šo „normu" palielināja uz 50 proc., 1945. g. 70 proc. 1947. g. un pēdīgi, ievērojot Lietuvas iedzīvotāju naidīgo noskaņojumu, uz 85 proc. Likvidācijas grafika Latvijā un Igaunijā sākumā bija 25 proc., bet vēlāk paaugstināta uz 50 proc."

„Hitlera maigie meli Minchenē nobāl pret šo Višinska brutālo liekulību UN pilnsapulcē," piebilst autori, „jo tas bija Višinskis pats, kam bija uzdots izpildīt tā saukto Serova plānu kāpinātām sistēmatiskās iznīcināšanas operācijām Latvijā 1940. g. 17. jūnijā; un tas bija Višinskis, kas tajā pašā dienā Rīgā teica: katrs, kas runā par Latvijas anektēšanu, tiks uzskatīts par provokātoru."

„Šo noziegumu mērķis ir skaidrs: izspiest rietumu garā noskaņotus ļaudis no Krievijas stratēģiskā ziemeļu flanga un aizstāt viņus ar „uzticamiem" ārziātiem. Tādēļ nav brīnums, ka Baltijas valstis — tikpat daudz rietumu pasaules daļā kā Jaunanglijas štati — šodien pārvērstas par viestingrāk nošķirtiem apgabaliem zemes virsū. Šī telpa, mazāka par Misūri štatu, kļuvusi par cietumu Pad. savienības lielajā cietumā. Vienīgi izmeklēti krievi šķērso tā robežas, — izņemot drausmīgas cilvēku kravas, kas ripo uz austrumiem gandrīz katru nedēļu. Un taču brīnišķīgā kārtā ļaudīm ir izdevies izbēgt šajos drūmajos gados, un citi dūšīgi vīri ielavās Baltijas valstīs, lai uzņemtu sakarus ar kādreiz kareivīgo pagrīdes kustību atliekām."

Raksta autori min šādus krievu okupācijas pamēģinienus, kas pretlikumīgi pārkristītajās Igaunijas, Latvijas un Lietuvas padomju republikās visumā vienādi: 1) vietējo komūnistu izmantošana par izkārtni lelļu valdībās, kur visus galvenos posteņus ieņem krievi; 2) baznīcas dzīves apspiešana un garīdznieku vajāšanas; Viļņā, piemēram, uz 120.000 iedzīvotājiem ir tikai viens katoļu priesteris; 3) rusifikācija skolās, kur bērniem vismaz 6 stundas nedēļā jāmācās krievu valoda; ārstiem un advokātiem, kas neprot krieviski, aizliedz praktizēt; oficiālie dokumenti gan iespiesti abās valodās, bet ja lieto vienu no Baltijas tautu valodām, ierēdņi parasti atbild: „Nesaprotu šo suņu valodu."; 4) deportācijas, no kurām pēdējā masveidīgā bijusi 1949. g., bet atsevišķas personas pazūd gandrīz ik dienas. Jaunus vīriešus periodiski sūta uz austrumiem „techniskām apmācībām", no kurām viņi reti kad atgriežas.

Nometinot krievus Baltijas pilsētās, panākts tas, ka Tallina ir tagad apmēram par 50 proc. krieviska, bet Kauņa ap 35 un Rīgā pat ap 60 proc. krievu iedzīvotāju. Šajās pilsētās visi nozīmīgie amati pārvaldē, presē u.t.t. atrodas jauno ienācēju rokās, kamēr vietējie iedzīvotāji pamazām tiek izspiesti no visiem citiem arodiem, izņemot fizisko darbu.

„Priekš 12 gadiem Lietuva, Latvija un Igaunija bija mierā dzīvojošas, pārtikušas mazas valstis; kopš viņu neatkarību pēc pirmā kara formāli bija atzinusi Krievija, tās pašas kārtoja savas lietas. Tās bija lepnas uz savu valodu un kultūras mantojumu un vēlējās vienīgi, lai tās atstāj ārpus lielvalstu politikas. Bet tas bija pārāk daudz cerēts, ievērojot šo valstu ģeografisko novietojumu," turpina amerikāņu korespondenti un tālāk atstāsta notikumus, kuru rezultātā boļševiki okupēja Baltijas valstis, un viņu izdarības pirmajā okupācijas gadā, minot arī precīzus Starptautiskā sarkanā krusta uzdotus skaitļus par tā laika upuriem. Uz lasītājiem — amerikāņiem vislielāko iespaidu atstās raksta daļa, kur atstāstīti to baltiešu draumīgie piedzīvojumi, kam laimējies izbēgt pašos pēdējos gados. Tur ir igauņu jūrnieka Enno Kustiņa stāsts, kas 1950. g. sākumā Zviedrijā nobēga no padomju kuģa; latviešu Alfrēda Upīša, kādas lietuvietes, igauņu advokāta un citu pieredzējumi. Pret tiem nobāl no Ungārijas čekas tikko atlaistā amerikāņu tirgotāja Fogelera vārdi par pārciestajām mocībām.

Pašreizējo pretestības kustību raksta autori nevērtē par visai spēcīgu, ko vislabāk izskaidro kāda igauņu inženiera — nesenā pretestības kaŗotāja — vārdi, kuŗus vajadzētu iegaumēt arī visiem tiem rietumu politiķiem un karavadoņiem, kas rēķinās ar plašām partizānu kustībām boļševiku okupētajās zemēs: „Par katru krievu vai komūnistu, ko mēs nošāvām, viņi sākumā deportēja 20 mūsu tautiešu. Vēlāk viņi skaitu paugstināja uz 100, un kad draudēja deportēt 1000 par katru zaudētu savējo, mēs uzdevām. Būtu bijis neprāts turpināt."

Teiktajam pievienojies arī agrākais Igaunijas prezidents Reijs, kā arī latviešu un lietuviešu bēgļu pārstāvji, ar kuŗiem runājuši Etvūds un Freidins.

„Visvarīgākais Baltijas valstīs ir, lai ļaudis tagadējo terroru pārdzīvotu," Reijs teicis, „Mums jābūt spēkiem, kas spējīgi darboties brīdī, kad tas būs vajadzīgs. Daži mūsu cilvēki cer uz atbrīvošanas karu, lai gan tas iznīcinātu mūsu tautas pilnīgi. Vai nav nekā, ko brīvā pasaule šeit varētu darīt?"

„Ir," raksta nobeigumā atbild žurnālisti, izsakot savus ierosinājumus: „Brīvā pasaule, protams, var atzīt baltiešu lūgumus pēc palīdzības, kuŗus līdz šai dienai bijis ērti ignorēti. Atkal un atkal viņi lūguši izmeklēt šīs genosida masu deportācijas. ASV īpaši centušās panākt, lai šiem notikumiem pievērstu starptautisko uzmanību. Baltiešu vadītāji trimdā plašā memorandā, kas iesniegts UN 1947. g. 24. novembrī, konstatējuši, ka UN neattaisnos savu mērķi un nozīmi, ja tās paliks nedzirdīgas sūdzībām par viena tās dibinātāja neganto un sistēmatisko genosida politiku. Šo memorandu iesniedza pirms 4 gadiem — pirms krievi pievienojās genocida konvencijas principiem. Šodien viņi ir morāliski saistīti respektēt starptautiskās tiesības, kas valdības vadītājus uzskata atbildīgus par notikumiem viņu zemēs."

„Pašlaik Krievijas vadoņus nevar saukt tiesas priekšā, jo lai gan Kremlis atklāti parakstījis genosida konvenciju, tā tomēr vēl nav ratificēta. Par spīti tam, nav nekā, kas varētu atturēt UN kopsapulci pacelt balsi pret Krieviju par tās morālo saistību cinisku pārkāpšanu."

„Tālāk 1. augustā Ženēvā sanāks UN kopsapulces speciāla komisija, lai izraudzītu starptautisku kriminālt iesu. Ja reiz šī tiesa darbosies, nekas nevarēs aizkavēt UN apsūdzēt padomju valsts vadītājus par to, ko viņi darījuši Baltijas valstīs."

„Sajā rakstā citēti tikai dažu nedaudzu aculiecinieku stāsti no Baltijas valstīm," nobeidz tā autori, „un viņi visi ir gatavi un ar mieru likt ķīlā savu kollektīvo atbildību, lai nostādītu Staļinu tiesas priekšā par slepkavošanu."

Arv. B.

Sociāldemokratu ...

(Turpinājums no 1. lpp.)

kapitālistisko apspiešanu. Kādā citā rezolūcijā sociālistiskā internacionāle pievienojas starptautiskai sadarbībai un vienotās Eiropas idejai. Neviena nācija nespēja viena atrisināt savas saimnieciskās un sociālās problēmas, teikts rezolūcijā.

Pirms sociālistiskās internacionāles Frankfurtē pulcējās Vidus- un Austrumeiropas trimdinieku sociālistu ūnijas pārstāvji. Kādā no šīs sanāksmes rezolūcijām teikts, ka Bulgārijas, Igaunijas, Jugoslavijas, Lietuvas, Latvijas, Polijas, Rumānijas, Čechoslovakijas, Ukrainas un Ungārijas sociālistiskās partijas apņemas viena otru atbalstīt visās starptautiskās organizācijās un uzdod ūnijas vadībai koordinēt praktisku sadarbību. Trimdā sociālistu partijas sadarbojas ar citām demokratiskām partijām, piedaloties savu nāciju nacionālās un centrālās padomēs, bet tās apkaro priekškara nacionālo diktatūru un autoritāro režīmu atjaunošanas tendences.

Ūnijas priekšsēdis Bruno Kalniņš preses konferencē Frankfurtē paskaidrojis, ka sanāksmē panākta vienošanās par ciešu sadarbību austrumu tautu starpā arī pēc savu zemju atbrīvošanas. Tālāk Kalniņš preses pārstāvjiem paskaidrojis, ka Vidus- un Austrumeiropas trimdas sociālistu partiju ūnija grib iegūt pārstāvniecību Eiropas padomdevējā sapulcē un vēlas nākotnē sadarboties ar dažādām Austrumeiropas valstu trimdinieku grupām par tik, par cik tās atzīst demokratiskos sadarbības noteikumus.

Lai reālizētu piecgadi, jāatlaiž 77.500 valsts ierēdņu

Prāga (al). — No oficiālām valdības aprindām ziņo, ka līdz šī gada beigām paredzēts atlaist 77.500 valdības ierēdņu, lai tos izvietotu darbā fabrikās. Radikālo nodomu čechu komūnistu partija pamatojusi ar paziņojumu, ka valdības ierēdņi jāpārvieto uz rūpniecību, lai laikā reālizētu piecgades plānu.

Vienlaicīgi ar šo projektu Prāgas prese paziņojusi, ka dažām pārtikas precēm, kas līdz šim bijušas pērkamas brīvajā tirgū, oficiāli atjauti cenu paaugstinājumi.

Teātŗa process tricieniem tempā

Frankfurte (ip) — **Prāgā beigusies tešīta prāva pret martā apcietināto AP biroja vadītāju Viljemu Otisu, kuŗam pārmeta spiegošanu par labu rietumvalstīm un piedalīšanos kāda čechu virsnieka nogalināšanā. Jau pirmajā procesa dienā amerikāņu žurnālists atzinās par vainīgu „spiegošanā un sazvērestībā" pret pašreizējo Čechoslovakijas režīmu. Otisu notiesāja uz 10 gadiem, bet tā trīs čechu darbiniekus uz 16—20 gadiem cietumā.**

Nesen no apcietinājuma Ungārijā atbrīvotais amerikāņu tirgotājs Roberts Fogelers paskaidroja, ka Otisa atzīšanās par vainīgu neapšaubāmi panākta ar pārbaudītām GPU metodēm. Otisu notiesāts, lai par viņa atbrīvošanu panāktu no ASV plašas koncesijas, ieskaitot raidījumu pārtraukšanu Čechoslovakijai no Brīvās Eiropas raidītāja, līdzīgi Fogelera gadījumam. Amerikāņu iestādes, sevišķi AP aģentūra apņēmusies darīt iespējamo Otisa atbrīvošanai.

Brīvās pasaules prese ar sašutumu noraida pret Otisu vērstos apvainojumus, norādot, ka viņš gan, būdams žurnālists, vienīgi mēģinājis dabūt visu pieejamo informāciju, bet nekādā ziņā nav nodarbojies ar jaunpārīgu spiegošanu. Otisa deklarācija, kuŗā viņš apsūdz spiegošanā bez izņēmuma arī visus citus rietumvalstu diplomātiskos un preses pārstāvjus, pierādot, ka tā nav īsta. Kā kuriozu atzīmējama Argentīnas valdības preses nostāja, kas prāvu apsvēris un nolēmis, ka līdzīga prāva jau agrāk nav sārīkota arī pret AP korespondentu Buenosairesā.

Turks ar tauri saņem ķīniešu gūstekņus

Tokio (df). — Amerikāņu aģentūra AP ziņo par sekojošu epizodu no Korejas cīņu laukiem. Kāda turku vienība slepus izgājusi cauri ķīniešu komūnistu līnijām un saņēmusi gūstā kādas ložmetēja lizdas apkalpi. Vienam no sagūstītajiem ķīniešiem bijusi klāt signāltaure. Turku seržants Mechmeds Vurma pavēlējis ķīnietim pūst signālu „pulcēties". Atskanot pazīstamajam aicinājumam, tūlīt no slēptuvēm sākuši līst laukā citi ķīnieši, un turku seržants ar savu pulciņu īsā laikā bez pūlēm saņēmis gūstā 36 ķīniešu komūnistus.

AIJĀ 2020, SALDĀ MIEDZIŅĀ...

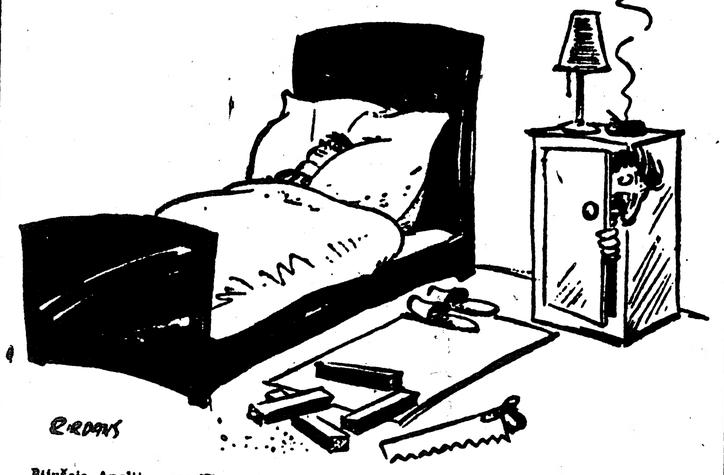

Bijušais Anglijas veselības ministrs A. Bevans kādā mītiņā izteicies: „Man ir apaļkuļi tie cilvēki, kas iedomājas, ka komūnisti slēpjas katrā pagultē." E. Rirdāna zīm.

DAŽOS VĀRDOS

Pretbritu kampaņa Turcijā sākusies ar vai... bas deklarāciju presei, ka Londonas diplom... tisko aprindu negātīvā nostāja ir galven... šķērslis Turcijas drīzai uzņemšanai ... pilntiesīgu locekli Atlantika pakta va... saimē.

Saucienu pēc palīdzības Maotsetungam ... domājušas visā drīzumā raidīt komūnistisk... Vietmina vienības Indoķīnā, kas pēdējā laik... galvenokārt pateicoties amerikāņu palīdzī... frančiem, cietušas ievērojamus zaudējum... Pieņem, ka Ipaši pie pašreizējās cīņu at... tības Korejā, Ķīnas komūnisti šo lūgumu ... raidīs.

Ģenerālis Bredlijs paliks apvienotā A... ģenerālštāba priekšnieks, ziņo no Vašing... nas, kaut arī vēl nesen viņš bija cieši s... ņēmies no šī amata aiziet.

„Aukstais karš turpināsies tik ilgi, ka... vien mēs dzīvosim, jebšu katrā ziņā tik t... kamēr Krievijā būs pie varas komūnist... teica Ņujorkas štata republikāņu guberņā... Djuijs pirms izlidošanas garākā Tālo aust... mu inspekcijas ceļojumā pag. svētdien.

16 džonku ar svarīgiem stratēģiskiem m... teriāliem policija apķīlājusi Hongkongā pi... to, izbraukšanas uz sarkano Ķīnu. 30 ok... cijas ierēdņu, kas pavadīja džonkus, apci... nāti. Apķīlāts lielāks skaits auto rie... ķīmikāliju, automobiļu daļu un benzīna ... preces, kas atrodamas UN aizliegto eksp... ražojumu sarakstā.

Pēc Francijas arī Grieķija paziņojusi ... ģenerālsekretāram Trigvem Lī, ka tā ... nodot Apvienoto nāciju rīcībā zināmas ... spēka vienības. UN rīcībā nodotās kaŗa ... pas būšot tikpat lielas, kā grieķu vien... kas patlaban cīnās Korejā, t. i. viens ... nieku bataljons vai 1140 vīru.

ASV ārlietu ministrija demantējusi ... par it kā gaidāmo Rietumvācijas kan... Adenauera viesošanos Sav. valstīs. Vašin... nas valdības aprindas gan neizslēdz varbū... par Adenauera viesošanos ASV kādreiz ... kotnē, bet pagaidām šāda vizīte neesot ... redzēta.

No plaušu karsoņa sekām miris ... vācu kirurgs prof. Dr. Ferdinands Z... bruchs 76 g. vecumā. Kaut arī prof. Z... bruchs bija Hitlera valsts padomniekos, ... gājēju cildina visa vācu prese kā lielāk... gadsimta chirurgu Eiropā.

Divus padomju virsniekus nošāvis kāds ... kareivis sarkanarmijas un poļu kopējos ... nevros Pozenes apgabalā. Padomju mil... tiesa sodījusi viņu par neatļautu kaujas ... nicijas lietošanu ar 25 gadiem piespiedu ... bos.

„Staļina ērģeles" no Pad. savienības ... ņēmusi Austrumvācijas tautas policija.

Jau 40.000 ķīniešu dzīvo Augšlīčijā. ... vākā nākotnē sagaida ierodamies vēl 10...

Austrumvācijas bērnu dārzu darbiniecēm ... aicinātas pierakstīt visus viņu aprūpēto ... nu izteicienus, no kuŗiem spriežams, kā ... vecāki noskaņoti pret komūnismu.

Pēdējā laikā pavairojušies incidenti ... komūnistiskās Ķīnas robežsargiem un P... kongas policiju, par ko norūpējušās Āfr... ģlu kolonijas iestādes.

Dokumentus par austriešu nolaupīšanu ... biedroto kontrolpadomei iesniedzis Austr... kanclers Figls. Šā gada aprīlī viens ... trēti pieci gadījumi, kur padomju aģenti ... laupījuši Austrijas pilsoņus. Padomju ... stais komisārs ģen. Sviridovs paskaidroja, ... tas darīts „padomju okupācijas karaspē... drošības interesēs."

Jaunu tanku divīziju sākusi uzstādīt ... vidafrikas Ūnija. Lielbritānija apsoļ... jauno divīziju pabalstīt ar ieročiem, ja ... vidafrikāņi uzņemsies saistības piedalīties ... mūnistiskās agresijas atvairīšanā uzbru... gadījumā Vidējiem austrumiem.

4 Džuliano Līdzgaitniekus apcietin... franču policija. Sicilijas laupītāju bandas ... cekļi 4 gadus nelegāli noslapstījušies Mars...

Smags kautiņš ūdens sadales dēļ izc... starp divām Palestīnas bēgļu nometn... Beirutā. 50 personu ievainotas un 50 apc... nātas.

Visi angļu laikraksti publicējuši paz... diplomāta Berdžesa mātes aicinājumu ... atgriezties. Diplomāta māte pārliecināta, ... ja vien viņas dēļs būs dzīvs un varēs ... par sevi kādas dzīvības zīmes, viņš to ... ziņā darīs.

Pieckārtīgi pieaugusi rosība amerikāņu ... risma birojos pēc Margaretes Trumenes ... pas ceļojuma. Ceļot kārie amerikāņi no pa... zidenta meitas Eiropas brauciena secinā... ka pasaules kaŗa briesmas patlaban vēl ne... draud. Citi lielo tūristu pieaugumu izskaid... ar amerikāņu imitācijas tieksmi. Uz to no... rāda arī fakts, ka, līdzīgi Margaretai, tā... tūkstošiem viņas tautiešu izsaka vēlēšanos ... ņemt līdz uz Eiropu savus automobiļus.

Argentīnas laboratorijas jau ražojot bo... ... stāvu, — paskaidrojis prezidents Pe... rons preses konferencē. Viņš arī izteicies, ka ... Argentīna nerada... tomēr atomu bumbas, bet tās ... piecgade lielā mērā balstīšoties uz atomenerģiju.

Par plašiem padomju kaŗaspēka koncentrē... jumiem Rumānijā, Jugoslavijas pierobežā, ... Belgradē ieradušies bēgļi no Rumānijas. Kaŗa... spēka ierašanās notikusi vienlaicīgi ar minori... tārāšu iedzīvotāju masu evakuāciju no Rumā... nijas pierobežas apgabaliem.

Pad. savienība drīz varētu nostātīties ... rietumiem kā atomieroču, tā naftas apgādā... un transporta ziņā, — izteicies franču delegāts Atlantika pakta organizācijā Alfans.

Jaunu tipu padomju lidmašīnas demonstrē... tas PSRS gadskārtējā aviācijas skatē, kā jau ... to iepriekš bija pieteicis Staļina 31 g. vecais dēls un gaisa parādes vadītāja vietnieks ģe... nerālleitnants Vasilijs Staļins. Jaunās lidmašīnas publikai rādītas pirmo reizi.

Pēc 60 dienu gavēņa, savu stikla zārku ar čūskām pameta fakīrs Burmā, pēc izcelšanās francūzis, un tūlīt pieprasīja krietnu porciju špageti. Savā Romas gavēņa laikā Burmā zaudējis 45 mārc. svara, bet no 65 Marokas odzēm, kas kopā ar fakīru bija ieslodzītas būrī, dzīvas bija tikai 20. Atskaitot izdevumus un nodokļus, Burmā nopelnījis 20 milj. liru.

„Ārkārtīgu atomeksperimentu" Argentīnā 6—8 mēnešu laikā pieteicis turienes atomenerģijas direktors prof. Richters. Eksperimentu novērot aicinājušot arī presi, un tas ievadīšot kampaņu par plašu atomenerģijas izmantošanu Argentīnā, reizē pierādot arī Argentīnas izcilo vietu šai nozarē.

Hipnozes izmantošanu zobārstniecībā ASV propagandē amerikāņu psihologs Dr. Bardžess. Savu jauno, zobārstiem ieteikto tehniku viņš nosaucis par hipnodentiju. Pēc viņa ieteikuma pacientu hipnotizēšanu, urbjot, plombējot vai raujot zobus, lietojot jau ap 500 ASV dentistu.

Cīņai pret „imperiālistu uzsūtītajām kartupeļu vabolēm", kā ziņoja Prāgas radio, un Čechoslovakiju nosūtīti krievu piloti, lai palīdzētu nosargāt apdraudēto Čechoslovakijas kartupeļu ražu.

Karaliene Narimana nekad nepeldētos kopā ar svešniekiem, — oficiāli paskaidroja Ēģiptes sūtniecība Romā, atzīstot par viltotiem uzņēmumus, kur karaliene redzama peldkostīmā, Taorminas un Kapri jūrmalā. Neviena krietna muchamedāniete, teikts paskaidrojumā, neļaušot svešniekiem sevi fotografēt peldkostīmā.

Pirmo reizi vēsturē britu dižcilvēkiem katalogā 1952. g. izdevumā parādīsies vairāk nekā 70 amerikāņu vārdu, kam Lielbritānija piešķīrusi dižcilvēkiem. To vidū ir ģen. Eizenhauers, Mekarturs, Maršals, Bredlijs, Dūlitls, Bedels Smiss un Spācs, adm. Kings, Lihijs un Nimics, Edgars Huvers u. c.

Uz porainas gumijas matračiem līdzšinējo guļamtīklu vietā, turpmāk gulēs kanadiešu flotes jūrnieki. Pie katras guļamvietas uz priekšu būs arī sava lasāmspuldze. Tālāks uzlabojums kaŗakuģu virtuvēs būs elektriskie trauku mazgātāji u. c. ierīces.